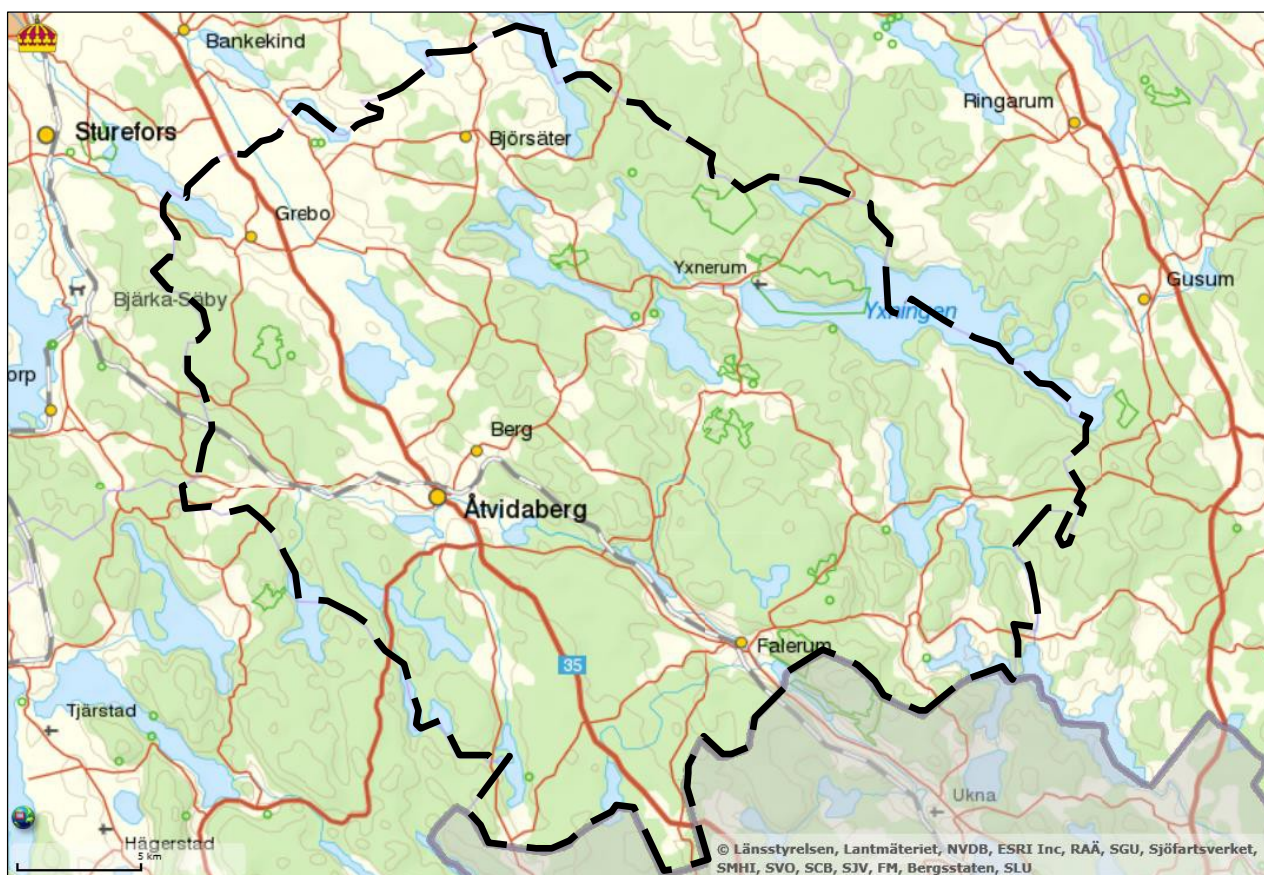

Åtvidabergs kommun Översiktsplan 2018

Planeringsförutsättningar

ANTAGANDEHANDLING
2018-03-28

Del 4

Innehåll

LÄSANVISNING	3
PLANOMRÅDET	4
AVGRÄNSNING AV PLANOMRÅDET	4
KOMMUNBESKRIVNING.....	5
SWOT- ANALYS (STYRKOR, SVAGHETER, MÖJLIGHETER OCH HOT).....	6
SYFTET MED ÖVERSIKTSPLAN, PLANERINGSPROCESS	8
TIDIGARE PLANERING	9
ÖVERSIKTLIGA PLANER	9
DETALJPLANER.....	9
OMRÅDESBESTÄMMELSER	9
STYRANDE MÅL, LAGAR OCH REGLER	10
MILJÖKVALITETSMÅL.....	10
PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL).....	10
MILJÖBALKEN (MB).....	10
MILJÖKVALITETSNORMER	12
RIKSINTRESSEN/NATURA 2000	12
OMRÅDESSKYDD ENLIGT 7 KAP MILJÖBALKEN	14
KULTURMILJÖLAGEN	15
PLANOMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR	17
NATUR	17
KULTUR	26
REKREATION	29
VATTEN	32
SAMHÄLLSSERVICE	37
DETALJHANDEL	37
VERKSAMHETSOMRÅDEN.....	38
NÄRINGSLIV	38
KOMMUNIKATIONER	39
TEKNISK FÖRSÖRJNING	42
AREELLA NÄRINGAR.....	50
VÄRDEFULLA ÄMNER OCH MINERAL	52
FÖRSVARFRÅGOR	52
OMRÅDEN MED FÖRDJUPAD REDOVISNING	55
TÄTORTER	55
MINDRE ORTER	70
LIS-OMRÅDEN	78

LÄSANVISNING

Översiktsplanen har 6 olika handlingar som visar vad som blir kommunfullmäktiges ställningstaganden/förslag och vad som är underlag. Därför delas handlingarna upp enligt rutan nedan.

PLANHANDLINGAR

DEL 1: Plankarta

DEL 2: Planbeskrivning

UNDERLAG

DEL 3: Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

DEL 4: Planeringsförutsättningar (PF)

DEL 5: Samrådsredogörelse

DEL 6: Särskilt utlåtande

Tonvikten i den del som benämns **Planbeskrivning**, läggs på kärnfrågor med beskrivande text och kartor och utesluter underlagsmaterial som i stället samlats i en särskild del 4, benämnd **Planeringsförutsättningar**. Miljöfrågorna finns samlade i del 3, **MKB tillsammans med temakartor**. Sammantaget finns i del 3 och 4 viktigt material att hämta som är väsentligt för uppbyggnaden av **Planbeskrivningen** och **Plankartan**.

Materialet i denna handling, DEL 4, beskriver **befintliga förutsättningar** för översiktsplanens område, Åtvidabergs kommun. Syftet med handlingen är att utgöra underlag till planförslaget.

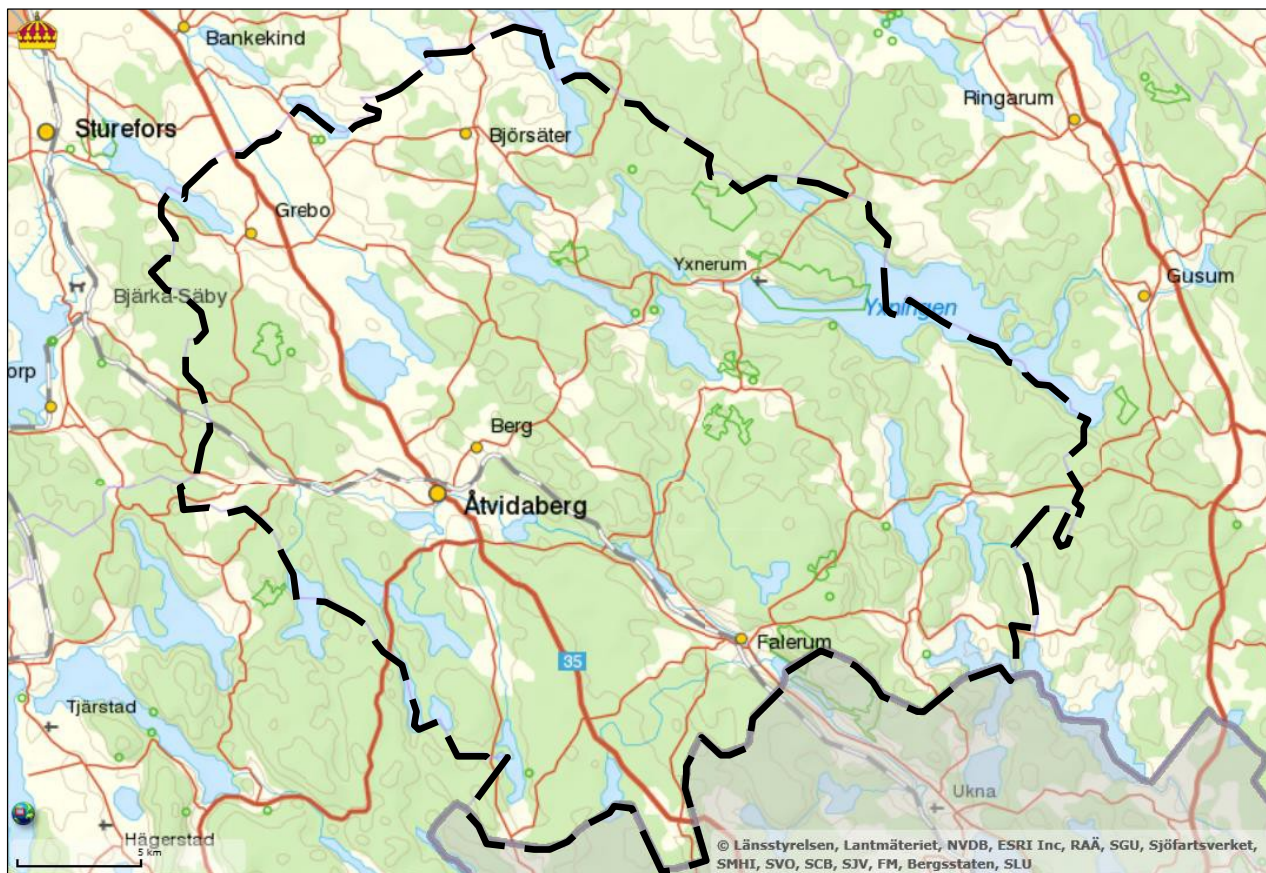
Planeringsförutsättningarna redovisar här en mer konkret sammanfattning så långt det i nuläget är möjligt inom respektive ämne.

Som utgångspunkt för den nya översiktsplanen erfordras bl.a en särskild genomgång av *statliga och mellankommunala intressen mm som kan ha betydelse för översiktsplanens utformning*. För att tydliggöra och samla bl.a alla dessa intressen så redovisas de i delen Planeringsförutsättningar.

PLANOMRÅDET

AVGRÄNSNING AV PLANOMRÅDET

Den geografiska avgränsningen är hela kommunen enligt nedanstående kartbild.

Planområdet, tillika kommungränsen. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

KOMMUNBESKRIVNING

Geografiskt läge, landskap och naturmiljö

Kommunen har ett läge i Sverige i sydöstra delen av Östergötlands län. Kommunen är uppdelad där norra delen ligger i Östergötlands landskap medan den södra delen (Gårdserums och Hannäs socknar) tillhör Småland. Åtvidabergs kommun gränsar i nordväst till Linköpings kommun till, i nordost till Söderköpings kommun, i sydväst till Kinda kommun, i öster till Valdemarsviks kommun och i söder till Västerviks kommun. Kommunens landareal är ca 780 km², varav vattenarealen är ca 94 km². (Källa: *Statistiska centralbyrån*, <http://www.scb.se>)

Enligt Nordiska Ministerrådets indelning (1984) tillhör Åtvidabergs kommun den naturgeografiska region som benämns Sydsvenska högländets centrala och östra delar, region nr 13, i den boreonemorala vegetationszonen. Kommunen är belägen på den nordöstra sluttningen av högländet, en långsamt sluttande platå cirka 170 m.ö.h. i sydvästra kommundelen och cirka 100 meter i den östra delens högre partier. Platåns jämna plan har en starkt sönderskuren berggrund med markerade dalgångar. Sjön Åkervrusten på kommungränsen i sydost har till exempel sin vattenyta cirka 15 m.ö.h.

På länsnivå brukar Östergötland delas in i fyra huvudtyper av naturgeografiska regioner, nämligen södra skogsbygden, slätten, norra skogsbygden och skärgården. Mellan södra skogsbygden och slätten brukar man även urskilja en övergångszon som ofta kallas mellanbygden. Åtvidabergs kommun tillhör till övervägande delen den södra skogsbygden, men nordvästra delen kan delvis sägas tillhöra mellanbygden

Befolkning, boende och service

I Åtvidabergs kommun var 2014-06-30 befolkningen 11 420 personer. En församling, Åtvids församling, finns i kommunen. Tätorten Åtvidaberg hade 6 850 invånare år 2012. De övriga tätorterna är Grebo med 971 invånare, Björsäter med 428 invånare, Berg med 305 invånare samt Falerum med 231 invånare (siffror för år 2012). (Källa: "Kommunfakta" från Statiska centralbyrån (SCB), år 2013).

År 1990 hade kommunen drygt 12 700 invånare. Befolkningsutvecklingen i kommunen har varit negativ sedan 1990 med undantag för år 2006 och senaste åren där befolkningsantalet stabiliserats. Såväl flyttningsnettot och födelsenettet var positivt 2006. Befolkningsminskningen i kommunen under perioden beror på både en negativ nettoutflyttning samt ett negativt födelsenetto. De senaste åren har ca 100 barn per år fötts i kommunen.

Åtvidaberg har en åldersstruktur som är ganska typisk för de flesta mindre kommuner i både Östergötland och i riket totalt. Det finns en tydlig "midja" i åldrarna mellan 20 och 35 år. Mellan 55 och 65 år finns stora befolkningsgrupper. Även bland tonåringar finns stora befolkningsgrupper.

Kommunen präglas av att boende i småhus dominerar. Det finns hyreslägenheter framförallt i centralorten men även i de övriga tätorterna. Åtvidabergs kommun har ingen större andel fritidshus. (Statistiken ovan är hämtad från *Kommunbeskrivning Åtvidabergs kommun*, Översiktlig planering 2009, Regionförbundet Östsam, mars 2010)

I kommunen finns totalt 161 platser i särskilt boende (vård- och omsorgsboende). (Källa: <http://www.atvidaberg.se/>)

I tätorten Åtvidaberg finns den service som behövs för det dagliga livet. I tätorterna Grebo, Falerum samt i de mindre samhällena Hannäs och Kvarnvik finns viss service.

Näringsliv/sysselsättning, pendling och utbildning

Arbetsmarknadens två största delar i kommunen är branscherna "tillverkning och utvinning" samt "vård och omsorg". I jämförelse med riket är en stor andel av befolkningen sysselsatta inom "jord-, skogsbruk och fiske".

Av kommunens invånare utpendlar ungefär 2 440 personer dagligen. Inpendlingen till Åtvidabergs kommun är cirka 730 personer. (Källa: "Kommunfakta" från Statiska centralbyrån (SCB), år 2013).

I tätorterna Åtvidaberg, Grebo och Björsäter, finns kommunal grundskola upp till och med minst åk 6. Grundskolans högstadium är koncentrerad till centralorten. Gymnasieskolan "Bildningscentrum Facetten" finns i Åtvidabergs tätort.

SWOT- analys (styrkor, svagheter, möjligheter och hot)

Hur ser den översiktliga bilden ut över ortens starka och svaga sidor? För att finna dessa sidor kan en så kallad SWOT-analys göras. Analysverktyget används både för att identifiera nuvarande förhållanden och potentiella utvecklingsmöjligheter. SWOT står för styrkor (strengths), svagheter (weaknesses), möjligheter (opportunities) och hot (threats). En enkel SWOT-analys har resulterat i följande:

Styrkor

Närhet, livskvalitet och sociala nätverk
Tillgång till attraktiva platser för nya attraktiva boenden
Väg- och järnvägstrafik mellan Linköping och Västervik/Kalmar län passerar kommunen
Livskraftig småindustri
Komplett service i Åtvidaberg
Sjöar, skogs- och landsbygd, fina natur- och kulturområden
I kommunen finns stora tysta, ostörda, oexploaterade områden
Rekreation och turism
Nära till flygplats (inom Linköpings kommun)

Svagheter

Utflyttning, befolkningsminskning
Ogynnsam befolkningsstruktur
Känsligt näringsliv beroende av konjunkturer, strukturomvandling och globalisering
Konkurrens inom servicenäringsen från externa affärscentra på andra orter
Brist på högre utbildning
Brist på service i småorterna

Möjligheter

Tillgång till arbetskraft
Utveckla det man redan är bra på i näringarna
Skapa forum där företagarna samverkar och stödjer varandra
Dra nytta av befintliga natur- och kulturvärden och utveckla besöksnäringen
Utveckla turistiska kvaliteter utifrån de redan kända objekten
Locka nya boende med attraktiva bostäder och attraktiva jobb
Bygga nya hus i de mindre orterna för att skapa bättre underlag till service
Distansarbete öppnar för nya inflyttare
Nära till storstadsregionen Linköping-Norrköping
Locka fritidsboende - permanentboende
Ökat samarbete nationellt och internationellt för att utveckla affärsrelationer
Öka utbildningsutbudet och utbildningsnivån

Utnyttja och utveckla kommunikationerna
Knyt ihop kollektivtrafiklinjer

Hot

Utflyttning fortsätter, kommunen avbefolkas, servicen försämras
Det blir svårare att bo och verka på landsbygden om "all" service försvinner
Konjunkturen och världsmarknadens svängningar
Otillräcklig förädling av råvaror
Utslagning av nischade företag
Turismen minskar. Ideella föreningar försvinner.
Eftersökt kompetens lockas inte till kommunen

SYFTET MED ÖVERSIKTSPLAN, PLANERINGSPROCESS

Översiktsplanen syftar bl a till att:

4 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa sin bedömning av hur skyldigheten att enligt 2 kap. ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden kommer att tillgodoses. I redovisningen ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken anges särskilt.

5 § Av översiktsplanen ska framgå

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer,
4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen, och
5. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

En översiktsplan är inte juridiskt bindande men är ett viktigt beslutsunderlag genom att den upprättas i en demokratisk process som garanterar samråd och insyn för alla berörda (medborgare, politiker, tjänstemän, myndigheter mm), med omfattande samråd och politiska beslut.

Översiktsplanen är vägledande och visar vägen för fördjupade utredningar, detaljplaner och områdesbestämmelser samt vid byggnadslovprövningar.

Planprocessen för en översiktsplan regleras i plan- och bygglagen (PBL) och delas in i tre skeden; *samrådsskede*, *utställningsskede* samt *antagandeskede*.

Allmänt samrådsmöte och samrådsutställning anordnas under *samrådsskedet*. Tiden för detta annonseras i lokalpressen, kommunens hemsida mm. Syftet är att nå ut till allmänheten med planeringsidén.

En samrådsredogörelse upprättas över inkomna synpunkter på förslaget. Därefter, i *utställningsskedet*, kommer översiktsplanen att ställas ut igen för allmän granskning i minst 2 månader. Det går även då att lämna ytterligare synpunkter på förslaget. Slutligen kommer planen efter bearbetning, att överlämnas till kommunfullmäktige om beslut, *antagandeskede*.

Översiktsplanen skall vara ett kommunalpolitiskt program för hur mark- och vattenområden kan nyttjas i framtiden. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men utgör en strategi för hur planområdet kan utvecklas. Tidsperspektivet för planen är flera decennier.

TIDIGARE PLANERING

ÖVERSIKTLIGA PLANER

Den gällande översiktsplanen för hela kommunen, Översiktsplan Åtvidabergs kommun (ÖP-2000), antogs av kommunfullmäktige den 31 maj 2001 och vann laga kraft den 6 juli 2001.

För vissa avgränsade områden inom kommunen kan en fördjupad redovisning av översiktsplanen ske. Då kan en fördjupad översiktsplan (FÖP) vara lämplig att upprättas. När kommunen vill göra en del av översiktsplanen mer detaljerad kan man göra en fördjupning av den. Följande fördjupade översiktsplaner har upprättats:

- Grebo tätort, laga kraftvunnen 1990-08-13.
- Björsäter tätort, laga kraftvunnen 1991-12-04.
- För centrala industriområdet, inklusive ny genomfart mm, i Åtvidabergs tätort, laga kraftvunnen 1997-10-25.
- En (inaktuell) områdesplan från 1980 finns för Falerum.

Arbete med fördjupad översiktsplan för Åtvidabergs tätort har tidigare skett. Utställningstiden för planen var mellan 2007-12-03 och 2008-02-15. Planen har ej antagits.

Ovan angivna planer utgår vid antagande av denna översiktsplan.

DETALJPLANER

Detaljplan skall upprättas vid större förändringar av mark- och vattenanvändning eller för enstaka byggnad/anläggning med stor omgivningspåverkan. Detaljplan används också om bebyggelsens utformning ska styras.

En detaljplan är juridiskt bindande. Planen har en genomförandetid på mellan 5 och 15 år. Under den tiden garanteras byggrätter mm. Det krävs mycket starka skäl för att ändra planen under genomförandetiden.

På ett flertal platser i kommunen finns områden med detaljplaner eller äldre typer av planer som kallas stadsplan eller byggnadsplan. I huvudsak finns planlagda områden i Åtvidabergs, Grebos och Björsäters tätorter. Även mindre delar av Falerums och Bergs tätorter är planlagda. I övrigt finns planlagda områden i eller i anslutning till t ex Björksätter, Röbäck, Yxnerum, Borkhult, Gärdsnäs, Viresjö, Kwickstorp, Forsaström, Hanäs/Grävsätter.

OMRÅDESBESTÄMMELSER

Områdesbestämmelser kan användas t ex för att reglera något eller några enstaka förhållanden - till exempel utformningen av bebyggelse eller maximal byggnadsarea - utan att ta ställning till markanvändningen i detalj. Områdesbestämmelser är bindande för bygglovprövningen.

Områdesbestämmelser finns upprättade bl a för golfbanan i Åtvidaberg, Västergården/Sockertoppen (Åtvidaberg), Facetten-området (Åtvidaberg), i sydöstra Grebo, Närstad och Bersbo.

STYRANDE MÅL, LAGAR OCH REGLER

MILJÖKVALITETSMÅL

I april 1999 antog riksdagen 15 nationella miljö kvalitetsmål och i november 2005 antogs det 16:e miljö kvalitetsmålet. Miljö målen ska i huvudsak vara uppnådda 2020.

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen är;

Miljö kvalitetsmål	
1. Begränsad klimatpåverkan	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
2. Frisk luft	11. Myllrande våtmarker
3. Bara naturlig försurning	12. Levande skogar
4. Giftfri miljö	13. Ett rikt odlingslandskap
5. Skyddande ozonskikt	14. Storslagen fjällmiljö
6. Säker strålmiljö	15. God bebyggd miljö
7. Ingen övergödning	16. Ett rikt djur och växtliv
8. Levande sjöar och vattendrag	
9. Grundvatten av god kvalitet	

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan (ÖP) för hela kommunens yta enligt plan- och bygglagen, PBL. Denna fysiska plan ska ange de långsiktiga grunddragen i användningen av mark och vattenområden och ge vägledande beslut om hur kommunens bebyggda miljö ska utvecklas eller bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande. Enligt PBL skall miljö- och riskfaktorer samt riksintressen redovisas i planen. Kommunen ska också visa hur de i den fortsatta utvecklingen av kommunen avser att förhålla sig till riksintressen och miljö kvalitetsmålen.

Enligt 2 kap. PBL skall mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilket områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Planläggning skall, med beaktande av natur- och kulturvärden, främja en ändamålsenlig struktur och en estetisk tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar.

Bebyggelse skall lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till bland annat boendes och övrigas hälsa, jord-, berg- och vattenförhållanden, möjligheten att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp och samhällsservice, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar.

MILJÖBALKEN (MB)

Bestämmelserna i miljö balken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att både nuvarande och kommande generationer garanteras en hälsosam och god miljö. Miljö balkens tillämpning ska utgå ifrån att:

- Människors hälsa och miljö skyddas mot skador och olägenheter
- Värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas
- Den biologiska mångfalden bevaras

- Mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas
- Återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

3 kap. miljöbalken

3 kap. i miljöbalken beskriver grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Enligt bestämmelser ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilket områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Den markanvändning som medför en från en allmän synpunkt god hushållning ska ges företräde om ett område har flera olika oförenliga intressen.

Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploatering eller ingrepp ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka dess karaktär påtagligt. Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt ska enligt Miljöbalken 3 kapitel § 3 skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Områden som ska skyddas är:

- Områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar.
- Områden som inrymmer växt- och djurarter som är utrotningshotade.
- Urskogsområden samt rester av äldre skogsbestånd i hårt nyttjade omgivningar.
- Våtmarker med särskilda ekologiska värden.
- Viktiga häckningsområden samt rast- och födolokaler för fåglar.
- Sjöar och vattendrag med särskilt god vattenkvalitet och som är viktiga reproduktionsområden samt vandringsvägar för fisk.
- Sjöar och vattendrag som utgör viktiga tillrinningsområden till andra ekologiskt känsliga områden.
- Områden med speciella klimatologiska förhållanden.

Enligt MB 3 kap. 4 § får bruksvärdig jordbruksmark bebyggas om exploateringen tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse. Skogsmark ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rationellt skogsbruk. Områden med natur- eller kulturvärden samt områden med värdefullt friluftsliv ska skyddas. Behovet av grönområden i tätortsområdet och i närheten av tätorterna ska särskilt beaktas.

Mark- och vattenområden med betydelse för rennäringsen, yrkesfisket eller vattenbruk ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande (3 kap. 5 §).

Områden med värdefulla ämnen eller material är också av nationell betydelse enligt miljöbalken och ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar utvinningen av dessa (3 kap. 7 §). Områden som innehåller fyndigheter som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar utvinningen enligt samma paragraf i MB.

Områden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikation, vattenförsörjning eller avfallshantering ska skyddas från åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådan anläggning (3 kap. 10 §).

Om ett område enligt 3 kap. MB 5-8 §§ omfattas av flera olika oförenliga riksintressen,

ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

4 kap. miljöbalken

I 4 kap. MB anges geografiska områden i Sverige som med hänsyn till sina natur- och kulturvärden är av riksintresse. Exploatering eller andra ingrepp i denna miljö får göras endast om *det kan ske på ett sådant sätt som inte påtagligt skadar området natur- eller kulturvärden*. Denna bestämmelse ska dock inte utgöra ett hinder för utvecklingen av befintliga tätorter, det lokala näringslivet eller totalförsvaret.

5 kap. miljöbalken

Enligt 5 kap. 3 § MB ska miljökvalitetsnormer iakttas vid planering och planläggning. Enligt 2 kap. 2 § PBL ska planläggning inte medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. överträds. Myndigheter och kommuner ska iaktta att miljökvalitetsnormerna både efterföljs vid planering, tillstånd, godkännanden, anmälningsärenden, föreskrifter och tillsyn. Om behovet finns ska kommuner upprätta förslag till åtgärdsprogram för miljö- kvalitetsnormer. Bestämmelserna i 5 kap. MB rör föreskrifter eller miljönormer för kvalitén på mark, vatten, luft och miljö för att varaktigt skydda människors hälsa, miljö eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa och miljö. Se nästa rubrik för *Miljökvalitetsnormer*.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt styrmedel som regleras i 5 kap. Miljöbalken. Normer kan meddelas av regeringen i förebyggande syfte eller för att åtgärda befintliga miljöproblem, för att de svenska miljökvalitetsmålen ska uppnås eller för att kunna genomföra EU-direktiv.

Det finns idag miljökvalitetsnormer för;

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Naturvårdsverket ansvarar för vägledning kring miljökvalitetsnormer som rör luftkvalitet och omgivningsbuller. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för vägledning kring miljökvalitetsnormer som rör vattenkvalitet.

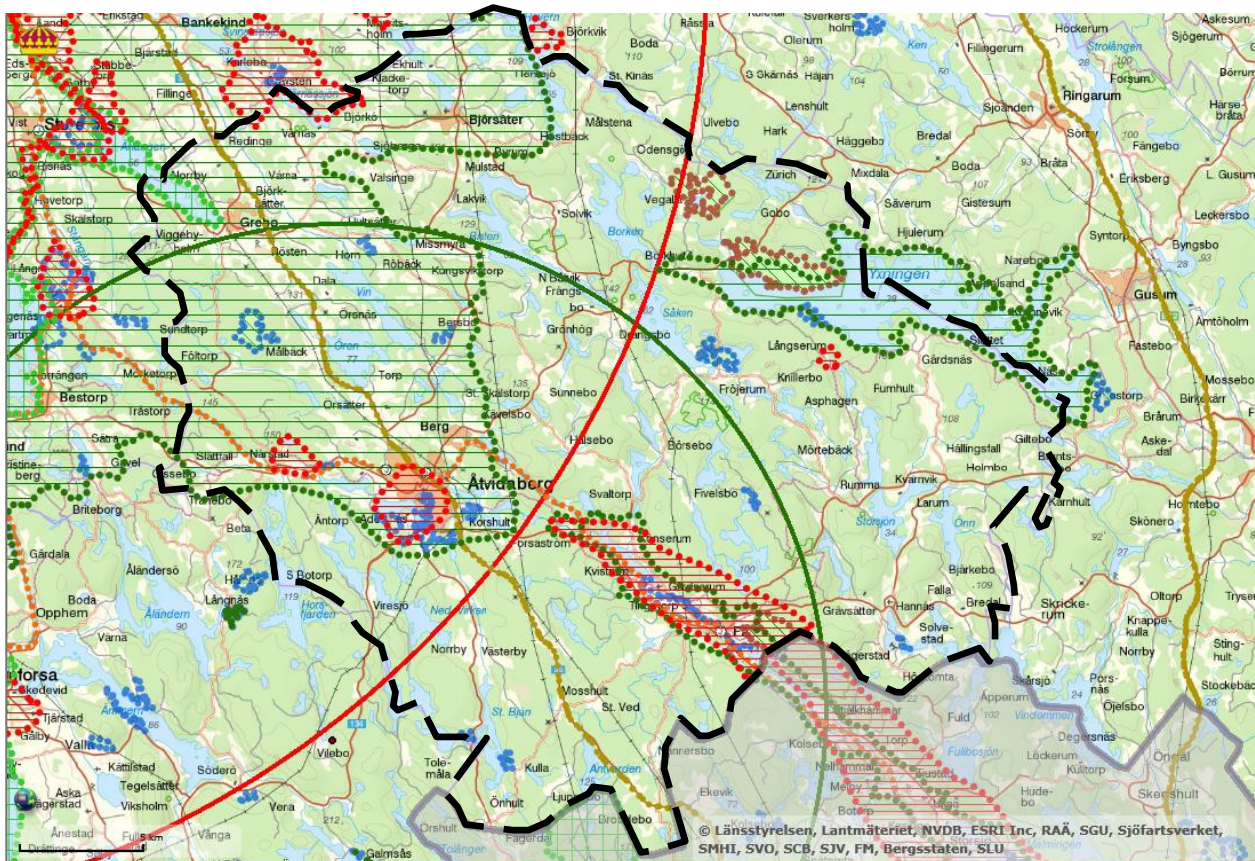
RIKSINTRESSEN/NATURA 2000

Miljöbalken (MB) kapitel 3 och 4 innehåller bestämmelser om hushållning med mark och vatten och preciserar vissa slag av mark- och vattenområden som är av riksintresse. Ett riksintresse har nationell betydelse. Riksdag och statliga myndigheter pekar ut riksintressen för respektive verksamhet. Riksintresse kan gälla såväl värdefull natur, kulturmiljö, anläggning för energiproduktion, väg, järnväg etc.

Den samlade bilden av riksintresseområdena kan liknas vid en nationell översiktsplan. Områden som är av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Även Natura 2000-områden är av riksintresse (MB 4 kap), se karta och beskrivning under rubrik *Natur*.

Riksintressen. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Följande riksintressen berörs inom kommunen;

- Riksintresse för kommunikationer, järnväg
- Riksintresse för kommunikationer, järnvägsstation
- Riksintresse för kommunikationer, väg
- Riksintresse för naturvård
- Riksintresse för kulturmiljövård
- Riksintresse för friluftsliv
- Riksintresse Natura 2000, fågeldirektivet
- Riksintresse Natura 2000, habitatdirektivet
- Riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten
- Riksintresse väderradar, försvarsmakten
- Riksintresse väderradar samråd- och stoppområde, försvarsmakten

Se vidare för mer ingående redovisning för respektive riksintresse under kommande rubriker.

OMRÅDESSKYDD ENLIGT 7 KAP MILJÖBALKEN

I miljöbalken finns följande typer av områdesskydd; naturreservat, kulturresevat, naturminne, biotopskyddsområde, djur- och växtskyddsområde, strandskyddsområde, miljöskyddsområde samt vattenskyddsområde.

Naturreservat

I ett naturreservat är naturbevarandet huvudsaken. Vanligen förvärvar staten eller kommunen marken. Naturreservat kan bildas i syfte att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda, bevara, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

I Åtvidabergs kommun finns idag 17 naturreservat. Se vidare under avsnittet *Planområdets förutsättningar* nedan.

Kulturresevat

Kulturresevat saknas för närvarande i kommunen.

Naturminne

Detta skydd används för att skydda enskilda värdefulla exemplar av t.ex. solitära ekar etc.

I kommunen finns 5 naturminnen, enligt följande (se vidare i kommunens Naturvårdsprogram): Ek vid Bruksgatan, ek vid Gästgivaregården, ek vid Hemmingstorp, ek vid Dala säteri, ek vid Skärdala.

Biotopskyddsområde

Områden som är enligt lagtexten, "mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda". Storleken på områdena som skyddas är vanligen 2-5 hektar, men kan vara upp till 20 hektar.

Inom jordbruksområden är följande objekt definierade som biotopskyddade; Alléer (enkel eller dubbel om minst 5 lövträd), Källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, Odlingsrösen, Pilevallar, Småvatten och våtmarker i jordbruksmark, Stenmurar i jordbruksmark, Åkerholmar med en areal av högst 0,5 ha.

Skogsstyrelsen ansvarar för områdesskydd om biotoperna ligger på skogsmark, på annan mark är länsstyrelsen ansvarig.

Djur- och växtskyddsområde

Det är möjligt att skydda t ex häckande fåglar eller sälkolonier genom att förbjuda tillträde till ett område under vissa av årets månader. De flesta djurskyddsområden finns vid kuster för att freda sjöfågel eller säl. Djur- och växtskyddsområden är beslutade enligt 7 kap 12 § Miljöbalken. Det finns inga beslutade djurskyddsområden (sälkyddsområden och fågelskyddsområden) i kommunen. Sjön Ärlången som delvis ingår i kommunen har ett fågelskyddsområde (inom Linköpings kommun), drygt 1,5 km från Åtvidabergs kommungräns.

Strandskyddsområde

Strandskydd ska råda vida hav, sjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vattnet för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar normalt land- och vat-

tenområden 100 meter från strandlinjen, utom ett undantag för Ärlången där utökat strandskydd om 150 meter gäller.

I princip får inga byggnader eller anläggningar uppföras inom strandskyddsområdet, med undantag för anläggningar för jordbruk, fiske eller skogsbruk.

För att en dispens ska kunna beviljas krävs att det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får man endast använda något av de sex särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kapitlet 18 c §. Sex särskilda skäl finns för dispens:

- Området är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplatsavgränsning.
- Området är väl avskilt från stranden av till exempel en större väg eller järnväg.
- Området behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Inom ett område som en kommun har pekat ut som område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man även använda de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kapitlet 18 d §. Dispens eller upphävning genom detaljplan får bara medges om det är förenligt med strandskyddets syften.

Det kan handla om att en byggnad, anläggning eller verksamhet långsiktigt bidrar till utvecklingen av landsbygden eller, om det gäller en- eller tvåbostadshus, att de uppförs i anslutning till befintligt bostadshus.

För att dispens eller upphävning genom detaljplan ska kunna beviljas får du inte heller försämra allmänhetens tillgång till strandområden eller väsentligt förändra livsvillkoren för djur- och växtlivet. Fri passage ska säkerställas mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna.

Miljöskyddsområde

Om ett större område utsätts för föroreningar eller har låg miljö kvalitet på något annat sätt kan det skyddas som miljöskyddsområde. Miljöskyddsområden upprättas av regeringen, och regleras av länsstyrelsen. Miljöskyddsområde finns inte i Åtvidabergs kommun.

Vattenskyddsområde

Mark- och vattenområde får av kommunen eller länsstyrelsen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas som vattentäkt. Inom vattenskyddsområde ska kommunen eller länsstyrelsen meddela föreskrifter om vad som är tillåtet och inte tillåtet för fastighetsägare i anknäring till vattenskyddsområdet.

I Åtvidabergs kommun finns 2 vattenskyddsområden; Ören samt Öjsjön.

KULTURMILJÖLAGEN

”Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla.” Så inleds kulturmiljölagen (SFS nr 1988:950), som är den centrala lagen för kulturmiljövården. Här anges att länsstyrelsen har tillsyn över kulturminnesvården i

länet och att Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturminnesvården i landet. I lagen räknas ett antal områden upp där kulturarvet har ett särskilt skydd.

Fornlämningar

Fornlämningar är skyddade i enlighet med bestämmelser i lagen och får inte skadas. I lagen anges vad som är en fast fornlämning, vilken utbredning en sådan har och hur tillståndsprövningen går till. Länsstyrelsen beslutar om fornlämningar och Riksantikvarieämbetet beslutar om fornfynd. Den som på något sätt vill ändra en fast fornlämning måste ha länsstyrelsens tillstånd. Se vidare under avsnittet *Planområdets förutsättningar* nedan.

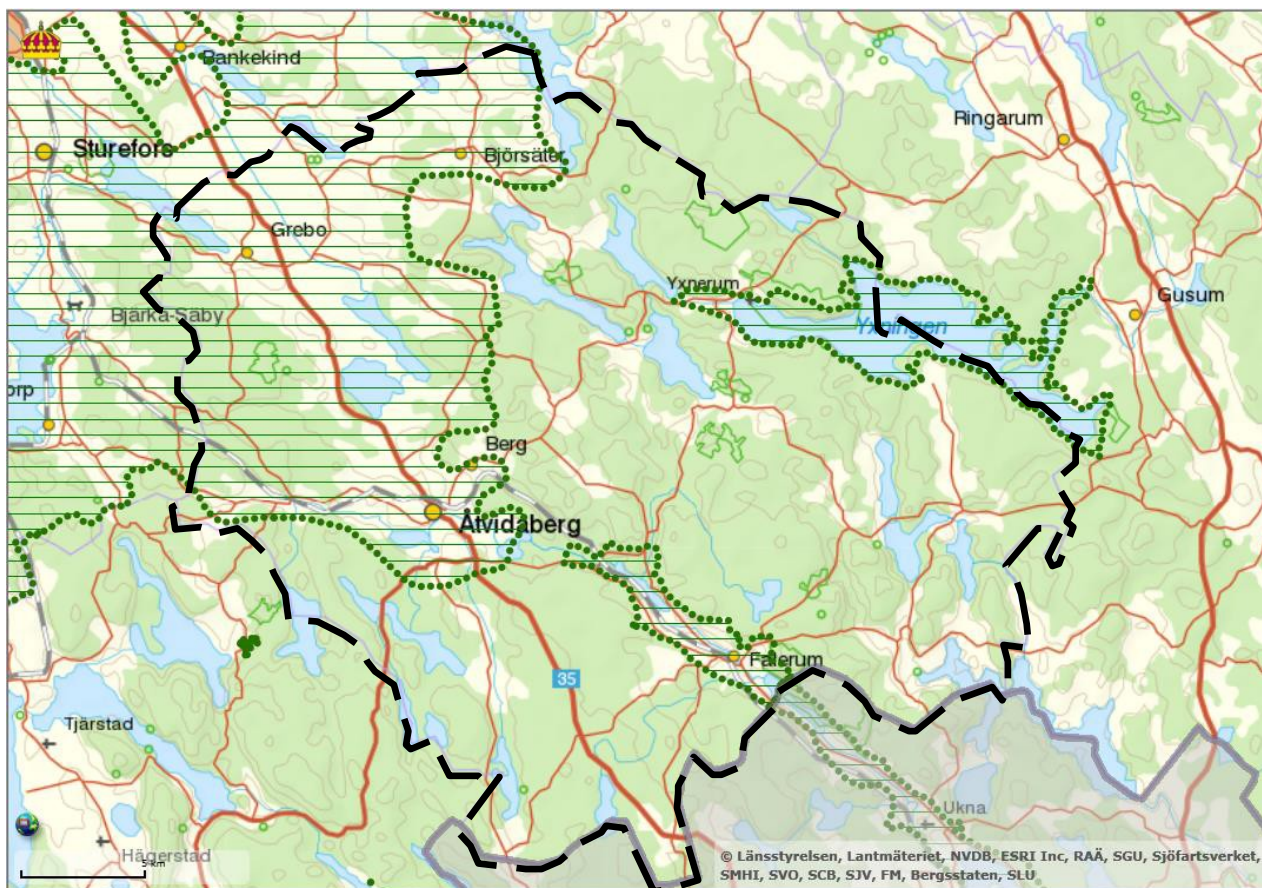
Byggnadsminnen

Byggnadsminnen - bestämmelser om vilka kriterier som gäller för att en byggnad eller en bebyggelsemiljö som inte är i statlig ägo ska kunna förklaras som byggnadsminne och vad skyddet innebär. Lagen innehåller bestämmelser om handläggningen av ett ärende om byggnadsminnesförklaring. Länsstyrelsen är beslutande myndighet. Se vidare under avsnittet *Planområdets förutsättningar* nedan.

PLANOMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

NATUR

Riksintresse för naturvård

Riksintresse naturvård. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotland/Ostgotakartan/>

Nedanstående områden är ur bevarandesynpunkt av riksintresse för naturvården enligt MB 3 kap 6§.

Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg

Riksintressant naturmiljö, område nr NRO 050 46, Östergötlands län (4 970 ha). Det ekdominerade slotts- och herrgårdslandskapet kring Stångån och mot Åtvidaberg och Ekenäs bildar med sina ekhagar och ekdominerade skogar Sveriges största samlade areal med ek. Till eklandskapet finns knutet ett mycket rikt växt- och djurliv. Detta gäller speciellt den lägre floran och faunan. Totalt har påträffats 189 rödlistade arter. Huvuddelen är knuten till ek och då speciellt de grov, ihåliga ekarna. Bland arterna kan nämnas läderbagge, gammelekslav, rosa eklav, ekoxe och dårgräsfjäril.

Eklandskapet med sitt artrika och i många stycken unika växt- och djurliv utgör följaktligen en utomordentligt värdefull och skyddsvärd naturmiljö. (Källa: Länsstyrelsens regis-

terblad, 1995-10-10, delvis reviderat 2008-09-16)

Yxningen-Borkhult

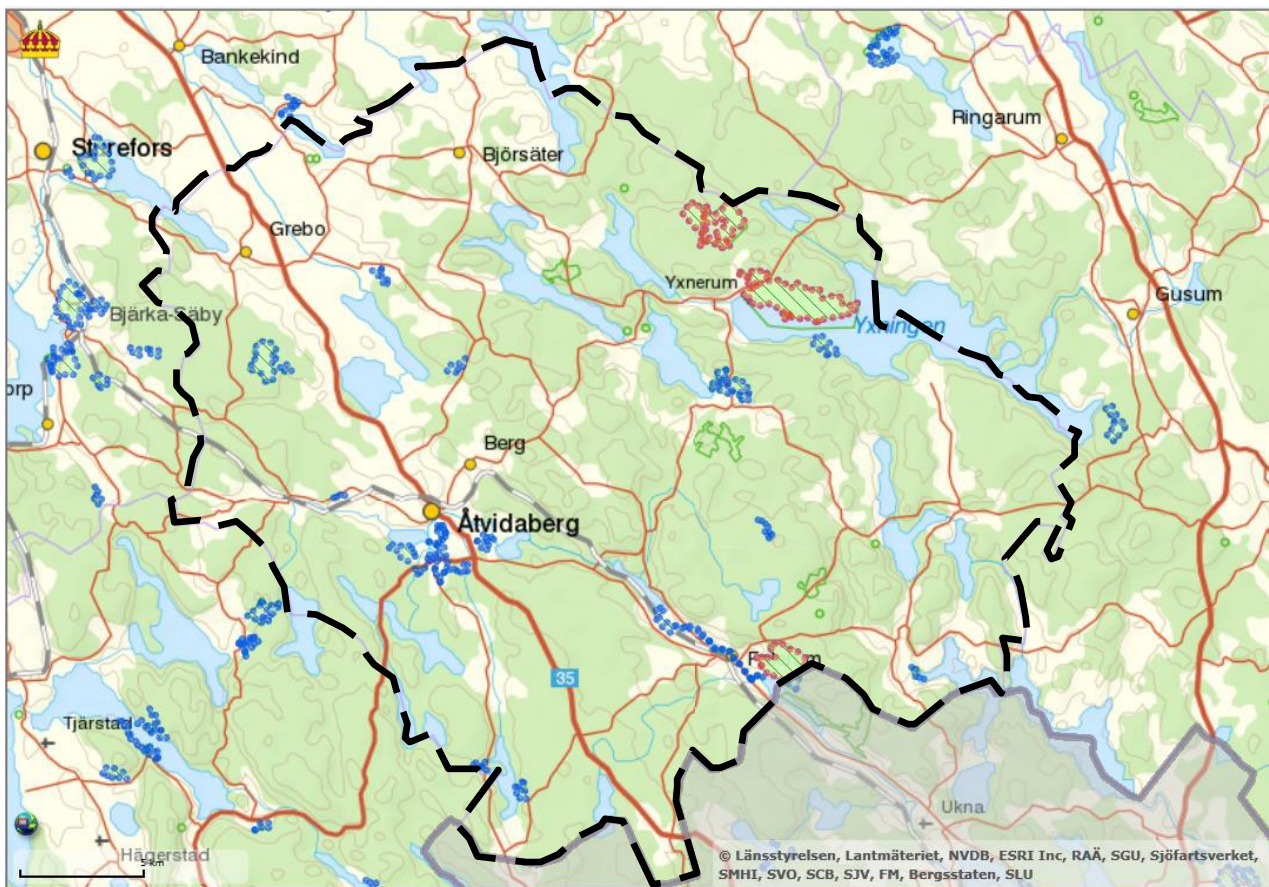
Riksintressant naturmiljö, område nr NRO 050 67, Östergötlands län (4 500 ha, varav 2 900 ha vatten). Sjön har mycket hög vattenkvalitet och en intressant relik fauna. De mäktiga landformerna, den ovanliga insjöskärgården, sjöns karga omgivning bildar tillsammans med den mångformiga fågelfaunan en utomordentligt värdefull och mycket skyddsvärd naturmiljö. Borkhultsdalgången med sina höga naturvärden ligger väster om sjön och utgör en fortsättning på den förkastningsspricka i vilken sjön ligger. (Källa: Länsstyrelsens registerblad, 1986-09-30, delvis reviderat 2008-09-16).

Uknadalen

Riksintressant naturmiljö, område nr NRO 050 66, Östergötlands län (1 700 ha, varav 150 ha vatten). Uknadalen är vida berömd för sin skönhet. Sprickdalgången med den odlade dalbotten och de omgivande branta bergssidorna bildar tillsammans ett utomordentligt värdefullt och tilltalande landskap. De mångformiga isälvsavlagringarna tillsammans med kulturmarkerna förhöjer områdets naturvärde ytterligare. Genom sin mycket omväxlande och i vissa fall extrema natur hyser dalgången ett mycket artrikt växt- och djurliv. (Källa: Länsstyrelsens registerblad, 1986-09-25, delvis reviderat 2008-09-17)

Utöver dessa områden är även alla utpekade Natura 2000-områden av riksintresse enligt ett riksdagsbeslut från 2001. Se nästa rubrik.

Natura 2000

Natura 2000 (enligt Fågeldirektivet samt Habitatdirektivet i rödgrönt och enligt endast Habitatdirektivet i blått i ovan karta). Karta hämtad på <http://extwebbgis.lansstyrelsen.se/Ostgotaland/Ostgotakartan/>

Ett nätverk av värdefulla naturområden inom Europeiska Unionen kallas för Natura 2000. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två direktiv: EG:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektivet. I direktivens bilagor finns fåglar, andra arter och naturtyper listade som EU:s medlemsländer ska skydda områden för.

Alla Natura 2000-områden har ett grundskydd i miljöbalken där innebörden av de två EU-direktiverna är införda i vår egen lagstiftning. Det finns även kopplingar till andra lagområden, till exempel Plan- och Bygglagen (PBL), Jaktlagstiftningen mm. Alla Natura 2000-områden är utpekade riksintressen.

Natura 2000 innebär ett ökat skydd mot skadliga åtgärder eller verksamheter både inom och utanför ett Natura 2000-område. Detta är ett starkare skydd jämfört med naturreservat där föreskrifter enbart gäller innanför gränsen, medan miljöbalken skyddar mot åtgärder som kan ha en betydande påverkan på ett Natura 2000-område även om verksamheten sker utanför området.

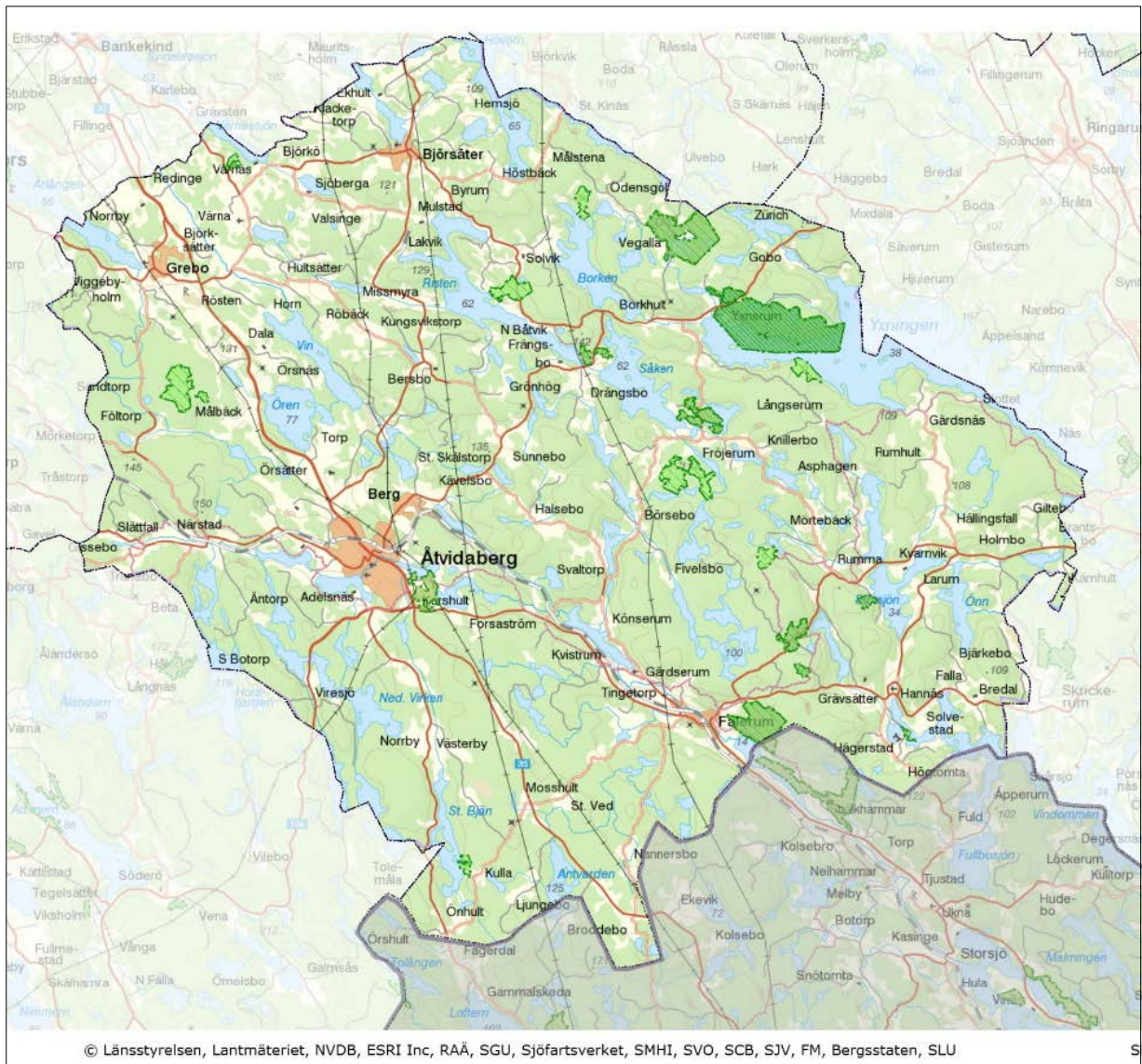
18 stycken Natura 2000-områden finns inom kommunen. Se kartbild ovan. Följande Natura 2000 finns inom kommunen:

Adelsnäs (SE0230129), Bertilsbo (SE0230221), Ekhultebergen (SE0230238), Fröjerum (SE0230179), Herrsätter (SE0230224), Hägerstad (SE0230189), Hästenäs (SE0230364), Ingelstorp (SE0230377), Kulla ängar (SE0230248), Långserum (SE0230356), Malmviksängen (SE0230222), Stockmossen (SE0230230), Stora och Lilla Löpgöl (SE0230276), Storån vid Falerum (SE0230383), Trulstorpet (SE0230338), Vegalla (SE0230322), Åtvildabergs tätort (SE0230301), Åtvidsnäs (SE0230219). Ett område i Orräng söder om Grebo har föreslagits till regeringen som Natura 2000-område, det har ännu ej beslutats.

För information om respektive Natura 2000 hänvisas till Länsstyrelsens GIS och karttjänster.

Naturresevat

Naturresevat. Karta hämtad på <http://ext-webbGIS.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

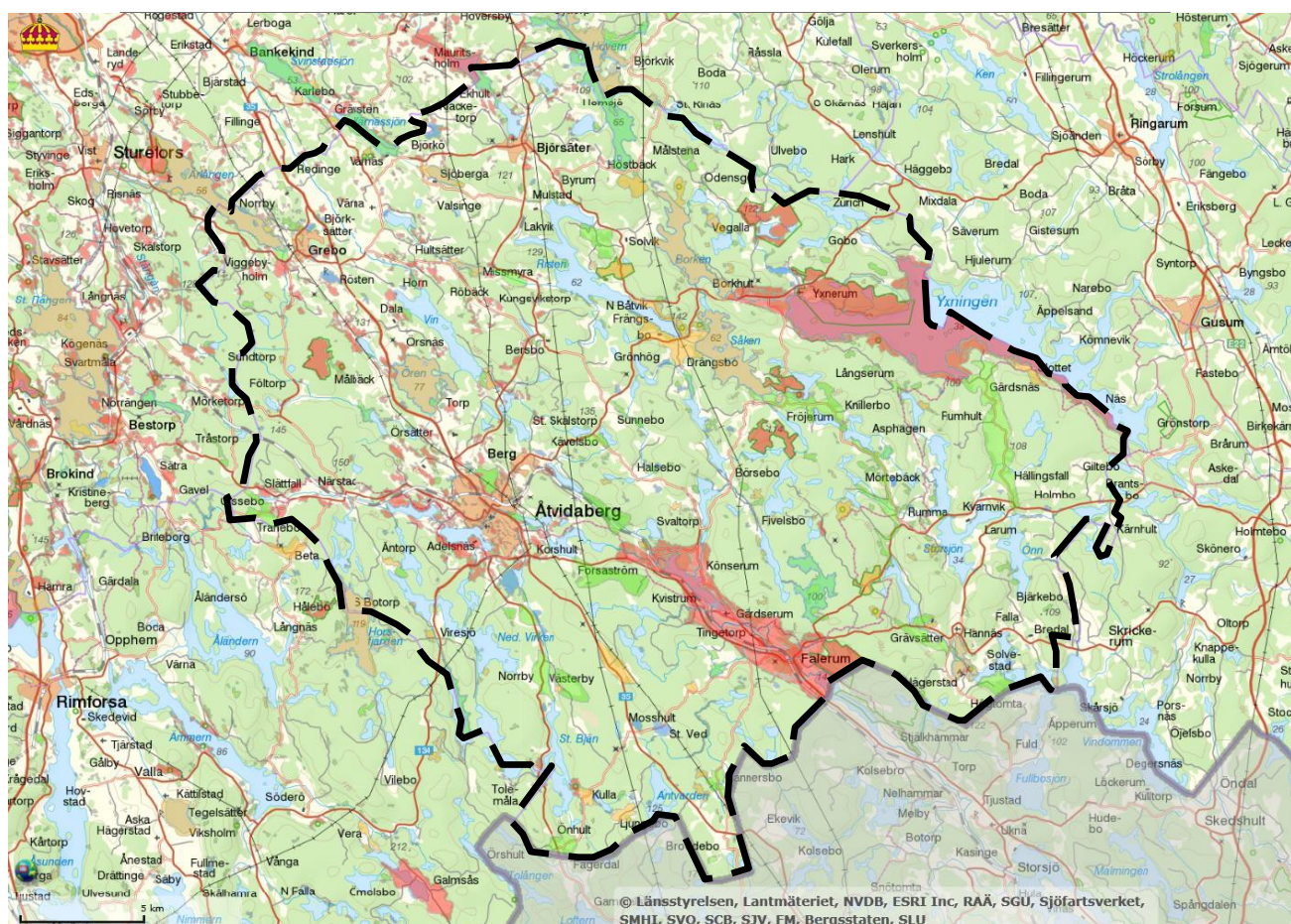

I Åtvidabergs kommun finns idag 18 naturresevat; Ekhultebergen, Fröjerum, Gorgberget, Grävsätter, Hägerstads slotts ekhage, Hästenäs kyrkskog, Högboda, Kojmon, Kulla ängar, Långserum, Odensgöl, Ristskeda, Stockmossen, Storskogen, Vegalla, Ytterby, Åsen, Åtvidsnäs. Se ovan bild.

Övriga intressen för naturmiljövården

Naturvårdsprogram

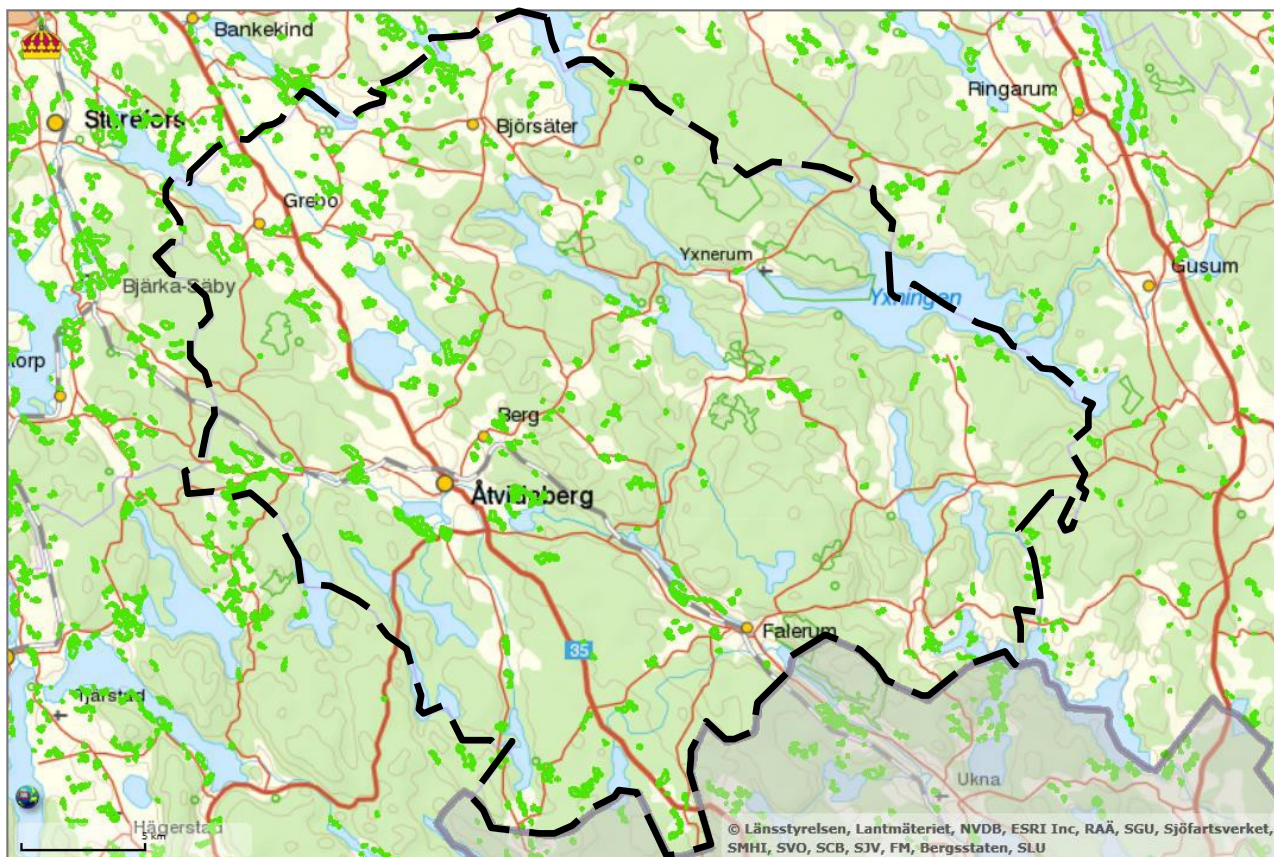
Naturvårdsprogram. Röda områden klass 1 (högst naturvärde, nationellt intresse), orange områden klass 2 (regionalt intresse), gröna områden klass 3 (kommunalt intresse) och blå områden klass 4 (lokalt intresse). Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Kommunen har upprättat ett nytt Naturvårdsprogram antaget i Kommunfullmäktige 2016-06-15. En klassificering av områdena (klass 1-4) har gjorts beroende på om de är intressanta ur nationellt, regionalt, kommunalt eller lokalt perspektiv. De fyra klasserna används när man ska uttrycka olika områdets naturvärden. Vid bedömningen av naturvärdena i ett område används främst kriterierna; betydelse som genbank, ekologisk funktion, kontinuitet, mångformighet, orördhet, raritet, representativitet samt storlek. Andra kriterier som stödjer bedömningen är forskningsintresse, skönhet, rekreation, studieintresse och säregenhet.

I kommunen finns ca 1200 objekt utpekade i naturvårdsprogrammet. Se vidare i naturvårdsprogrammet för information om respektive objekt mm. För naturvårdsprogrammet har bl a eklandskapsinventeringar för Åtvidaberg (2007) samt för Grebo (2015) legat till grund. Dessa rapporter benämns "Åtvidabergs framtid – Ekar och bebyggelse i samverkan" samt "Landskapligt ramverk för Grebo" inklusive "PM naturvärdesinventering Grebo". Dessa inventeringar samt naturvårdsprogrammet finns att hämta på bl a kommunkontoret.

Ängs- och betesmarksinventeringen

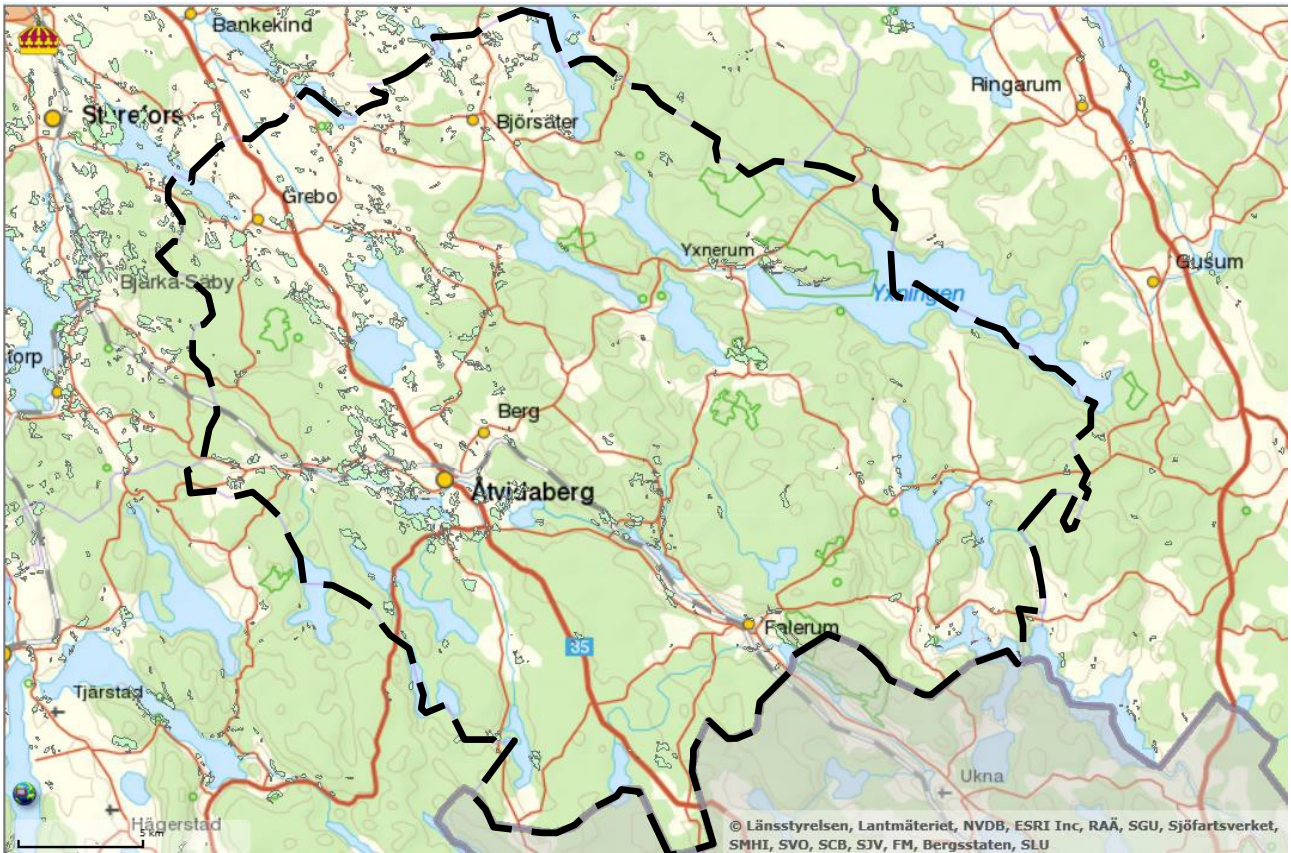

Ängs- och betesmark. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Under år 2002 – 2004 inventerades värdefulla ängs- och betesmarker avseende naturvärden av Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna på regeringens uppdrag. Med ängs- och betesmarker menas marker som uteslutande används som betesmarker eller Oslätterängar. Markerna är inte lämpliga att plöja och ingår inte heller i växtföljd. Ängsmarker karakteriseras av att det första störningsingreppet (påverkan på vegetationen) är slåtter med skärande redskap. I betesmarkerna är det de betande djuren som formar vegetationens utseende och sammansättning (Källa: *Ängs- och betesmarksinventeringen, Rapport 2005:1*, Jordbruksverket).

Åtskilliga objekt finns inom kommunen. Se karta ovan. För mer information om respektive objekt hänvisas till Länsstyrelsens GIS och karttjänster.

Eklandskapet - värdekärnor

Ekländskapet - värdekärnor. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>.

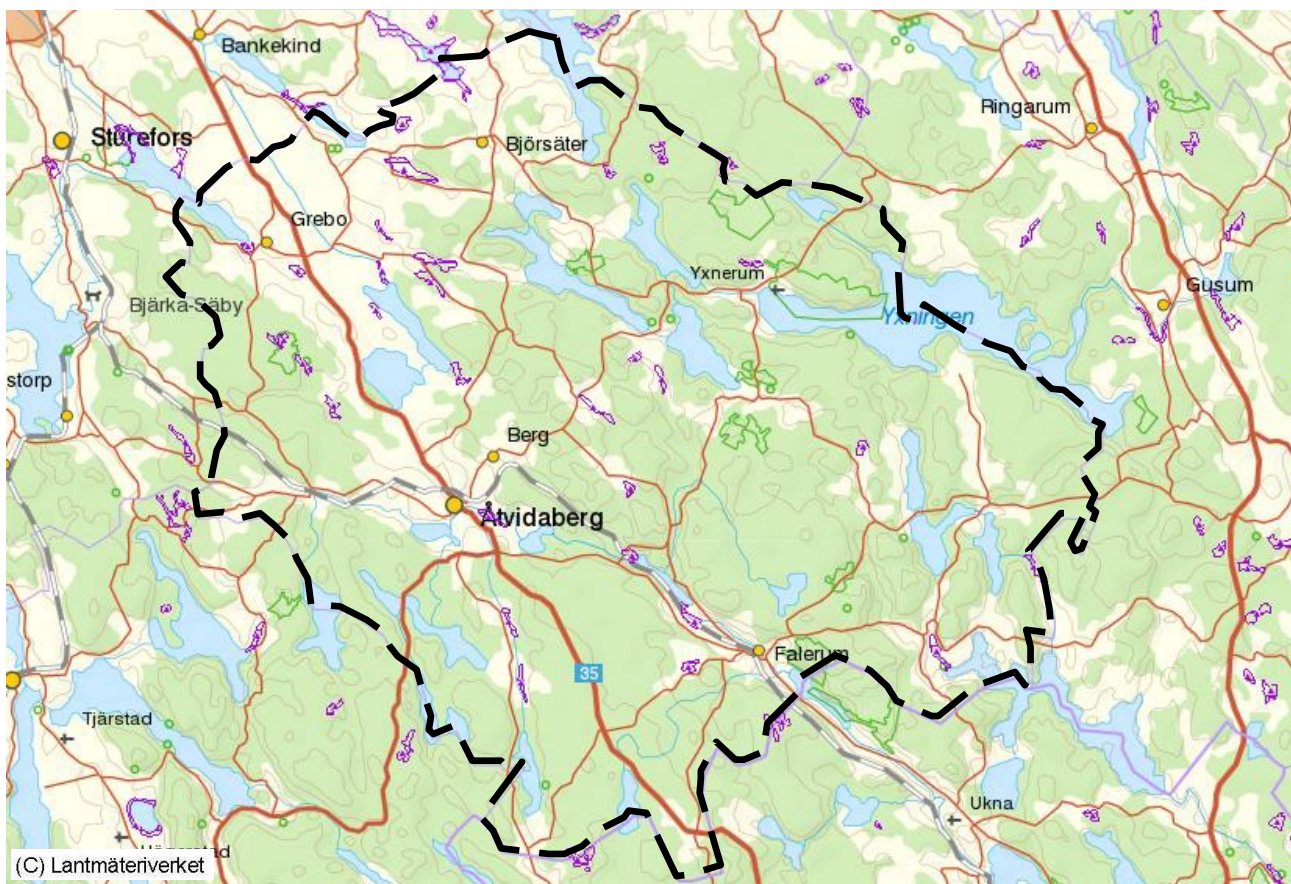
Ekmiljöer, ofta kallat för ekländskapet, är av internationell klass vad gäller natur- och kulturvärden. Ekländskapen har stora ekonomiska, naturvårds-, turist- och rekreationsmässiga värden. Markägarna har en nyckelroll då värdena i ekmiljöerna till stora delar är beroende av hävd i form av betesdjur, att igenväxning motverkas och att ett aktivt lövskogsbruk bibehåller ett landskap rikt på ek och andra ädellövträd. De mest värdefulla ekmiljöerna, benämns "värdekärnor" i Länstyrelsens inventering. Se karta ovan.

BIS-inventering

Biologisk inventering av sötvattenmiljöer (BIS) i Östergötlands län gjordes 2005-2010. I projektet har vattendragen i bl a Åtvidabergs kommun inventerats i ett länstäckande LONA-projekt. Rapporten finns att tillgå på <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/>.

Våtmarksinventering

Våtmark. Karta hämtad på <http://www.geodata.se/GeodataExplorer/>.

Genom en våtmarksinventering (VMI) har alla våtmarker registrerats över en viss areal. Grunda våtmarker med mycket tillgång på vatten, ljus, värme, syre och närsalter hör till de mest produktiva miljöerna och de fungerar som naturens egna reningsverk. Se även vidare under rubriken *Vatten*. I Åtvidaberg finns våtmarker av olika typer. Flera våtmarker i skogsområden har på senare tid utpekats som s.k. biotopskyddsområden. Se karta ovan.

Noterbart: Inget område i Åtvidabergs kommun finns med i "Myrskyddsplan för Sverige" som tagits fram av Naturvårdsverket tillsammans med Länsstyrelserna. Myrskyddsplanen redovisar de av landets mest värdefulla myrar som ännu inte har något långsiktigt skydd.

Rödlistade arter

Kunskap om vilka arter som minskar i antal eller utbredning är nödvändig för att man ska veta var naturvårdsinsatser behövs. Genom att sammanställa den kunskap som finns om olika växt- och djurarter i rödlistor tydliggör man arternas situation. Vid beslut om skydd för ett naturområde är förekomst av rödlistade arter ett viktigt kriterium.

Följande sex kategorier används i rödlistorna;

Nationellt utdöd:	En art är <i>Nationellt utdöd</i> när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom landet (regionen) har dött eller försvunnit från landet (regionen).
Akut hotad (CR, Critically Endangered):	En art tillhör kategorin <i>Akut hotad</i> när den löper en extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära framtid enligt något av kriterierna A till E för kategorin.
Starkt hotad (EN, Endangered):	En art tillhör kategorin <i>Starkt hotad</i> om den inte uppfyller något av kriterierna för <i>Akut hotad</i> , men ändå löper mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en nära framtid enligt något av kriterierna A till E för kategorin.
Sårbar (VU, Vulnerable):	En art tillhör kategorin <i>Sårbar</i> om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig <i>Akut hotad</i> eller <i>Starkt hotad</i> , men löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv enligt något av kriterierna A till E för kategorin.
Nära hotad:	En art tillhör kategorin <i>Nära hotad</i> om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig <i>Akut hotad</i> , <i>Starkt hotad</i> eller <i>Sårbar</i> , men är nära att uppfylla kriterierna för <i>Sårbar</i> .
Kunskapsbrist (DD, Data Deficient):	Till denna kategori förs arter om vars utbredning och/eller populationsstatus man inte har tillräckliga kunskaper för att göra vare sig en direkt eller indirekt bedömning av utdöenderisken. Enligt tillämpningsreglerna bör det dock finnas misstankar om att arten kan vara hotad eller t.o.m. försvunnen.

Naturvärden enligt Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen genomför inventeringar för att få bättre kunskap om vilka värdefulla miljöer som finns i skogen. Det kan vara skogsmiljöer som är värdefulla på olika sätt. Inom Åtvidabergs kommun finns ett mycket stort antal naturvärden enligt Skogsstyrelsens inventering. Naturvärdena är svåra att redovisa på ett läsbart sätt i denna rapport då det är ett så stort antal, och flertalet är mycket små till ytan, därför hänvisas istället till Skogsstyrelsens websida: <https://www.skogsstyrelsen.se/>

En kort beskrivning följer nedan av förekommande naturvärden. Även kulturvärden finns i skogen som är inventerade av Skogsstyrelsen, se vidare under rubriken "Kulturvärden enligt Skogsstyrelsen".

Biotopskydd (enligt Skogsstyrelsen)

Skogsvårdsstyrelsen kan, på motsvarande sätt som regeringen beslutat om biotopskydd för objekt i jordbruksmark, skydda biotoper på skogsmark. Biotopskyddsområde är lag- skyddade mindre mark- eller vattenområden som är särskilt skyddsvärda eller som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter.

Naturvårdsavtal (enligt Skogsstyrelsen)

Naturvårdsavtalet är ett avtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen eller Länsstyrelserna och markägare. Syftet med avtalet är att bevara och utveckla områden med höga naturvärden.

Avtalen är normalt 50-åriga och utgör en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får viss ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför. Områdena har vanligtvis en storlek på mellan 3 till 20 hektar men det förekommer områden på mer än 100 hektar.

Nyckelbiotop (enligt Skogsstyrelsen)

En nyckelbiotop är ett skogsområde som har stor betydelse för skogens flora och fauna. Begreppet nyckelbiotop har i sig ingen juridisk innebörd, det finns alltså inget automatiskt skydd för nyckelbiotoper.

Naturvärdesobjekt (enligt Skogsstyrelsen)

Naturvärdesobjekt kallas ett inventerat och avgränsat objekt med naturvärden.

Sumpskog (enligt Skogsstyrelsen)

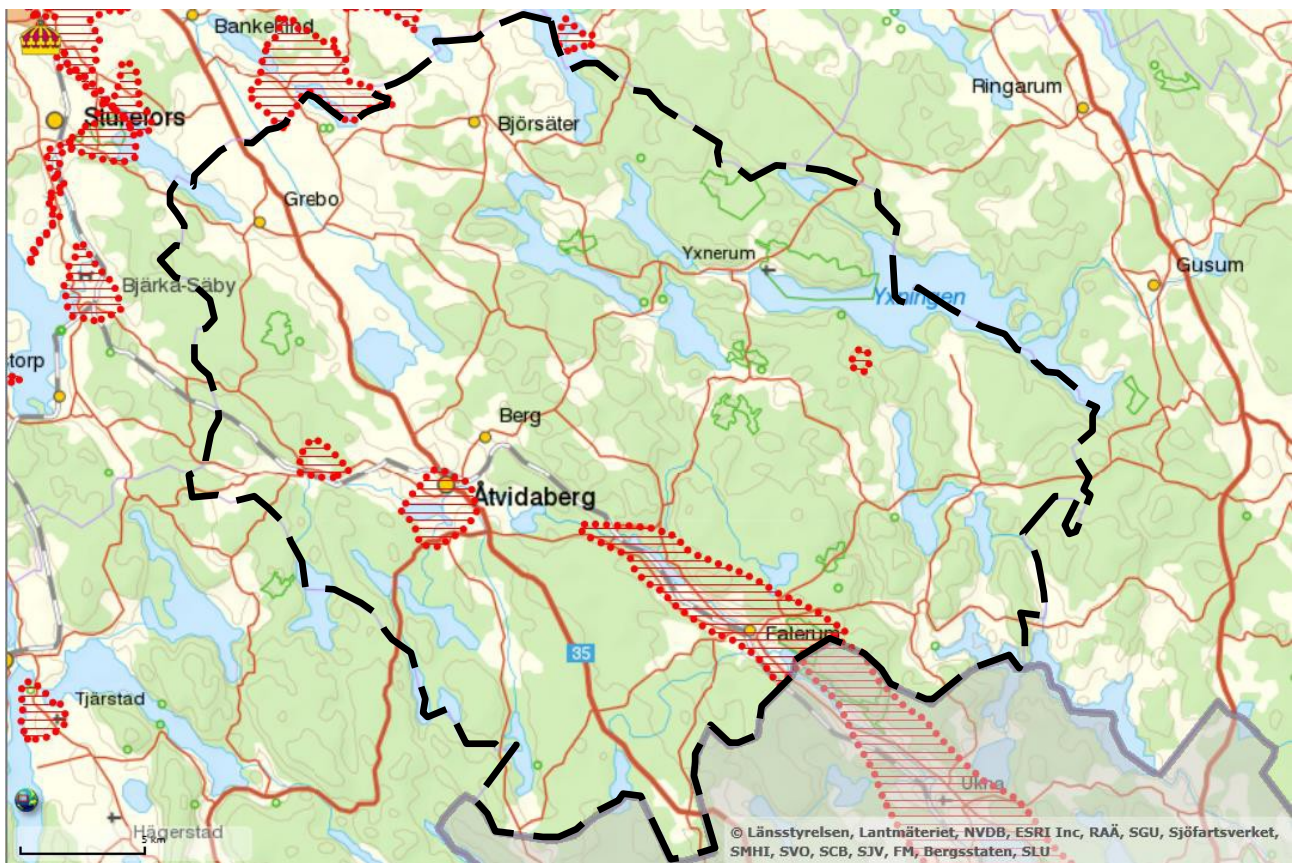
Sumpskog innefattar all trädbärande blöt mark där träden (i moget stadium) har en medelhöjd på minst 3 m, och trädens kron täckningsgrad är minst 30 %.

För att bevara sumpskogarnas naturvärden är det avgörande att vattnets flöden och beskuggningen av marken kan bibehållas.

KULTUR

Riksintresse för kulturmiljön

4 kulturmiljöer är av riksintresse enligt MB 3 kap 6§ i kommunen. Nedanstående områden är ur bevarandesynpunkt av riksintresse för kulturmiljövården.

Riksintresse kultur. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Beskrivning av områden är gjort enligt de korttexter som Riksantikvarieämbetet RAA (1997-08-18, reviderat 2016-02-05), beslutat om för Östgötalands län.

Åtvidaberg - Adelsnäs [E72] (Åtvids sn)

Motivering:

A. Åtvidabergs *bruksmiljö* av stort social- och industrihistoriskt intresse, framvuxen ur en medeltida gruvhantering på platsen.

B. Baroniet Adelsnäs, det enda av sitt slag i landet. (*Herrgårdsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

A. Lämningar efter 1700-talets brukssamhälle, bla med bruksbebyggelse: Stora Stallet, magasin, kalkugn och kruthus från 1700-talets mitt. Medeltida kyrka med gravkor från 1726 ritat av Adelswärd och nygotisk 1880-talskyrka. Terränganpassad byggnadsplan med bla arbetar och egnahemsbebyggelse från tidigt 1900-tal. B. Adelsnäs herrgård från 1920 efter ritningar av I. G. Clason ersatte en äldre huvudbyggnad. Orangeri från 1860-talet och ekotempel i parken med målningar av Pehr Hörberg. Stora ekonomibygnader.

Uknadalen [E73] (Gärdserums sn)

Motivering:

Komplex *dalgångsbygd* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med järnbruks- och *bymiljöer* som speglar samspelet mellan tidig industri och bondesamhälle. (*Tidigindustriell miljö, Bruksmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Gärdserums nygotiska 1850-talskyrka ritad av Scholander, *kyrkby*. Forsaströms stångjärnsbruk, privilegier från 1725, med äldre bostadshus, magasin och vattenkvarn. Falerums samhälle framvuxet ur Falerums by, med Bortgården, arbetar- och egnahemsbebyggelse samt runt Storån framvuxen småskalig industriverksamhet, bla ett välbevarat garveri från 1800-talets andra hälft. Kvisterums herrgård med bebyggelse från 1700- och 1800-talen, bla orangeri och stall. (Området berör även Kalmar län).

I området ingår även:

Spridda fornlämningar, bla fornborg och gravfält som antyder dalgångens vikt som kommunikationsled under förhistorisk tid.

Långserums by [E74] (Yxnerums sn)

Motivering:

Oskiftad *bymiljö* med bebyggelse från 1700- och 1800-talen.

Uttryck för riksintresset:

Klungby med välbevarad timmerhusbebyggelse (enkelstugor i två våningar) i huvudsak från perioden 1750 - 1850. Välbevarade ekonomibygnader utmed bygatan.

Mormorsgruvan [E96] (Åtvids sn)

Motivering:

Gruvmiljöer med lämningar efter medeltida och senare tiders kopparbrytning.

Uttryck för riksintresset:

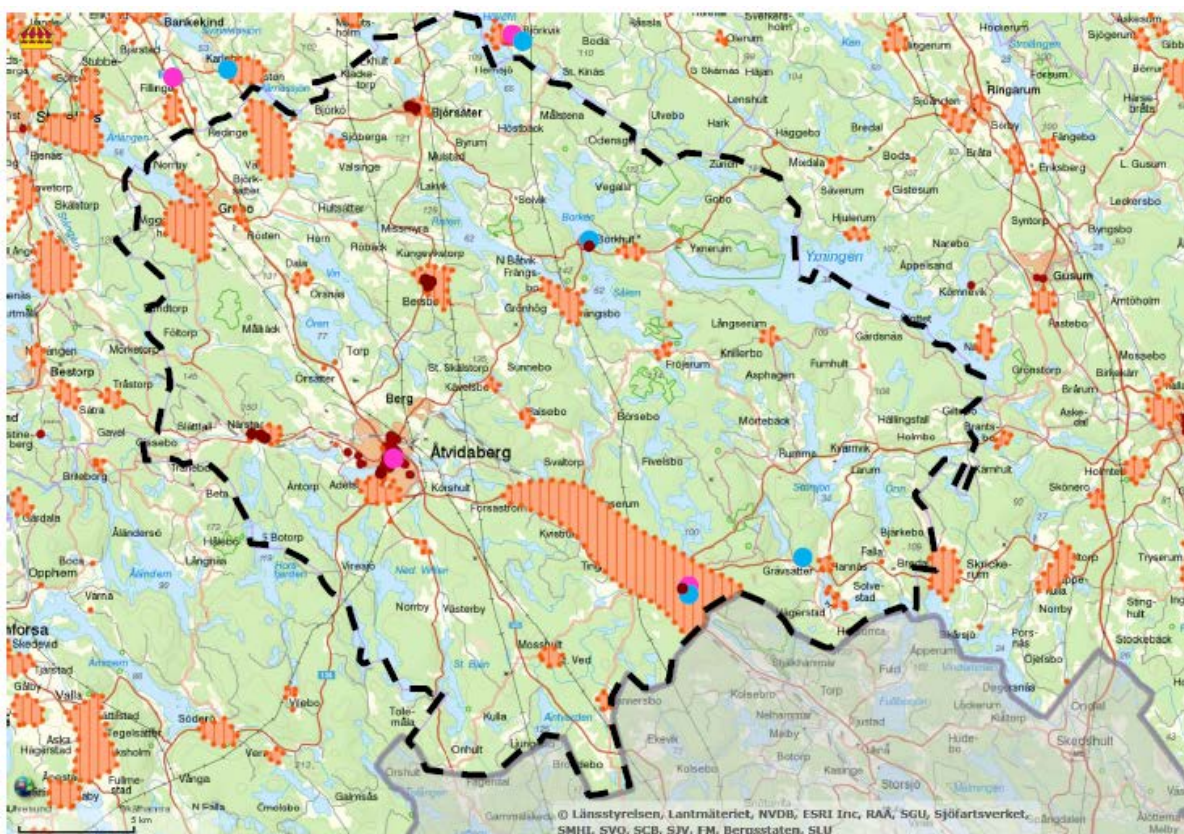
Gruvhålen, bla Mormorsgruvan, Hagruvan, Eldsviksgruvan och Malmviksgruvan med omfattande varphögar samt delvis välbevarad bruksgata, huvudsakligen med 1800-talsbebyggelse. Närstad gård med bebyggelse från 1800-talet. Våghus. Lämningar efter stånggångar och "Fåfångans kanal".

I området ingår även:

Järnvägsstation från tidigt 1900-tal med tillhörande byggnader utmed linjen Linköping-Västervik

Övriga intressen för kulturmiljövården

- Regionala intressen kulturmiljö, punkt, resp. yta
- Kulturhistoriska värden skyddade med hjälp av PBL
- Byggnadsminnen, BBR respektive KML

Kulturhistoriska värden. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Kulturhistoriska Miljöer

Kulturvärden består av enskilda objekt och hela miljöer, med fornlämningar och kulturlandskap, värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer. Det är enligt kulturmiljölagen, KML, lag att skydda och vårda kulturvärden.

Kulturhistoriska värden, "k-märkta" objekt, skydd genom PBL

Vissa kulturhistoriska värden är skyddade med hjälp av Plan- och bygglagen 1987-2007 ("k-märkta" objekt).

Byggnadsminnen

Byggnadsminnen finns inom ca 5 miljöer/fastigheter inom kommunen. Dessa är inom fastigheterna Herrsätter 1:1 (3 objekt), Borkhult 2:79 (4 objekt), mellersta Ålunda (1 objekt), Falerum 1:2 (11 objekt) samt Grävsätter 2:38 (1 objekt).

Regionala intressen för kulturmiljön

Inom kommunen finns 37 skyddsvärda kulturhistoriska miljöer och objekt enligt *Natur & Kultur - miljöer i Östergötland*, från 1983. Se kartan ovan för objekt (som ytor eller punkter).

För mer beskrivning av objekt och områden som är av regionalt intresse för kulturmiljön finns att läsa i *NATUR & KULTUR - miljöer i Östergötland*, Länsstyrelsen, från 1983.

Fornlämningar enligt Riksantikvarieämbetets register

Riksantikvarieämbetet har sedan länge inventerat och registrerat fornlämningar. Dessa lämningar har ett starkt skydd i Kulturmiljölagen (1988:950). För att påverka eller rubba en fornlämning krävs tillstånd. I kommunen finns ett mycket stort antal fornlämningar.

Fornlämningarna är svåra att redovisa på ett läsbart sätt i denna rapport då det är ett så stort antal, och flertalet är mycket små till ytan, därför hänvisas istället till Riksantikvarieämbetets websida; <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Kulturvärden enligt Skogsstyrelsen

Kulturlämningar i skog

I ett samarbete mellan Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet har kulturlämningarna inom skogsområden inventerats. Inventeringar genomförs för att få bättre kunskap om vilka värdefulla miljöer som finns i skogen. Det kan vara skogsmiljöer som är värdefulla på olika sätt. Inom Åtvidabergs kommun finns ett mycket stort antal kulturvärden i skogsområden enligt Skogsstyrelsens inventering. Kulturvärdena är svåra att redovisa på ett läsbart sätt i denna rapport då det är ett så stort antal, och flertalet är mycket små till ytan, därför hänvisas istället till Skogsstyrelsens websida; <https://www.skogsstyrelsen.se/>

REKREATION

Riksintresse för friluftslivet

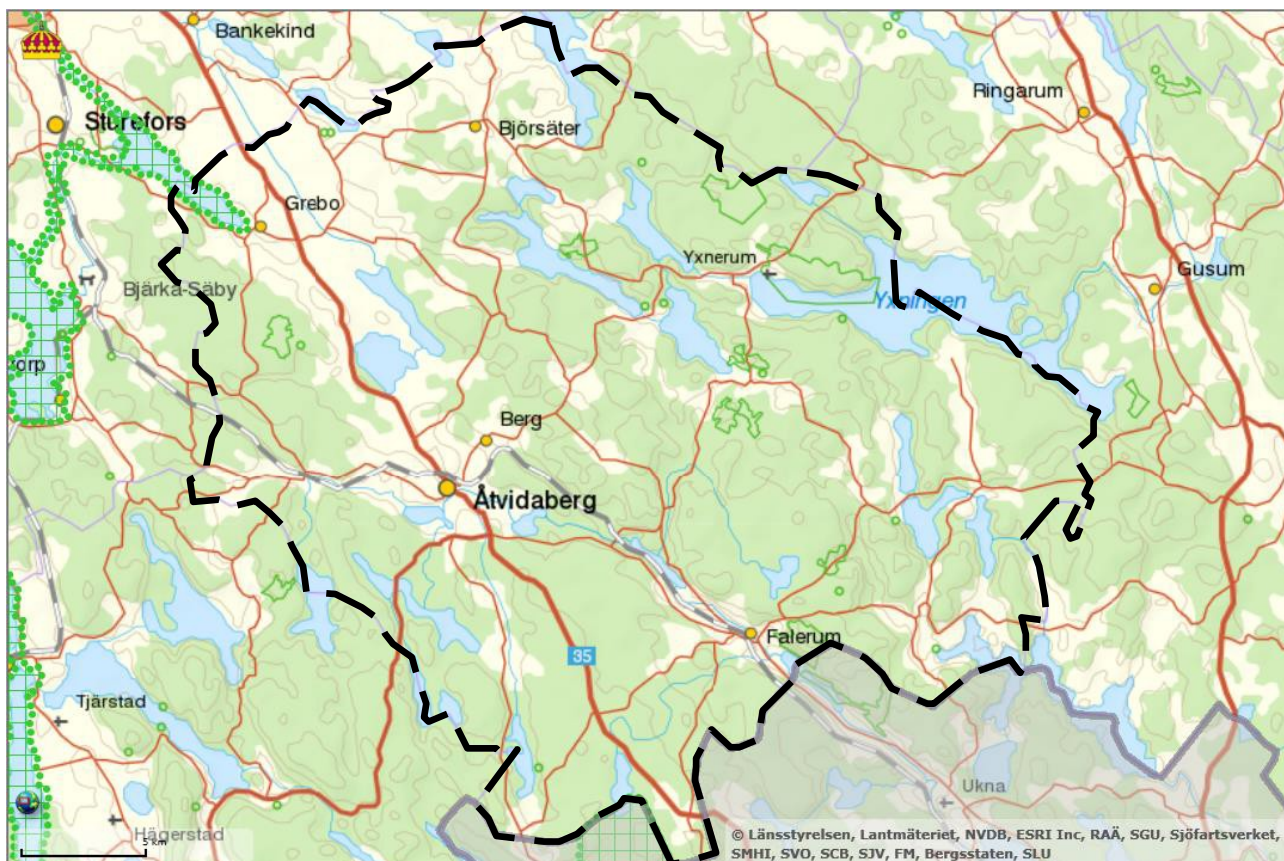
Kinda kanal

I nordvästra delen berörs riksintresset (för friluftslivet) *Kinda kanal*. Den del av sjön Ärlången som ingår i Åtvidabergs kommun ingår i riksintresset. Riksintresset, enligt MB 3 kap 6§, sträcker sig vidare längs Kinda kanal och dess vattensystem i Linköpings samt Kinda kommuner. Se nästa karta.

Vid södra kommungränsen angränsar *Risebo*, riksintresse för friluftslivet, ett riksintresse- område i Västerviks kommun.

Inom Åtvidabergs kommun finns inga områden som omfattas av *Geografiska bestämmelser*, MB 4 kap 2-3 §§ - "Rörligt friluftsliv" samt "Obruten kust". I Östergötland finns dessa bestämmelseområden vid Östergötlands kust- och skärgårdsområden, samt vid Vättern.

Riksintresse friluftsliv. Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Övriga intressen för rekreation mm

I Åtvidabergs kommun har de flesta invånarna nära till naturen. De orterna att beakta tätortsnära grönområden för rekreation är Åtvidaberg, Grebo och Björsäter. Viktiga närrekreationsområden är Bysjön-Glan, Humpa-Talltorpet, Hallaholm, Nygård i Åtvidaberg och motionsspåren i Grebo respektive Björsäter.

Östgötaleden och Tjustleden

Östgötaleden, en vandringsled, leder genom kommunen. Det finns olika etapper inom kommunen som erbjuder varierade miljöer med eklandskap, skogar, gruvor, insjöar, berg och dalar mm. Genom kommunen har leden ca 80 km vandringsled. Från kommunens västra del börjar delsträckan Sätravallen/Rimforsa (start i Kinda kommun)- Åtvidaberg/Basthagen. Därefter följer delsträckorna Åtvidaberg/Basthagen- Åtvidaberg/Östantorp, Åtvidaberg/Östantorp-Falerum, Falerum-Vadet och Vadet vidare mot Gusum/Valdemarsvik (slutar i Valdemarsviks kommun).

I Falerum börjar även Tjustleden som leder vidare söderut och in i Västerviks kommun.

Cykelleder

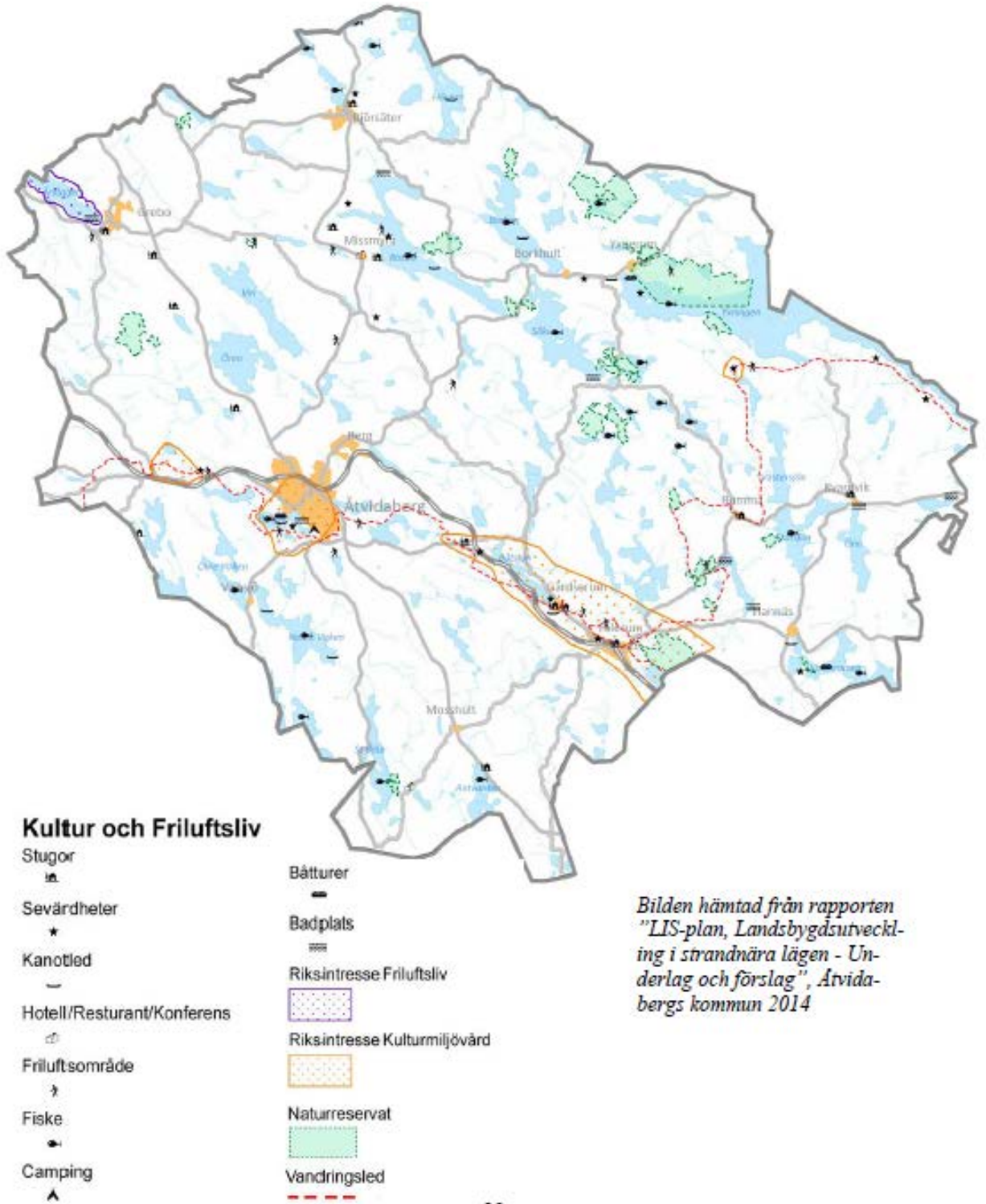
Särskilt utpekade cykelleder saknas i kommunen.

Besöksmål, fritidsanläggningar mm

Utöver bl a de flera naturreservaten (se särskild rubrik om naturreservat ovan) finns andra betydelsefulla besöksmål. Engelska parken vid Adelnäs, Krutkällaren, Kanontornet, Musikbåten, Mormorsgruvan, Museijärnvägen Risten – Lakviks Järnväg, Åtvidabergs gamla kyrka från 1500-talet, Åtvidabergs Bruks- och Facitmuseum, Bersbo gruvfält, For- saströms

järnbruk, Kalkugnen, Gärdserums kyrka är exempel på andra turistiska mål- punkter.

Vidare finns ett utbud av fritidsanläggningar. T ex finns följande anläggningar mm:

- Sporthallen i Åtvidaberg
- Gamla Gymnastiken
- Gymnastiksalar på Långbrottskolan, Björsäter skola och Grebo skola.
- Friidrottsanläggning på Edbergavallen
- Fotbollsplaner, Åtvidaberg: Kopparvallen, Edbergavallen, Kanonvallen
- Fotbollsplaner, övrigt: Grebo, Björsäter, Falerum
- Tennishall vid Kopparvallen
- Tennisbana i Grebo
- Isbana på Kopparvallen (konstfrusen)
- Isbana i Grebo
- Motionsspår/Elljusspår Åtvidabergs (Humpa/Fiskarhagen), Grebo samt Björsäters tätorter
- Vandringsleden Östgötaleden samt Tjustleden
- Folkparken med minigolf, boule, dansbana, kulturarrangemang mm
- Kanoter för uthyrning: Svartå-Stångå-Uknadalen
- Gym i centrala Åtvidaberg

Badplatser (utomhusbad) är bl a på följande platser:

- Bysjön, Åtvidaberg (insjöbad)
- Lundbybadet, Ärlången, Grebo (insjöbad)
- Byrumsbadet, norra Risten (insjöbad)
- Södra Såken, (insjöbad)
- Önn, Kvarnvik (insjöbad)

I Åtvidaberg finns en anlagd golfbana.

I kommunen finns en camping (Bysjöns camping) och ca 5 anläggningar med hotellrum/konferens. Vidare finns ett par vandrarhem samt ett antal platser med rum/stugor för uthyrning. Goda fiskemöjligheter finns i flera sjöar.

VATTEN

Vattendirektivet mm

EU:s direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder inom vattenpolitiken kallas ofta för "Vattendirektivet". Syftet med direktivet är att skapa en helhetssyn på Europas och de enskilda ländernas vattenresurser. Samtidigt gör Vattendirektivet att vi närmar oss en enhetlig, sammanhållen och övergripande lagstiftning för vatten.

Terrängen bestämmer vart vattnet tar vägen. Människans administrativa gränser (t ex länder, län och kommuner) är inte de bästa för arbetet med vattenmiljö och vattenkvalitet. Istället ska länderna inom EU utgå från naturens egna vattengränser (avrinningsområden) i sin vattenförvaltning.

Vattendirektivet trädde i kraft den 22 december 2000 och ska vara genomfört i medlemsländerna år 2015. Direktivet omfattar alla typer av ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten, men inte öppet hav.

En genomgång av vilka vatten som finns inom varje vattendistrikt ska göras. Varje vattendistrikt ska upprätta en **förvaltningsplan** och ett **åtgärdsprogram**. En minsta kvalitetsnivå sätts i form av **miljökvalitetsnormer**. Vattenskyddsområde för sjön Yxningen i egenskap av viktig vattentäkt bör inrättas via gemensamt åtagande av såväl Valdemarsviks som Åtvidabergs kommuner, då sjön används som vattentäkt för båda kommunerna. Vattenskyddsområde planeras att skapas av kommunerna.

Planering för skydd och nyttjande av vatten blir en allt viktigare fråga för den fysiska planeringen, inte minst genom EU:s ramdirektiv för vatten. Direktivet syftar till att skydda vattentillgångarna som en samhällsresurs och lyfter fram behovet att se helheten i vattensystemet oavsett nyttjande eller administrativa gränser.

Se i del 3 [MKB för karta över vattenkvalitet](#) mm.

Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och variationsrika livsmiljöer. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv tillgodoses.

För miljökvalitetsmålet ”Levande sjöar och vattendrag” har Länsstyrelsen upprättat regionala delmål. Länsstyrelsen skriver dock bl a i rapporten ”Regionala miljömål för Östergötland inom området Begränsad klimatpåverkan”, 2012, att de flesta av delmålen hade år 2010 som målar och att det därför finns behov av en ny regional målsättning för nästa steg fram till 2020. De gällande regionala delmålen för ”Levande sjöar och vattendrag” är enligt följande.

1. 2010 ska minst 50 procent av de mest skyddsvärda natur- och kulturmiljöerna i eller i anslutning till sjöar och vattendrag ha ett långsiktigt skydd.
2. 2010 ska minst 25 procent av de potentiellt mest värdefulla vattendragsträckorna ha restaurerats med avseende på natur- och kulturmiljöer.
3. 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt.
4. 2010 ska hotade arter och fiskstammar kunna nå lämpliga reproduktionsområden och uppväxtområden i 75 procent av länets vattendrag med vattenföring året runt.
5. 2010 ska vattenflöden i vattendrag som är påverkade av reglering så långt det är möjligt vara anpassade med hänsyn till den biologiska mångfalden. Vattendomar med nolltappning ska vara identifierade och om möjligt omprövade.

Sjöar och vattendrag är viktiga för olika växt- och djurarter – den biologiska mångfalden. Även vi människor har nytta och nöje av dem; vi fiskar, åker båt, badar, och vi utviner dricksvatten och vattenkraft.

Många växt- och djurarter är beroende av att vattendragen får flöda fritt, och att vattenståndet kan variera naturligt. Detta kan komma i konflikt med vår önskan att bygga nära stranden eller reglera vattenflödet för kraftverkens behov. I vissa områden måste vi skydda vattenmiljöerna från sådana verksamheter, och från jord- och skogsbruk. Det är

emellertid inte bara naturlivet som behöver skydd utan även vissa kulturmiljöer i eller nära vatten, t.ex. flottningslämningar, gamla kvarnar eller hyttor.

Växt- och djurarter som inte förekommer naturligt i Sveriges miljö kallas främmande arter. De kan påverka våra miljöer och arter negativt om de kommer ut i naturen. Ett exempel är signalkräftan, som kommer från Nordamerika. Den är bärare av kräftpesten och samtidigt immun mot den. Det faktum att signalkräftor har satts ut i svenska vatten har påskyndat att antalet inhemska flodkräftor har minskat.

Kommunens sjöar och vattendrag

Enligt "Kust och stränder i Sverige", SCB, finns det 780 km strandlinje vad gäller sjöar och vattendrag i kommunen. Rapporten "Guide till Åtvidabergs natur", M. Lindqvist/Åtvidabergs kommun, 2007, anger att det finns ca 250 sjöar i kommunen.

I kommunen finns 5 huvudavrinningsområden: Ett i nordvästra delen (omkring Grebo, Björsäter mm), i nordöstra delen (omkring sjöarna Risten, Borken, Såken, Yxningen mm) och mot Roxen (Ören, Tran, Vin Värnnäsjön mm), sydvästra delen (omkring Åtvidaberg, Falerum mm) samt sydöstra delen (kring sjöarna Storsjön, Önn mm).

I Åtvidabergs kommun gäller det generella strandskyddet på 100 meter för sjöar och vattendrag. Se vidare under rubriken *Strand- skyddsområde* ovan. Ska ett område detaljplanläggas så hanteras ett eventuellt upphävande av strandskyddet inom detaljplanen.

En mer ingående undersökning bör göras om vad de olika sjöarna används till för att ha som ett underlag för fortsatt planering av bebyggelse, turism, skyddsåtgärder med mera. Sammanställningen över sjöarna och vattendragen kan vara ett underlag för en sådan undersökning.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

För miljö kvalitetsmålet "Myllrande våtmarker" har även upprättats regionala delmål fastställda av Länsstyrelsen. Se under rubriken *Sjöar och vattendrag ovan* angående behov av nya mål mm. De gällande regionala delmålen är enligt följande;

1. 2005 ska regional strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar ha tagits fram.
2. 2010 ska samtliga våtmarker i länet som ingår i den nationella myrskyddsplanen vara långsiktigt skyddade.
3. 2010 ska hotade arters livsmiljöer i våtmarkerna vara bevarade så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
4. 2010 ska alla våtmarker med kulturhistoriska lämningar och intressen ha identifierats och inventerats.
5. 2010 ska arealen nyanlagda eller återställda våtmarker och små vatten i odlingslandskapet ha ökat med minst 750 ha jämfört med år 2000.

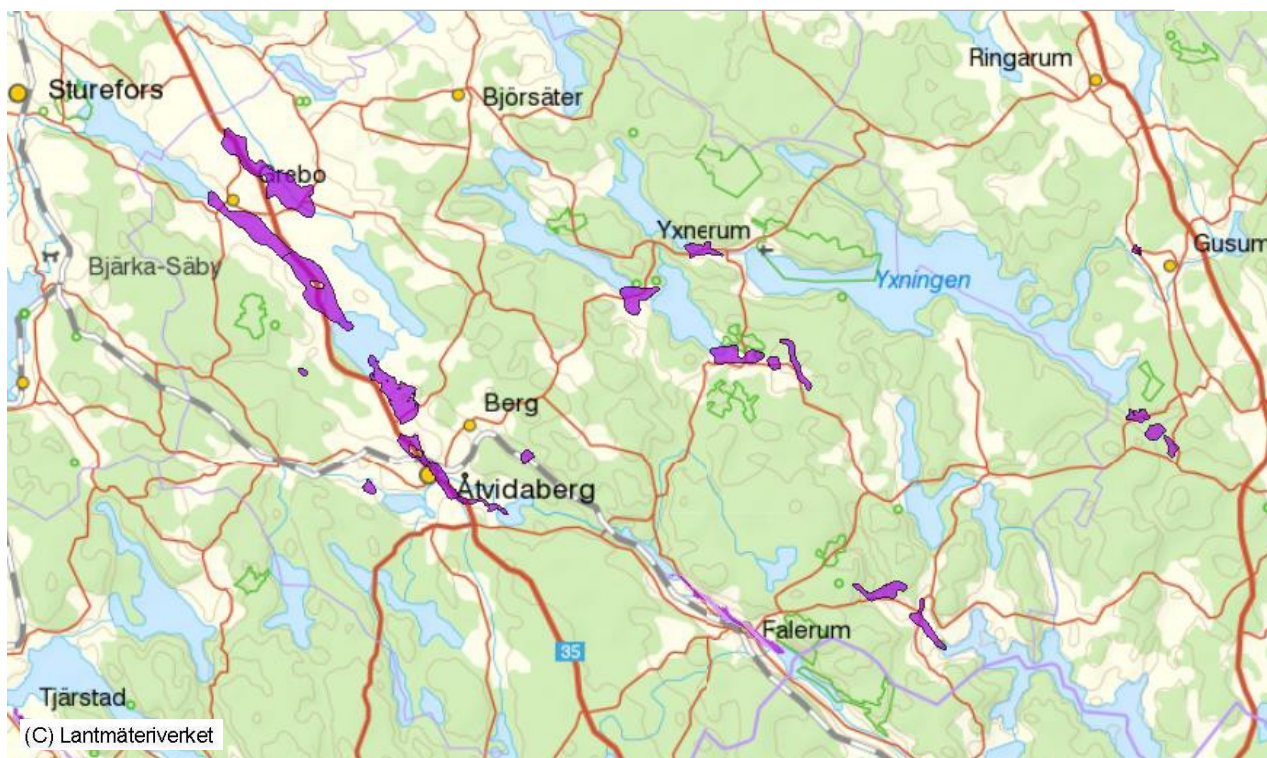
Grunda våtmarker med mycket tillgång på vatten, ljus, värme, syre och närsalter hör till de mest produktiva miljöerna och de fungerar som naturens egna reningsverk, dessutom hyser våtmarkerna en mycket speciell flora och fauna som inte går att hitta någon annanstans. Förr betraktades de som försumpade och värdelösa och ett stort antal försvann genom att de dikades ut i syfte att få mer odlingsbar mark. Idag spelar de våtmarker som är kvar en viktig roll för att ta hand om överflöd av närsalter, fosfor och kväve. Därför anläggs numera nya våtmarker för att rena vattnet innan det kommer till sjöar och vattendrag.

Östergötlands våtmarker består av många olika typer. I norra och södra skogsbygden dominerar näringsfattiga mossar, ofta benämnda tallrismossar. I den kalkrika östra slättbygden förekommer de mycket speciella och skyddsvärda kalkkärren. Våtmarksbegreppet inkluderar också alla strandängar och grunda sjöar med ett medelvattendjup på mindre än en meter. Vissa delar av Tåkern är exempel på de senare våtmarkstyperna.

I kommunen finns våtmarker av olika typer och några med höga eller mycket höga naturvärden. Se även under rubriken *Övriga intressen för naturmiljövården* för karta över våtmarker mm.

Grundvatten

Grundvattenbildningen sker huvudsakligen vår och höst, samt under milda vintrar. Den låga avdunstningen från september till mars gör att grundvattnet kan nybildas. Under övrig tid överstiger avdunstningen nederbörden och nybildning av grundvatten sker i mycket liten omfattning.

Känsliga grundvattenförekomster. Karta hämtad på VISS (Vatteninformationssystem i Sverige) websida, <http://www.viss.lansstyrelsen.se/MapPage.aspx>

Vissa grundvattenförekomster är särskilt känsliga. Det gäller främst vid grundvattenförekomst vid Grebo, grundvattenförekomst mellan Grebo och Ören, grundvattenförekomst

vid Ören samt grundvattenförekomst i Falerum.

Enligt SGU:s kartmaterial över grundvatten på SGU:s hemsida (www.sgu.se) finns i övervägande delen av kommunen grundvattenkapacitet i *berggrunden* på 600-2000 l/h, "tämmligen goda uttagsmöjligheter, urberg". Längst i norr (kring Grebo, Björsäter mm) samt redovisas grundvattenkapacitet i berggrunden vara under 600 l/h "mindre goda uttagsmöjligheter".

De bästa grundvattentillgångarna i jordlagren finns i grus- och sandavlagringarna (isälvsavlagringar). De mest gynnsamma förutsättningarna för grundvattenuutvinning finns strax norr om Åtvidabergs tätort kring Örsätter. Andra gynnsamma tillgångar finns bl a norr samt söder om Grebo, sydost om Åtvidaberg, vid Gissebo, väster om Såken, väster om Yxningen, vid Fröjerum, mellan Gärdsnäs-Kvarnvik, söder om Hannäs samt mellan Gärdesrum-Falerum.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning och bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag. Det innebär bland annat:

- Grundvattnets kvalitet påverkas inte negativt av mänskliga aktiviteter som markanvändning, uttag av naturgrus, tillförsel av föroreningar m.m.
- Det utläckande grundvattnets kvalitet är sådant att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
- Förbrukning eller annan mänsklig påverkan sänker inte grundvattennivån så att tillgång och kvalitet äventyras.
- Grundvattnet har så låga halter av föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet att dess kvalitet uppfyller kraven för god dricksvattenkvalitet enligt gällande svenska normer för dricksvatten och kraven på God grundvattenstatus enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).

För miljö kvalitetsmålet "Grundvatten av god kvalitet" har även upprättats regionala delmål fastställda av Länsstyrelsen Östergötland. Se under rubriken *Sjöar och vattendrag* angående behov av nya mål mm. De gällande regionala delmålen är enligt följande;

1. Skydd av grundvattenförande geologiska formationer (2010)

Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning skall senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.

2. Grundvattennivåer (2010)

Senast år 2010 skall användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem.

3. Rent vatten för dricksvattenförsörjning (2010)

Senast år 2010 skall alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet.

SAMHÄLLSSERVICE

Till samhällsservice avses här, offentlig, kommunal och kommersiell service. Statlig verksamhet är t.ex. försäkringskassa, arbetsmarknadsutbildning och polis. Kommunal verksamhet är t.ex. förvaltning, grundskola, förskola, kultur, social verksamhet samt vård. Kommersiell service är vinstdrivande företag.

Skola och barnomsorg

I kommunen finns ca 10 förskolor (varav 6 st är i Åtvidabergs tätort och övriga i Grebo, Björsäter, Falerum samt Hannäs). Ett par av dem drivs som föräldrakooperativ e dyl.

Grundskolor finns i Åtvidaberg (Centralskolan med förskoleklass t o m årskurs 3 och Alléskolan med årskurs 4-9 samt grundsärskola i årskurs 1 t o m årskurs 6), i Grebo (förskoleklass t o m årskurs 6), Björsäter (förskoleklass t o m årskurs 6). Vidare finns en grundsärskola i Åtvidaberg (årskurs 1 t o m årskurs 6).

Gymnasieskolan "Bildningscentrum Facetten" som ligger i Åtvidabergs tätort har ca 400 elever och närmare ca 10 program. SFI-kurser (Svenska för invandrare) samt vuxenutbildning bedrivs även på skolan.

Social omsorg

Vårdcentral, servicehus och sjukhem finns i Östantorp i sydöstra delen av Åtvidabergs tätort. Närmaste lasarett finns i Linköping.

I kommunen finns totalt 161 platser i särskilt boende (vård- och omsorgsboende), varav 12 stycken är korttidsplatser. Samtliga boenden, Solbacken, Ekbacken, Östergården, Tallbacken, Rosengården, Björkbacken och Koppargården ligger i Åtvidabergs tätort. (Källa: <http://www.atvidaberg.se/>)

Dagverksamhet för dementa finns likaså i huvudorten. Kommunen bedriver hemtjänst.

Övrigt

Åtvidaberg har räddningstjänst (räddningscentral), bibliotek, arbetsförmedling mm. Apoteksombud finns bl a i Sjöberga lanthandel.

DETALJHANDEL

Åtvidaberg

I Åtvidabergs centrum finns normalt utbud av handel. Detaljhandeln är koncentrerad till omkring Stortorget. Här finns också restauranger, café etc. Centrum har delvis påverkats av dragningskraften av externa köpcentra i grannkommunerna.

Sällanköpshandeln finns lokaliserad i anslutning till Prästängens och Fågelsångens verksamhetsområden.

Åtvidabergs kommun saknar större köpcentrum eller externhandels-etableringar.

Handel utanför huvudorten

I Grebo, Björsäter, Falerum och i Kvarnvik finns dagligvaruhandel (livsmedelsbutiker/lanthandel).

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Allmänt

I kommunen finns större verksamhetsområden lokaliserade inom Åtvidabergs tätort. I Grebo och Björsäter finns verksamheter av olika slag inom mer begränsade områden.

Centrala industriområdet

Detta är den centrala delen av Åtvidaberg kring vilken samhället växte fram. Här låg kopparverket med all kringverksamhet. Så småningom kom metallframställningen att ersättas av Facitfabriken. Idag inryms i Facits gamla lokaler bildningscentrumet Facetten med bland annat gymnasieskola och vuxenutbildning. Andra verksamheter i området är järn- och byggvaruhus, mekanisk verkstad, elektronikföretag m.fl. Östra delen av området, Sågverksområdet, inrymmer tillverkningsindustri, förråd/upplag för båtar m.m. Den nya sträckningen av riksväg 35 delar Centrala industriområdet i två delar.

Prästängen

Prästängen är ett industriområde som vuxit fram längs järnvägen. De flesta verksamheterna inom området är relaterade till bilar, såsom bensinstationer och verkstäder.

Fågelsången

Området innehåller en mängd olika små och medelstora verksamheter. Inom området ligger bland annat räddningscentralen, bilprovningen och en bensinstation.

Vrånghult

Området ligger en bra bit från samlad bostadsbebyggelse. Inom området finns mark som är planlagd för störande verksamheter.

NÄRINGSLEV

Av kommunens invånare var år 2011 ca 5 300 personer sysselsatta med arbete i eller utanför kommunen. Arbetsmarknadens två största delar i kommunen är branscherna "tillverkning och utvinning" samt "vård och omsorg". I jämförelse med riket är en stor andel av befolkningen sysselsatta inom "jord-, skogsbruk och fiske". Av kommunens invånare utpendlar ungefär 2 440 personer dagligen. Inpendlingen till Åtvidabergs kommun är cirka 730 personer. (Källa: "Kommunfakta" från Statiska centralbyrån (SCB), år 2013).

Rapporten *Kommunbeskrivning Åtvidabergs kommun, Översiktlig planering 2009*, Regionförbundet Östsam, mars 2010, anger att män dominerar inom tillverkningsindustrin, jord- och skogsbruk och byggverksamhet medan kvinnor dominerar inom utbildning och forskning samt hälso- och sjukvård.

Enligt web-sidan www.solidinfo.se finns närmare 1600 företag i kommunen. I arbetet med fördjupad översiktsplan för Åtvidabergs tätort anges i utställningshandlingen, daterad 2007-08-27, att det vid den tiden fanns ca 310 egenföretagare i kommunen. Åtvidabergs kommun (den offentliga verksamheten/arbetsgivaren), som är största arbetsgivaren, har ca 825 personer anställda enligt SCB:s företagsregister.

Exempel på större arbetsgivare med deras huvudsakliga verksamheter i kommunen är i nuläget följande:

- Åtvidabergs kommun - kommunal verksamhet
- Åtvids församling, kyrklig verksamhet
- Scanfil Åtvidaberg AB (f d Partnertech) - utveckling/tillverkning bl a inom telekommunikation, informationsteknologi, verkstadsindustri och medicinsk teknik.
- Ternstedt Invent AB, installations och service bl a inom vatten, värme, kylanläggningar
- KA Elektronik AB, legotillverkning av elektronikprodukter
- Åtvidabergs huskomponenter AB, bl a takvånings-, hus- och legotillverkning.

Näringslivscentrum i Åtvidaberg AB fungerar som ett nav mellan näringsliv och kommun vad gäller utvecklingen av befintligt och nytt företagande, samt i att utveckla och marknadsföra Åtvidaberg.

"Aktiva Åtvid" är kommunens nya satsning på turism, besöksnäring, ortsutveckling och kultur. Satsningen "aktiva Åtvid", även kallat "aktiva Åtvidaberg", är det begrepp under vilket alla gemensamma krafter, kompetenser och viljor samlas. Människor, föreningar, organisationer, näringsliv, offentlig sektor - det vill säga allt och alla som delar strävan, vision och värderingar där samverkan är nyckeln till framgång.

KOMMUNIKATIONER

Riksintresse för kommunikationer

Riksväg 35 och järnvägen (inklusive de båda järnvägsstationerna i Åtvidaberg samt i Falerum) genom området är av riksintresse för kommunikationer.

Vägnätet

Inom kommunen finns ett stort nät av vägar och gator. Till största delen har vägarna inom kommunen enskilt väghållaransvar. Inom kommunen finns samtidigt ett flertal vägar och längre sträckor där staten (Trafikverket) är väghållare. Staten är väghållare för riksväg 35 (Rv 35) samt länsvägarna. Det finns drygt 30 numrerade länsvägar inom kommunen och/eller till orter inom andra kommuner. Bl a leder länsväg 134 från Åtvidaberg via Kisa till Eksjö. Kommunalt väghållaransvar finns i princip endast för gator i Åtvidabergs, Grebos, Falerums och enstaka gata i Björsätters tätorter.

Åtvidabergs kommun har förbindelser med omvärlden främst via riksväg 35, den större övergripande vägen genom kommunen, vad gäller vägnätet. Vägen leder mellan Linköping och Gamleby/Västervik.

Rv 35 har stor betydelse för arbetspendling mellan Åtvidaberg och Linköping men är även en del i det regionala stråket Västervik - Linköping. Standarden på vägsträckan är varierande med flera problem- och konfliktpunkter som minskar trafiksäkerheten och framkomligheten. Skyltad hastighet på vägen genom kommunen varierar idag mellan 50-90 km/h.

Åtgärder avses göras på riksvägen. Målet är att förbättra trafiksäkerhet och framkomlighet, främst för arbetspendling, samt att bidra till att stärka kollektivtrafiken och förbättra förutsättningarna för cyklister.

Ombyggnad till mötesfri landsväg avses ske för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten. Föreslagna åtgärder är t ex att sätta upp mitträcke samt att tillskapa omkörnings-

sträckor. (Källa: *Vår verksamhet i Region Öst 2014 - Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötlands län*, Trafikverket)

Trafikmängden på Rv 35 varierar kraftigt mellan den södra och norra delen av kommunen. nedan redovisas de trafikmängder som uppges på Trafikverkets web-sida (<http://vtf.trafikverket.se/SeTrafikfloden>).

<i>Sträcka på Rv 35</i>	<i>Fordon/dygn, totalt (mätår)</i>	<i>Fordon/dygn, tung trafik (mätår)</i>
Från Grebo till kommungränsen i norr	5310 (2014)	420 (2014)
Förbi Grebo	4490 (2014)	390 (2014)
Från korsningen med länsväg 700 sydost om Grebo till strax norr om Vrånghult (norr om PartnerTech)	4880 (2014)	410 (2014)
Förbi Scanfil (f d PartnerTech)	5350 (2014)	430 (2014)
Från korsningen med länsväg 741 till Fågelsångsrondellen	5940 (2014)	400 (2014)
Från Fågelsångsrondellen till resecentrum	6490 (2014)	490 (2014)
Från resecentrum till korsningen med länsväg 134	3500 (2014)	250 (2014)
Från korsningen med länsväg 134 till avfallsanläggningen söder om Åtvidaberg	1790 (2014)	170 (2014)
Från avfallsanläggningen söder om Åtvidaberg till korsningen med länsväg 723	1650 (2014)	150 (2014)
Från korsningen med länsväg 723 till kommungränsen i söder	1350 (2014)	140 (2014)

Övriga vägar utanför tätorterna som har mer än 1000 fordon/dygn är sträckan Åtvidaberg-Falerum (mindre än 1500 fordon/dygn), länsväg 134 förbi Åtvidaberg tätorts södra del (drygt 1000 fordon/dygn) och länsväg 704 mellan Rv 35 och Grebo tätort (drygt 1000 fordon/dygn).

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken spelar en viktig roll för arbetspendlingen och den regionala tillväxten. Länstrafiken som angör Åtvidabergs kommun för närvarande är följande sträckningar/nummer;

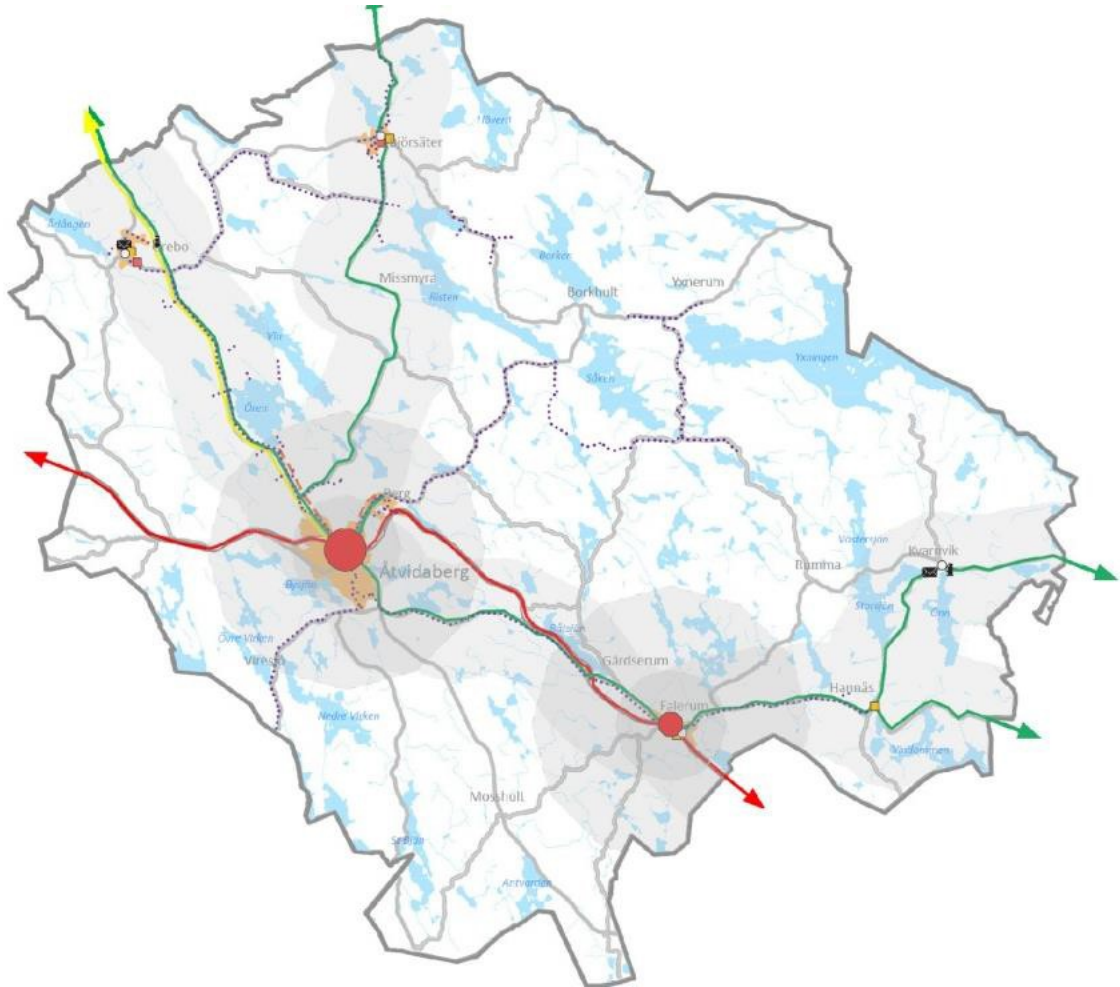
- 30 Åtvidaberg-Linköping (Expressbuss)
- 530 Åtvidaberg-Grebo-Bankekind-Linköping
- 535 Åtvidaberg-Falerum
- 538 Åtvidaberg-Bersbo-Björnsäter
- 539 Björnsäter-Ringstorp-Örtomta-Askeby-Linköping

Inom Åtvidabergs tätort finns ett par busslinjer, varav en ringlinje.

Långväga expressbussar passerar inte genom kommunen. Närmsta ort för dessa bussar är Linköping.

Landsbygden, t ex sydvästra och östra/nordöstra delarna av kommunen har inte samma tillgänglighet till kollektivtrafik som ovan redovisade platser, men inom kommunen finns s k "Närtrafik". Närtrafik är en service för boende i och besökare till områden som inte har vanlig linjetrafik. Den kan beställas till och från alla adresser som har mer än 2 kilometer till närmaste hållplats och kör vardagar kl. 09.00-12.30 och 17.00-21.00 samt lördagar kl.

09.00-15.00. Östergötland är indelat i ett antal Närtrafikområden. I varje område finns det en eller flera så kallade närtrafikhallplatser. Hållplatserna finns i en tätort som har service i form av livsmedelsbutik, vårdcentral etc. eller så är det en hållplats i den allmänna kollektivtrafiken (linjetrafiken).

Kollektivtrafiklinjer. Röda färgade linjer är tågförbindelse, gröna och gula linjer är buss- linjer). Bilden hämtad från rapporten "LIS-plan, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen - Underlag och förslag", Åtvidabergs kommun 2014.

Genom kommunen leder järnväg, där kollektivtrafik finns mellan Linköping och Väster- vik. Tåg stannar på två ställen inom Åtvidabergs tätort (Basthagen - endast vissa turer stannar, samt vid resecentrum) och även i Falerum. Knappt 10 turer i vardera riktningen (totalt 15-20 turer) trafikerar kommunen i nuläget.

Flygplats saknas inom kommunen, men det finns andra möjligheter att nå dessa kommu- nikationer. Exempelvis når man flygplatsen i Linköping på ca 30 minuter (med bil). På ca 1 timme når man flygplatsen i Norrköping och på ca 1,5 timme når man Skavstas inter- nationella flygplats.

Gång- och cykeltrafik

Inom Åtvidabergs tätort är nätet av separata gång- och cykelvägar relativt väl utbyggt. Bl a finns separata gång- och cykelvägar längs Nygårdsvägen, Gruvgatan, Slevringsvägen (centrala delen), Kammarbovägen/Elof Ericssons väg, Söderleden och Sunnebovägen.

Även Grebo har relativt väl utbyggt gång- och cykelnät. I Björsäter och Falerum finns några separata gång- och cykelvägar.

Järnvägstrafik

Sträckan Tjustbanan Västervik-Linköping leder genom Åtvidabergs kommun. Banan har en lägre standard, har inga dubbelspår och är ej elektrifierad.

Tjustbanan har haft såväl person- som godstrafik. Det har inte körts någon godstrafik på Tjustbanan sedan hösten 2013. Godstrafiken minskade under senare år och hade för ett par år sedan endast något tåg med massaved från hamnen i Västervik till Rottneros bruk i Värmland. Denna trafik upphörde dock sommaren 2013 då veden började lossas på annan ort. (Källa: <http://www.jarnvag.net/index.php/banguide/banor-gotaland/bjarkasaby-vastervik>)

Se under rubriken *Kollektivtrafik* ovan för personresor till/från kommunen.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Vatten- och avloppsförsörjning

Större delen av kommunens befolkning har kommunalt vatten och avlopp. En "VA-plan för Åtvidabergs kommun" har arbetats fram. Planen är ej beslutad och ingår som en del i underlaget för översiktsplan. VA-planen får hanteras efter översiktsplanens antagande som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Nedan är en kort beskrivning över VA-förhållanden i kommunen.

Vattenförsörjning

I Åtvidaberg finns tre kommunala vattenverk - Åtvidabergs, Falerums och Yxnerums vattenverk. Dessa drivs idag av Åtvidabergs Vatten AB.

Åtvidabergs vattenverk förser cirka 9 000 personer med dricksvatten i orterna Åtvida- berg, Berg, Grebo, Björsäter, Bråstorp (Forsaström) och Kwickstorp. Beslutade verksam- hetsområde för dricksvatten finns för dessa delar. Genom avtal finns utöver dessa verk- samhetsområden ytterligare några fastigheter anslutna, bland annat i Bersbo och Miss-

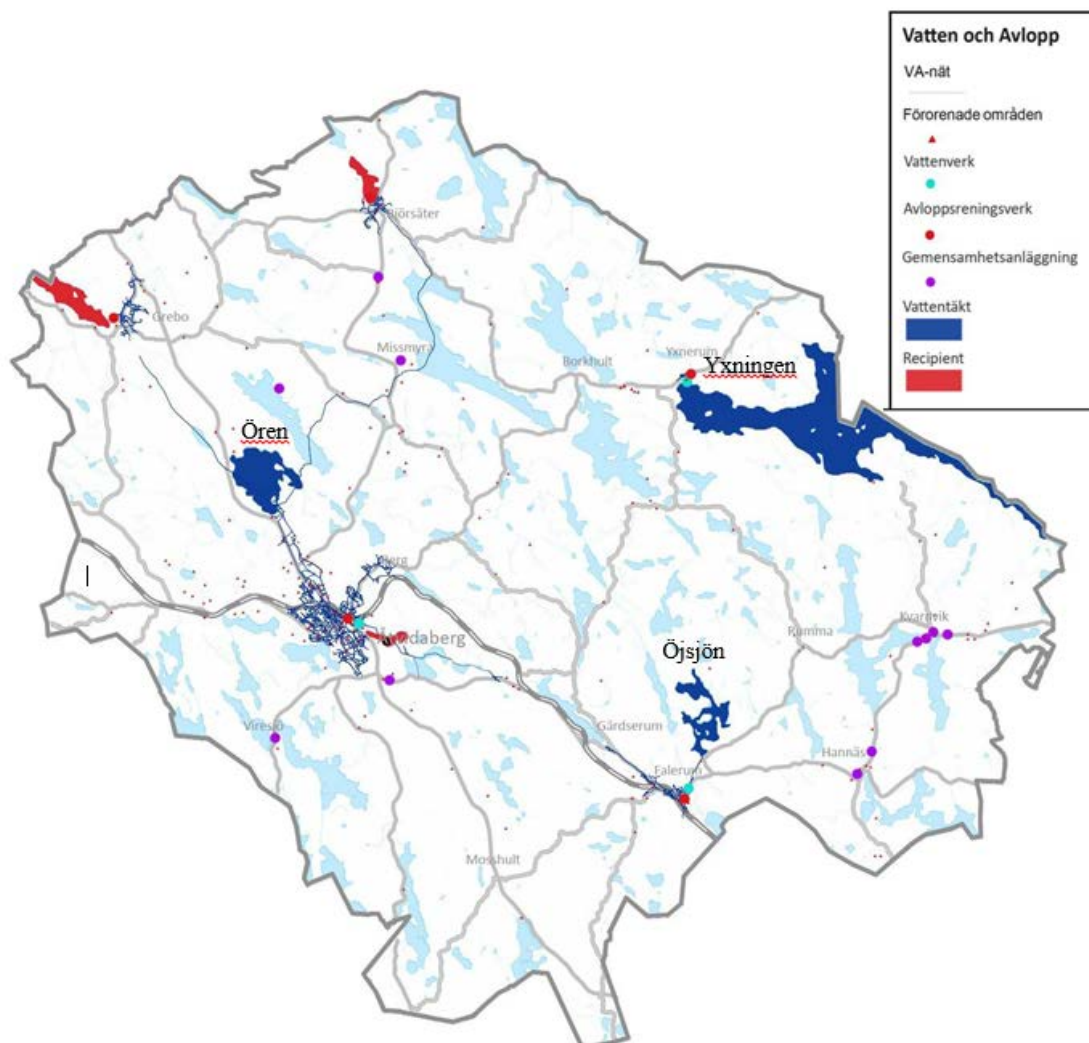

myra. Åtvidabergs Vatten AB grävde ner en ny ledning för att förbättra distributionen av dricksvatten i Grebo och Redinge under hösten 2014. Även ledning till Kvickstorp och till Sockertoppen-Nygård (Åtvidabergs tätort) har anlagts på senare år.

Vattenförsörjningen är baserad på grundvatten (från grundvattentäkt) som tas ut i råvattenbrunnar intill sjön Örens sydligaste del. Grundvattnet är delvis påverkat av sjövattnet som infiltrerat in i marken, s.k. inducerat grundvatten. Ören utgör även ytvattentäkt. Sjön Ören fungerar även som reservvattentäkt och kan utgöra komplement till befintlig grundvattentäkt vid sjön.

Falerums vattenverk förser ca 300 personer i Falerums tätort och Gårdserums kyrkby med dricksvatten. Råvattnet kommer genom en intagsledning från Öjsjön norr om Falerum. Vattenförsörjningen sker genom ytvattentäkt, dvs att vattnet hämtas från en sjö (Öjsjön).

Yxnerums vattenverk levererar dricksvatten till Yxnerums kursgård samt den samlade bebyggelsen intill, totalt upp till cirka 150 personer vid full beläggning. Råvattnet pumpas från sjön Yxningen. Yxningen utgör ytvattentäkt.

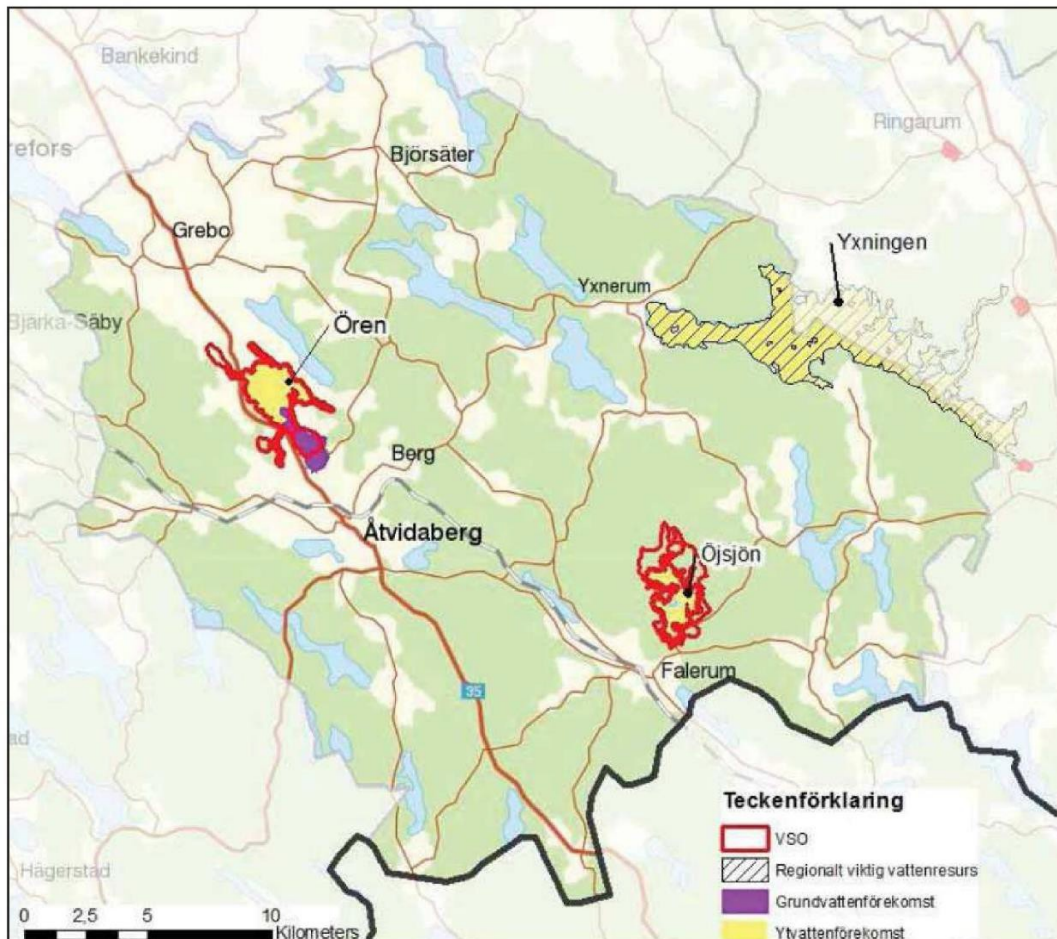

Kommunens tre vattentäkter, recipienter, VA-nät, gemensamhetsanläggningar för avlopp, avloppsreningsverk mm. Utöver detta finns såväl gemensamma dricksvattenanläggningar som enskilda vattentäkter. Bilden hämtad från rapporten "LIS-plan, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen - Underlag och förslag", Åtvidabergs kommun 2014

I kommunen finns fastställt vattenskyddsområde för Örens vattentäkt (beslut 2013-11-27). Även för Öjsjön som är vattentäkt för Falerums vattenförsörjning finns ett vattenskyddsområde (beslut 2014-04-30).

Den kommunala vattentäkten vid Yxnerum, sjön Yxningen, saknar i nuläget vattenskyddsområde. Vattenskyddsområde för sjön Yxningen i egenskap av viktig vattentäkt bör inrättas via gemensamt åtagande av såväl Åtvidabergs som Valdemarsviks kommuner, då sjön används som vattentäkt för båda kommunerna. Vattenskyddsområde planeras att skapas av kommunerna.

Det finns högreservoarer tillgängliga i Åtvidaberg, Grebo och Björsäter med kapacitet för 1-2 dygns förbrukning. (Källa: Regional Vattenförsörjningsplan - Östergötlands län, Bilaga. Remissversion 2013-12-02, Länsstyrelsen)

Kommunens vattenskyddsområden (VSO), grundvattenförekomster, ytvattenförekomster samt regionalt viktig vattenresurs. Bilden hämtad från rapporten "Regional vattenförsörjningsplan för Östergötlands län", Länsstyrelsen Östergötland, 2013.

Kommunala avlopp

I kommunen finns fem kommunala avloppsreningsverk som idag drivs av Åtvidabergs

Vatten AB. Dessa verk är lokaliserad i; Håckla (Åtvidaberg), Grebo, Björsäter, Falerum och Yxnerum. Hushåll i Berg, Forsaström och Kvikstorp är anslutna till Håckla avloppsreningsverk i Åtvidaberg. Beslutade verksamhetsområden för spillvatten finns för nämnda delar. Gärdserums by är ansluten till Falerum.

Åtvidabergs Vatten AB har i beslut 18 juni 2014 fått länsstyrelsens tillstånd enligt miljöbalken att bygga nytt avloppsreningsverk i Håckla på samma plats som det befintliga.

Avloppsreningsverket i Åtvidabergs tätort (Håckla) är tillståndspliktig verksamhet (s k "B-verksamhet"), en anläggning dimensionerad/tillstånd för mer än 2000 personer. I kommunens avloppsreningsverk behandlades år 2012 ca 1 700 000 m³ avloppsvatten (spillvatten). Håckla reningsverk tog emot 85 % av det totala avloppsflödet. (Källa: *Åtvidabergs Vatten AB, årsredovisning för räkenskapsåret 2012*). Avloppsvattnet behandlas i avloppsanläggningarna med krav på omfattande reningsåtgärder, för att ej påverka recipienten (mottagande sjö, vattendrag). Avloppsreningen sker i tre steg enligt nutidens krav.

Enskilda avloppslösningar

Med enskilda avlopp avses anläggningar för avloppsutsläpp som ligger utanför kommunens VA-områden. Utsläpp i ytvattenrecipienter bör undvikas för mindre anläggningar, enstaka hus eller mindre bebyggelsegrupper.

I kommunen finns utöver det kommunala avloppssystemet fastigheter som är anslutna till enskilda anläggningar. Ett mindre antal utgör gemensamhetsanläggningar för avloppshandlingen. I kommunen beräknas det finnas ca 1500 enskilda avloppsanläggningar utanför det kommunala verksamhetsområdet.

Gemensamma avloppslösningar finns inom några områden i kommunen. Dessa är i Mulstad/Pyttstan, Missmyra, Röback, Viresjö, Korshult, Hannäs/Grävsätter, Mantorp, Kvarnvik. Ca 10 gemensamhetsanläggningar är inrättade för avlopp.

Recipienter

Recipient definieras som ett vattendrag/sjö (magasin) som tar emot förorenat avloppsvatten. Inom kommunen finns det en större mängd recipienter. Ärlången, Ören, Bysjön, Såken, Borken, Yxningen, Södra Teden, Öjsjön, Storån (inklusive Håcklasjön och Åker-risten) är exempel på känsliga recipienter.

Avrinningsområden

Ett avrinningsområde är det område från vilket vatten från regn och snö avrinner till en specifik havsbassäng, sjö eller vattendrag. Ett avrinningsområde avgränsas av höjdryggar - vattendelare.

I kommunen finns 5 huvudavrinningsområden: Ett i nordvästra delen (omkring Grebo, Björsäter mm), i nordöstra delen (omkring sjöarna Risten, Borken, Såken, Yxningen mm) och mot Roxen (Ören, Tran, Vin Värnäsön mm), sydvästra delen (omkring Åtvidaberg, Falerum mm) samt sydöstra delen (kring sjöarna Storsjön, Önn mm). Dessa huvudavrinningsområden delas in ett större antal mindre avrinningsområden. Samtliga avrinningsområden har vattendrag som i huvudsak rinner upp inom Åtvidabergs kommun och sedan vidare till andra kommuner, vilket innebär att det är en mellankommunal fråga även med Linköping, Söderköping, Valdemarsvik och Västervik.

En viktig mellankommunal fråga är att skydda olika vattenavrinningsområden från föroreningar förorsakade av t ex utsläpp från bebyggelse eller olyckor med farligt gods.

Detta gäller bl a Yxningen med Valdemarsviks kommun inom avrinningsområdet.

Dagvatten

Dagvatten är det vatten som rinner från tak, vägar och andra hårdgjorda ytor. I Miljöbalcken betraktas dagvatten som avloppsvatten. Ett utsläpp behöver inte förprövas, men tillsynsmyndigheten kan ställa krav och till och med förbjuda utsläpp när det ger upphov till betydande olägenhet. Inom kommunen bör dagvattnet i möjligaste mån renas lokalt med naturliga metoder som infiltration till grundvattnet eller avdunstning, så kallat lokalt omhändertagande av dagvattnet (LOD).

Kommunala dagvattensystem finns inom delar av Åtvidaberg, Grebo, Björsäter, Berg, Falerum, Forsaström. Beslutade verksamhetsområden för dagvatten finns för dessa delar.

Energi

Allmänt

Regeringen antog den 10 juni 1997 propositionen "En uthållig energiförsörjning 1996/97:84"

Alla länsstyrelser i Sverige fick 2008 i uppdrag av regeringen att ta fram regionala klimat- och energistrategier för sina respektive län, i syfte att främja omställning av energisystemet och minska utsläppen av växthusgaser. För Östergötland har rapporten "Ett vinnande klimat - och energistrategi för Östergötland" av Länsstyrelsen.

Det pågår en utredning kring energi- och klimatstrategi i kommunen.

Åtvidaberg kommuns energiförsörjning

Åtvidabergs kommun har en energiplan som antogs 2012-01-25 av Kommunfullmäktige. Energiplanen finns tillgänglig i kommunen. Planen redovisar bland annat vilka energislag som används i kommunen samt vilken energianvändning man ska satsa på i framtiden. Energiplanen ska ses som ett strategiskt verktyg för att bidra till effektivare energianvändning och omställning till förnybara energikällor. Planen ska också bidra till att vi kan vara med och uppfylla de regionala och nationella klimat- och energipolitiska mål som finns fram till 2020.

I energiplanen presenteras de mål som kommunen strävar efter i sitt energiarbete. Här redogörs också för de konsekvenser på miljön och människors hälsa som energisystemet kan ha. Dessa presenteras utifrån fyra övergripande mål:

- 2020 ska koldioxidutsläppen ha minskat med 17 % jämfört med 2005 (icke handlande sektor⁰).
- 2020 ska 60 % av kommunens totala energianvändning komma från förnyelsebara energikällor.
- 2020 ska energianvändningen ha effektiviserats med 20 % jämfört med 2000-2006.
- 2020 ska andelen förnyelsebar energi inom transportsektorn vara lägst 10 %.

(Förklaring till första punkten ovan)

⁰ Sedan år 2005 finns ett system inom EU, där vissa industrisektorer, samt el- och värmeproducenter inom den s k "handlande sektorn" - handlar med rätter att släppa ut koldioxid. Elpriserna påverkas av handeln - generellt ger ett pris på 10 euro per ton koldioxid en höjning av elpriset med 7 öre/kWh.

EU:s energipaket från januari 2008 anger vad varje land enskilt ska göra för att reducera klimatpåverkan och hur det ska bidra med utbyggnaden av förnybara energikällor. Denna "icke-handlande sektor" innefattar transporter, jordbruk, bostäder och lokaler, avfall samt viss industri- och energiverksamhet.

De nya kraven för den "icke-handlande sektorn" säger att Sverige ska minska sina koldioxidutsläpp med 17 procent. Vi ska också öka andelen förnybar energi till 49 procent, från dagens 40 procent.

Elnät

Genom kommunen löper två större kraftledningar med styrkor på 400 kV. Dessa tillhör stamnätet som tillhör ett landsomfattande nät. Dessa båda ledningar löper parallellt med varandra i nord-sydlig riktning centralt genom kommunen. En av ledningarna leder bl a strax öster om Björsätters tätort och ett par km öster om Åtvidabergs tätort. Den andra ledningen passerar bl a någon km väster om Falerum.

I västra delen, i nord-sydlig riktning genom kommunen, finns två kraftledningar med styrkor tidigare styrka på 130 kV, som nu har utökats till 145 kV (regionnät). Ledningarna är av nationell betydelse. Kraftledningarna har anslutningar till transformator i Åtvidabergs tätort och leder i huvudsak i tätortens östra del. Regionalnätet går vidare i en ledning till Västervik. Fördelningsnät på lägre styrkor än regionnätets ledning (styrkor upp till ca 20 kV enligt uppskattning) finns inom stora delar av kommunen.

Vindkraft

Inga områden är utpekade som riksintresse för energiproduktion, vindkraft, enligt 3 kap. 8§ MB inom kommunen.

Åtvidabergs kommun har upprättat ett förslag till vindkraftsplan. Kommunstyrelsen tog 2009-08-12 (Ks § 117) beslutet att arbeta fram en vindkraftsplan. Planen har varit på samråd och därefter reviderats. Planen är ej beslutad. En sammanfattning av vindkraftsplanen finns i del 2 "Planbeskrivning". Se i den delen för mer redovisning kring vindkraft. Det kan bli aktuellt med ett tematiskt tillägg av vindkraftsplanen.

Biobränslen

Biobränslen från skogen består av ved, grenar, toppar och rötter från träd, klena träd och röjningsrester. I praktiken allt som skogsindustrin inte har någon användning av. Bark, flis och sågspån och visst annat avfall från industrin räknas också in i gruppen biobränsle.

Energiplanen anger att de områden som verkar särskilt lovande för landsbygdsföretagare att vidareutveckla är biogasproduktion från gödsel, halm och sly runt åker- och beteskanter samt energiördor till biogasproduktion eller värmeverk.

Värmeutvinning ur naturliga värmekällor

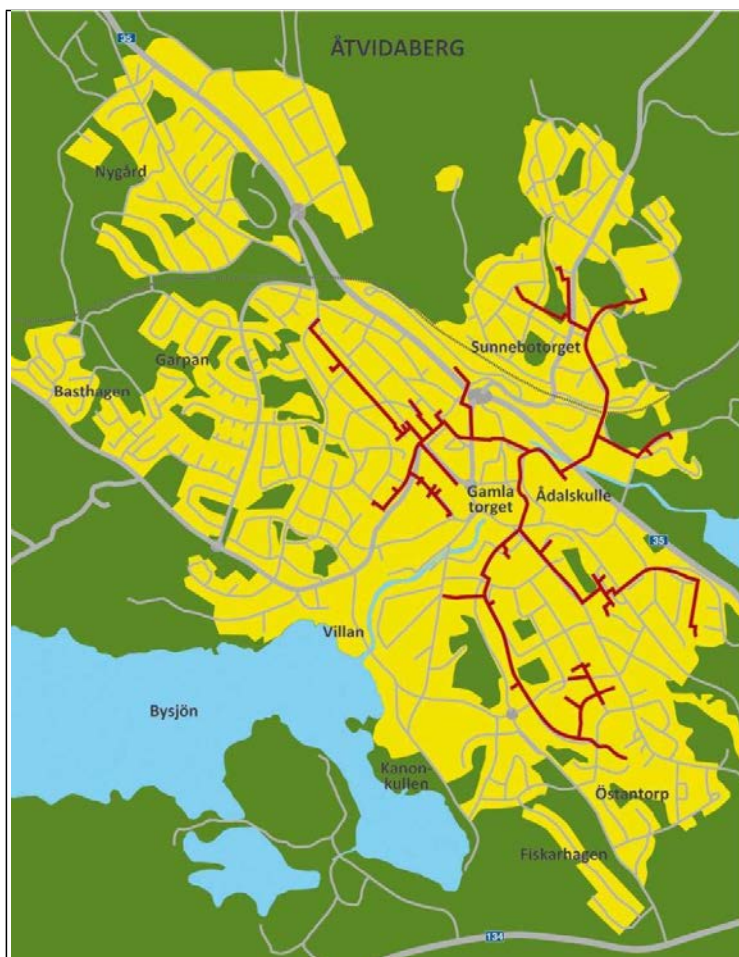
I naturen finns värme magasinerat i luften, i jorden och i vattnet. Värmekällor med en låg temperatur kan utvinnas genom att använda värmepumpar. En ökad användning av naturliga värmekällor är ett komplement till fjärrvärmesystemet.

Solenergi

Solen är ganska lite utnyttjad som energikälla i Åtvidaberg. Potentialen för att utnyttja sol bedöms i Energiplanen vara enorm och kan med hjälp av fortsatta bidrag från Energi-myndigheten börja växa till en stor märkbar värmekälla för varmvattenproduktion.

Fjärrvärme

Åtvidabergs fjärrvärmecentral är belägen centralt strax intill Bildningscentrum Facetten samt riksväg 35. Pannan bedöms ha en effekt på 20-25 MW (utifrån redovisning i *Miljörapport 2012 - Panncentralen Facetten, Åtvidaberg*, Tekniska Verken). Tekniska Verken, som äger fjärrvärmeverket, producerar ca 32 GWh fjärrvärme per år till ca 90 kunder. Sedan 2008 är Tekniska Verkens fjärrvärmenät ihopkopplat med Farmarenergi i Åtvidaberg AB:s panncentral i Åtvidaberg. Fjärrvärmen i Åtvidaberg produceras lokalt i en biobränslepanna. Bränslemixen i fjärrvärmeverket i Åtvidaberg var 2008 30,2 GWh (främst flis) och 0,3 GWh olja. (Källa: *Energiplan för Åtvidabergs kommun 2012-2016*, Åtvidabergs kommun).

Åtvidabergs fjärrvärmenät 2012. (Källa: *Miljörapport 2012 - Panncentralen Facetten, Åtvidaberg*, Tekniska Verken).

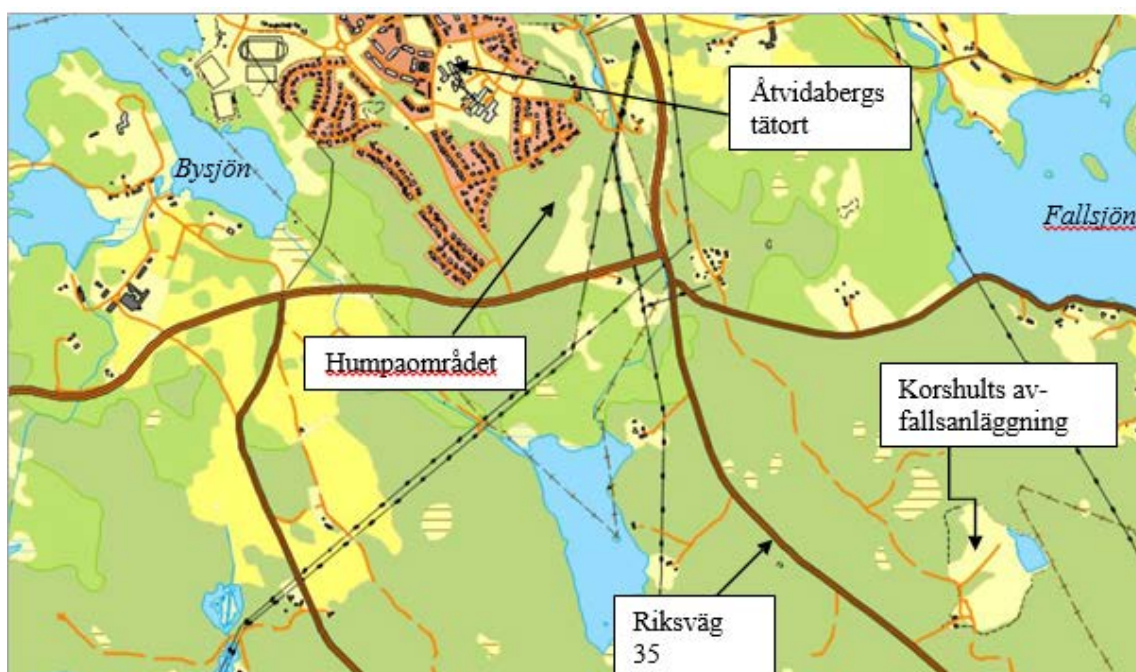
Avfall och renhållning

Alla kommuner ska enligt 15 kap 11 § miljöbalken ha en aktuell renhållningsordning. Den ska innehålla de lokala föreskrifter om hantering av avfall som gäller inom kommunen samt en avfallsplan. Renhållningsordningen ska fastställas av kommunfullmäktige. Gällande avfallsplan antogs av kommunfullmäktige 2011-12-14. Ny avfallsplan avses tas fram för perioden 2018-2021.

Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. Avfallsplanen är både en beskrivning av vad som händer med avfallet i Åtvidabergs kommun idag och en handlingsplan med mål och åtgärder för de kommande åren. I en avfallsplan ska kommunen alltså beskriva den nuvarande och den planerade framtida avfallshanteringen.

Det helägda kommunala bolaget Åtvidabergs Renhållning AB har kommunfullmäktiges uppdrag att hantera det avfall som omfattas av kommunens ansvar. I detta uppdrag ingår insamling av hushållsavfall, slam från enskilda avloppsanläggningar och latrin liksom mottagning av hushållens grovavfall och farliga avfall vid återvinningscentralen samt övrig drift vid Korshults avfallsanläggning. I uppdraget ingår även avfallsplanering och information om avfallshanteringen i kommunen. Bolaget har en styrelse som är utsedd av kommunfullmäktige. Bolaget har administrativ personal samt servicepersonal vid Korshults avfallsanläggning. Insamlingen av hushållsavfall, slam och latrin sker genom entreprenadavtal. Det finns även entreprenadavtal för borttransport och behandling av avfall.

Se vidare i del 3 MKB angående avfall.

Korshults avfallsanläggning

Tele- och datakommunikation

Tele

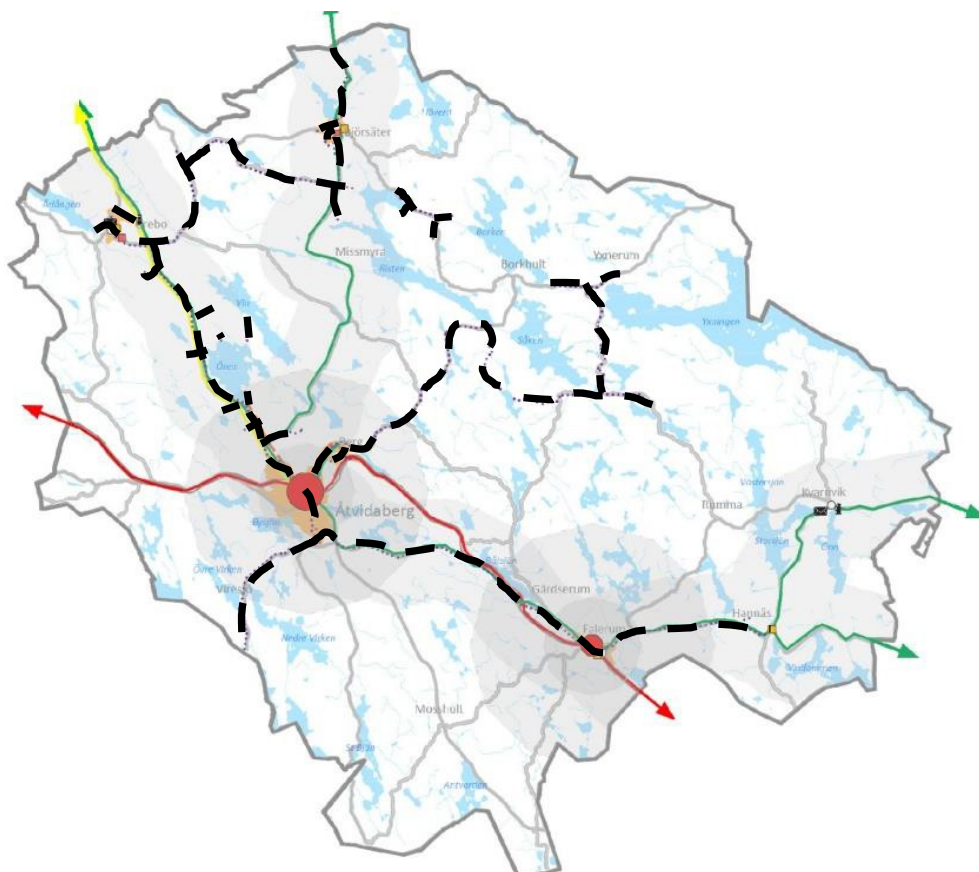
Kommunens telenät är väl utbyggt. Ett stort antal mobilmaster finns inom kommunen.

Bredband

Det finns flera sätt att skaffa bredband i Åtvidaberg. Inom stora delar av kommunen finns möjlighet till bredband via telefonnätet, så kallad ADSL.

Det pågår utbyggnad av bredband via fiber i Åtvidabergs kommun. Stam- och accessnät sträcker sig från Gistad i Linköpings kommun, via Grebo och Björsäter ner till Hannäs i södra Åtvidaberg. Vidare har stam- och accessnät byggts från Åtvidaberg mot Drängsbo och vidare till Yxnerum. Utbyggnad har gjorts möjlig genom kommunala medel samt medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Post- och Telestyrelsen samt stödmedel från Europeiska Jordbruksfondens landsbygdsutveckling. (Källa: Åtvidaberg kommuns hemsida, <http://www.atvidaberg.se>)

Karta över fibernät i kommunen (svartstreckade linjer). (Övriga färgade linjer är kollektivtrafiklinjer).

AREELLA NÄRINGAR

Till areella näringar räknas jordbruk, skogsbruk, fiskerinäringen, jakten och rennäringen. Enligt rapporten "De gröna näringarnas betydelse i Åtvidabergs kommun", Lantbrukarnas Riksförbund (2008-12-04) bestod Åtvidabergs kommun vid den tiden av ca 14 % jordbruksmark och ca 71 % skogsmark. Kommunen är ca 780 km² stor. Mer än 7 % är sysselsatta inom jord- och skogsbruk. I jämförelse med riket är en stor andel av befolkningen sysselsatta inom jord- och skogsbruk. (Källa: *Kommunbeskrivning Åtvidabergs kommun, Översiktlig planering 2009*, Regionförbundet Östsam, mars 2010)

Inom kommunen finns även av Länsstyrelsens registrerade älgjaktionsområden. Dessa områden täcker större delen av kommunens yta utanför tätortsområdena.

Jordbruk

GÄLLANDEBESTÄMMELSER

3 kap. 4 § miljöbalken

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

Jordbruket i Åtvidabergs kommun

Åtvidabergs kommun tillhör till övervägande delen den södra skogsbygden, men nordvästra delen kan delvis sägas tillhöra mellanbygden. Mellan södra skogsbygden och slätten brukar man urskilja en övergångszon som ofta kallas mellanbygden.

I området kring Grebo och i landskapet mellan Grebo och Åtvidaberg finns större sammanhängande jordbruksområde. Även trakterna mellan Grebo och Björsäter samt vid Gärdserum-Falerum är exempel på relativt stora sammanhängande jordbruksområden.

Den södra skogsbygden har tidigare kännetecknats av ett småskaligt jordbruk, men som i mycket stor utsträckning har upphört och jordbruksmarken planterats igen med skog.

Åkermark delas av Jordbruksverket in i fem olika kategorier som kallas regioner utifrån den avkastningen marken ger per hektar. Region 1 ger den bästa avkastningen och region 5 ger den lägsta avkastningen. Åtvidaberg tillhör region 3.

Inom kommunen finns ett flertal dikningsföretag. Ett dikningsföretag är en form av samfällighet där fastighetsägare har gått ihop för att avvattna marken. Dikningsföretag har bildats sedan 1800-talets slut för att dränera landskapet och göra det mera ekonomiskt användbart (oftast för odling). Området som genom avvattningen har ökat i ekonomiskt värde kallas för båtnadsområde. Idag bildas nästan inga nya dikningsföretag, men bestämmelser i äldre företag gäller tills de officiellt har upphävts.

Skogsbruk

GÄLLANDEBESTÄMMELSER

3 kap. 4§ miljöbalken

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse.

...

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

*Med stöd av **skogsvårdslagen** (30§) kan föreskrifter meddelas om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Av **skogsvårdsförordningen** (30§) framgår att Skogsstyrelsen skall samråda med kommunen i frågor av särskild vikt med hänsyn till lokala förhållandena.*

Skogsbruket i Åtvidabergs kommun

Åtvidabergs kommun tillhör till övervägande delen den södra skogsbygden och närmare 3/4 av kommunen utgör skogsmark.

Huvuddelen av skogsmarken i Åtvidabergs kommun består av grandominerad barrskog, men tall finns också på betydande arealer. En övervägande del av arealen är i högre eller mindre grad påverkad av skogsbruket. Det innebär att äldre olikåldriga bestånd med riklig förekomst av död ved här liksom i övriga landet är ovanliga. (Källa: Rapporten *Guide till Åtvidabergs natur*, M. Lindqvist/Åtvidabergs kommun, 2007)

I den nordvästra delen mellan centralorten Åtvidaberg och upp mot Linköpingsgränsen finns delar av Sveriges största sammanhängande eklandskap. I de östra delarna av kommunen finns i stället stora besöksvärda gammelskogar. Några har skyddats som naturreservat - Ekhultebergen på nordsidan av den vackra Uknadalen och Hästenäs kyrkskog vid Yxnerum. (Källa: *Kommunbeskrivning Åtvidabergs kommun*, Översiktlig planering 2009, Regionförbundet Östsam, mars 2010)

Yrkesfiske mm

Inom kommunen finns ca 250 sjöar. Detta ger mycket goda förutsättningar för fritidsfiske. Yrkesfisket är dock av relativt liten betydelse som näring i kommunen. Inom kommunen finns t ex inget område som Fiskeriverket pekat ut som riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § MB.

Fiskeriverket har pekat ut Ärlången, Yxningen samt Storån som värdefulla sötvattenmiljöer.

I vattenbruk odlas vattenlevande organismer, exempelvis fisk och kräftor, musslor eller alger. I kommunen finns fiskodling i Önhult (Nysjöns Fiske).

VÄRDEFULLA ÄMNER OCH MINERAL

Malm och mineral

I kommunen saknas värdefulla ämnen och material som är utpekade som riksintresse.

Ett område som är föremål för "Undersökningstillstånd, metaller och industrimineral" (beviljad) gäller för i princip västra halvan av kommunen.

Grus, sand och berg

Sand- och grustillgångar är viktiga resurser för kommande generationers behov. Uttag av sten, grus, sand, jord, torv eller andra jordarter får inte ske utan Länsstyrelsens tillstånd.

I kommunen finns ett flertal åsar mm med grus- och/eller sandförekomster. Åsformationerna är i huvudsak i riktning från nordväst till sydost.

FÖRSVARSRÅGOR

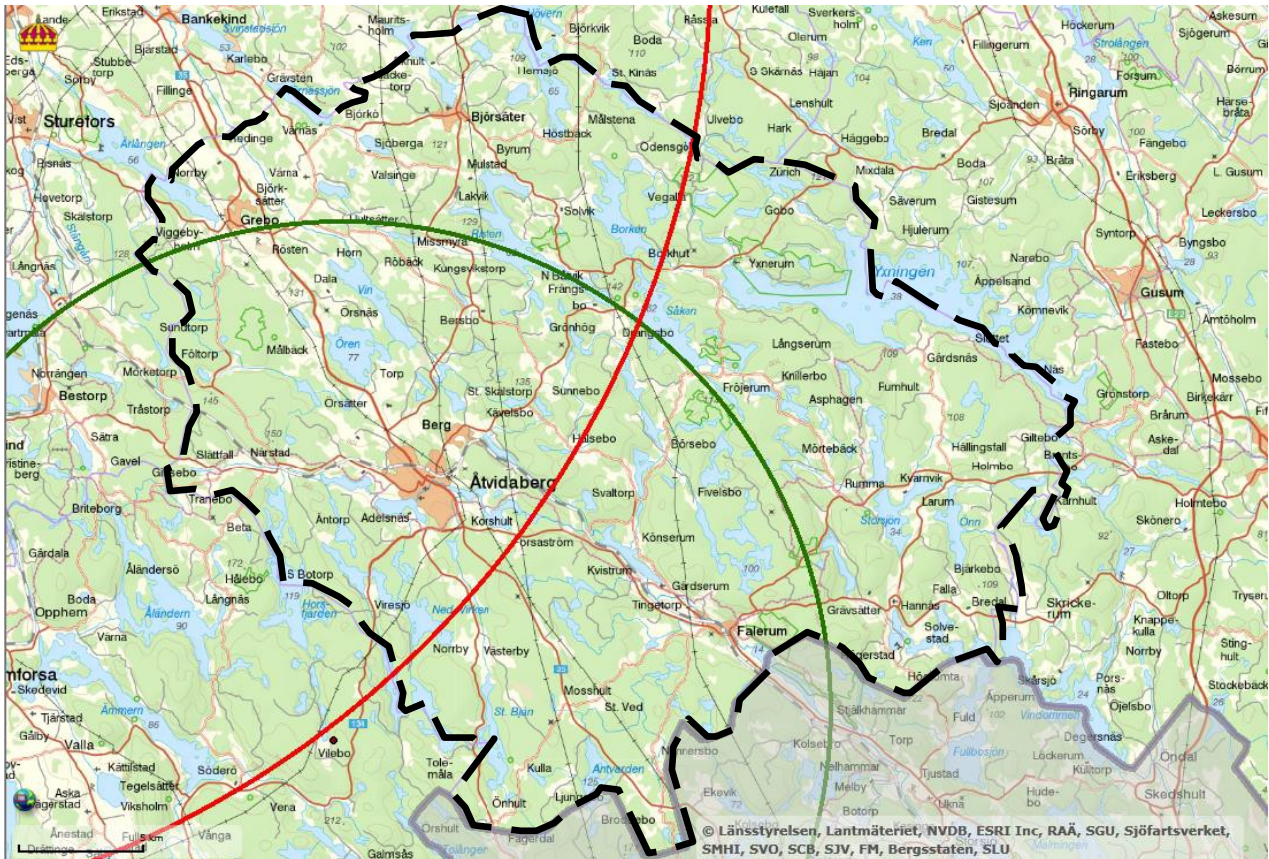
Riksintresset för totalförsvarets militära del

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 8 §) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och

flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelse-system. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

Riksintresse hinderfritt flyg, liksom riksintresse väderradar samt riksintresse väderradar samråd- och stoppområde (försvarmakten), berörs i kommunen. Se nedan karta.

Riksintresse försvaret. Röd linje "hinderfritt flyg" och grön linje "väderradar". Punkt vid Vilebo utanför kommungränsen i sydväst är "väderradar stoppområde" Karta hämtad på <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

Riksintresse hinderfritt flyg

För flygplatserna finns behov av hinderfria områden. Riksintresset innebär ett definierat avgränsat område där försvarmakten ej tillstyrker uppförande av höga objekt.

Ungefär halva kommunen, den nordvästra delen, omfattas av riksintresset. De tätorter, orter, samt föreslagna LIS-områden som berörs av intresset är; Åtvidaberg, Berg, Grebo, Björsäter, Fallsjön, Vin, Risten-Lakvik och Risten Missmyra.

Alla plan-, lovändren och vindkraftsprövningar som rör höga objekt, dvs. högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse (tätort) och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska samrådask med Försvarmakten.

Riksintresse väderradar samt väderradar samråd- och stoppområde

Riksintresset innebär ett definierat avgränsat område kring väderradarstationer där vindkraftverk, och i viss mån master och höga objekt efter analys, inte tillstyrks.

SMHI har en radaranläggning i Vilebo som ligger i Kinda kommun, nära gränsen till Åtvidabergs kommun. Buffertzonen täcker ca halva kommundelen (sydvästra halvan).

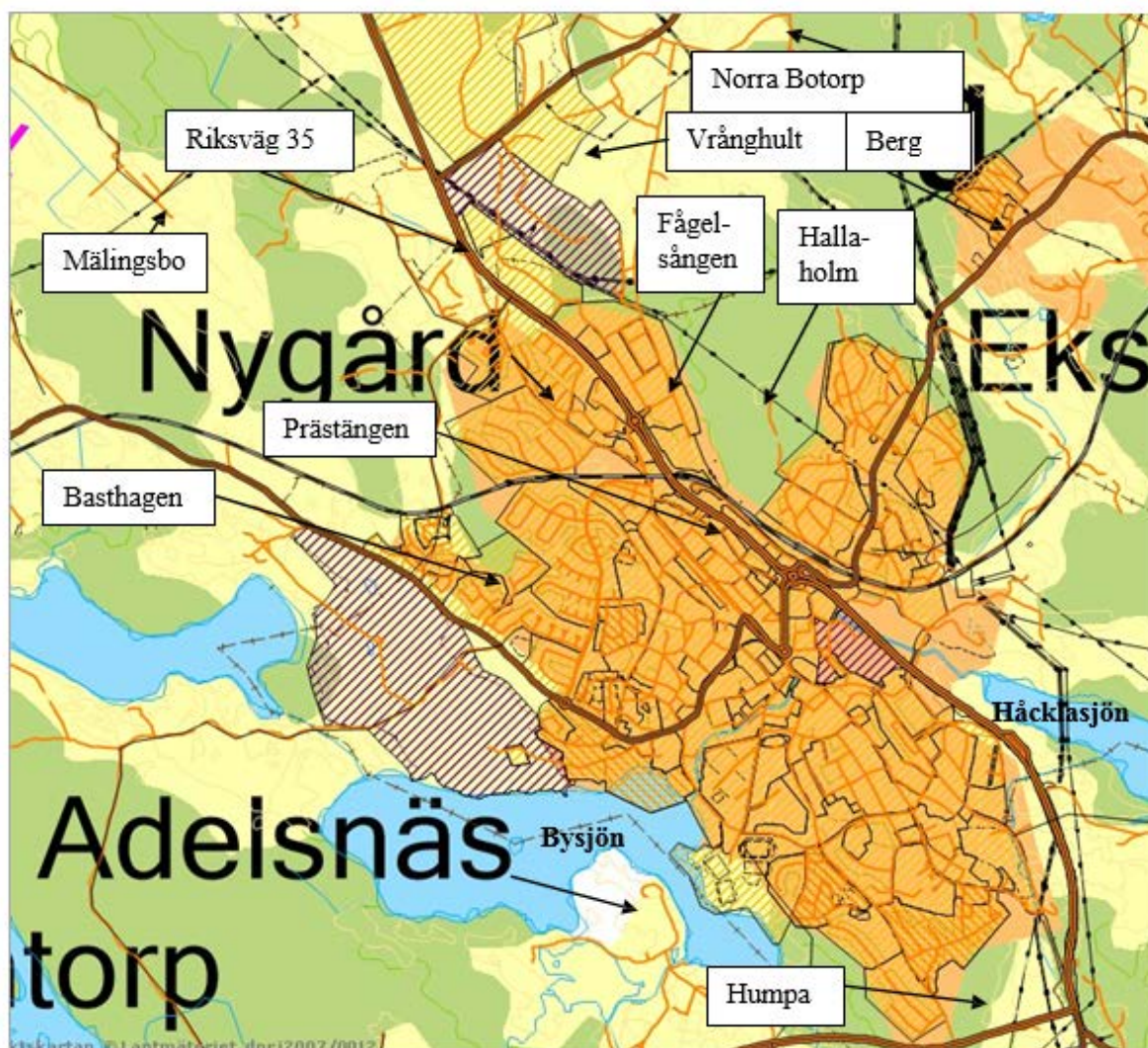
Alla plan-, lovärenden och vindkraftsprövningar som rör höga objekt, dvs. högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse (tätort) och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska samrådas med Försvarsmakten.

OMRÅDEN MED FÖRDJUPAD REDOVISNING

TÄTORTER

I detta avsnitt beskrivs områden i och omkring tätorter som kan vara lämpliga för utveckling av bostäder mm. För olika konflikter och motstående intressen (t ex riksintressen, natur- och kulturvärden, hälso- och säkerhetsfrågor mm), se även MKB med tillhörande Temakartor.

Åtvidaberg

Åtvidaberg

För centrala industriområdet, inklusive ny genomfart mm, i Åtvidabergs tätort, finns en fördjupad översiktsplan, laga kraftvunnen 1997-10-25.

Arbete med fördjupad översiktsplan för Åtvidabergs tätort har tidigare skett. Utställningstiden för planen var mellan 2007-12-03 och 2008-02-15. Planen har

dock ej antagits.

Större delen av orten är detaljplanelagd (detaljplaner, stadsplaner samt byggnadsplaner). För tre områden gäller områdesbestämmelser (inom lilarandigt område ovan).

Tätorten Åtvidaberg hade 6 850 invånare år 2012.

I tätorten Åtvidaberg finns den service som behövs för det dagliga livet. I Åtvidabergs centrum finns normalt utbud av handel.

Flera förskolor, grundskolor samt gymnasieskola finns i Åtvidaberg.

Offentlig service med vårdcentral, servicehus, sjukhem samt 161 platser i särskilt boende (vård- och omsorgsboende) finns i tätorten.

Åtvidaberg har räddningstjänst (räddningscentral), bibliotek, arbetsförmedling mm.

Verksamhetsområden såsom Centrala industriområdet, Prästängen, Fågelsången och Vrånghult finns lokaliserade inom Åtvidabergs tätort.

Samhället har olika fritids-/idrottsanläggningar såsom sporthall, gymnastikhallar, friidrottsanläggning, fotbollsplaner, tennishall konstfrusen isbana, motions-/elljusspår, golfbana mm. Badplats finns vid Bysjön (insjöbad) och vid sjön ligger en camping.

Norr/Nordväst om Åtvidaberg finns större sammanhängande jordbruksområde.

Hela tätorten omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvärden i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg").

Natura 2000-områden (enligt Habitatdirektivet) finns inom tätorten. Objekten är "Åtvidabergs tätort" (SE0230301) samt "Adelsnäs" (SE0230129). Dessa objekt är uppdelade i flera delområden/grönområden.

Ett flertal värdefulla naturvärden finns i Åtvidaberg, där flera av områdena som redovisas nedan utgörs av olika typer av naturvärden. En kort sammanfattning följer;

Eklandskap (värdekärnor) förekommer inom flera delar i tätorten. T ex är en hel del områden vid golfbanan, öster om Bysjön kring hembygdsgården/Edberga/Fiskarhagen, vid Erikslund nära riksväg 35, en bit väster/nordväst om Nygård, norr om Fågelsången, nordost om Långbrott, mellan Östergården och Norra Botorp nordost om tätorten.

En våtmark är lokaliserad mellan Håcklasjön och riksväg 35.

Sumpskogar förekommer öster om Norra Botorp samt nära Tallåsa grustäkt i Vrånghult.

Naturvärden finns norr om Basthagen/järnvägen, norr om Fågelsången, nordost om Långbrott, och något söder om skjutbanan.

Nyckelbiotoper återfinns vid golfbanan, norr om Basthagen/järnvägen, öster om Mälingsbo, vid Fiskarhagen, vid Erikslund nära riksväg 35.

Flertalet av ovan naturvärden är redovisade i kommunens naturvårdsprogram, varav flertalet är av klass 1. Ytterligare områden enligt naturvårdsprogram finns, se karta.

En ek vid Bruksgatan är skyddat naturminne.

Strandskydd om 100 m gäller längs Bysjön. Några vattendrag inom olika delar av tätorten berörs av strandskydd (100 m strandskydd).

Större delen av tätorten omfattas av riksintressant kulturmiljö, *Åtvidaberg - Adelsnäs (Åtvids socken)*.

Tätorten utgör även regionalt intresse för kulturmiljön (Åtvidabergs tätort, ej avgränsat område). Sydvästra delen av tätorten utgör vidare regionalt intresse för kulturmiljön (Adelsnäs).

Ett större antal kulturhistoriska värden skyddade med hjälp av PBL samt enstaka byggnadsminne finns inom tätorten.

Ett flertal registrerade fornlämningar finns i Åtvidaberg.

Östgötaleden, en vandringsled, leder genom tätorten.

Åtvidabergs vattenverk försörjer orten och även andra orter med dricksvatten. Vattenförsörjningen är baserad på grundvatten (från grundvattentäkt) som tas ut i råvattenbrunnar intill sjön Örens sydligaste del.

Ett avloppsreningsverk är lokaliserat i Håckla.

Beslutat verksamhetsområde för spillvatten, dricksvatten samt dagvatten finns för orten.

Utmed riksvägen, från norra delen till södra delen av orten, är en grundvattenförekomst.

Markavvattnings-/dikesföretag finns nordväst om tätorten samt strax norr om Bysjön där befintlig bebyggelse förekommer.

Delar av samhället är försett med fjärrvärmenät.

Inom Åtvidabergs tätort är nätet av separata gång- och cykelvägar relativt väl utbyggt.

Riksväg 35 och järnvägen genom området är av riksintresse för kommunikationer.

Kollektivtrafiken är väl utbyggd i tätorten med linjer till Linköping och Valdemarsvik utanför kommunen och till diverse orter inom kommunen.

Genom orten leder järnväg, där kollektivtrafik finns mellan Linköping och Västervik. Tåg stannar på två ställen inom Åtvidabergs tätort (Basthagen - endast vissa turer stannar, samt vid resecentrum).

Kommunalt väghållaransvar finns för de flesta gatorna i Åtvidaberg, några har enskilt väghållaransvar och några har statligt. Staten har väghållaransvar riksvägen, för länsväg 134, för länsväg 741, för länsväg 691 t o m korsningen Slevringevägen/Gruvgatan och länsväg 732 från och med Malmvägen nära Berg.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på riksväg 35, norrifrån till Fågelsångsrondellen, ca 5940 fordon rörelser per dygn (varav tung trafik ca 450 st) år 2014. Från Fågel-

sångsrondellen till resecentrum var trafiken ca 6490 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 490 st) år 2014. Söder om resecentrum var trafiken ca 3500 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 250 st) år 2014. På länsväg 134 var trafiken ca 1160 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 100 st) år 2013. På länsväg 691 var trafiken ca 400 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 25 st) år 2012.

Åtvidaberg ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten samt inom riksintresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på drygt 2 km avstånd från samhället.

Ett flertal potentiellt förorenade platser inom tätorten, liksom några nedlagda deponier.

Två skjutbanor är förlagda i nordvästra delen av tätorten. Skjutbanorna medför vissa störningar samt föroreningar i mark.

Avloppsreningsverket i Åtvidabergs tätort (Håckla) är tillståndspliktig verksamhet (s k "B-verksamhet"), en anläggning dimensionerad/tillstånd för mer än 2000 personer. Åtvidabergs Vatten AB har i beslut den 18 juni 2014 fått länsstyrelsens tillstånd enligt miljöbalken att bygga ett nytt avloppsreningsverk i Håckla på samma plats som det befintliga.

Åtvidabergs fjärrvärmecentral är likaså tillståndspliktig verksamhet.

I östra delen, i nord-sydlig riktning genom tätorten, finns två kraftledningar med styrkor på 145 kV (regionnät).

Riksväg 35 är rekommenderad led för farligt godstransporter.

Ett flertal bensinstationer är lokaliserade inom orten.

En ridanläggning finns i Vrånghult.

Skredrisk råder i Vrånghult, väster om Håcklasjön, vid Hembygdsgården samt vid Eksätter.

Översvämningsrisk föreligger mellan Bysjön och centrala Åtvidaberg.

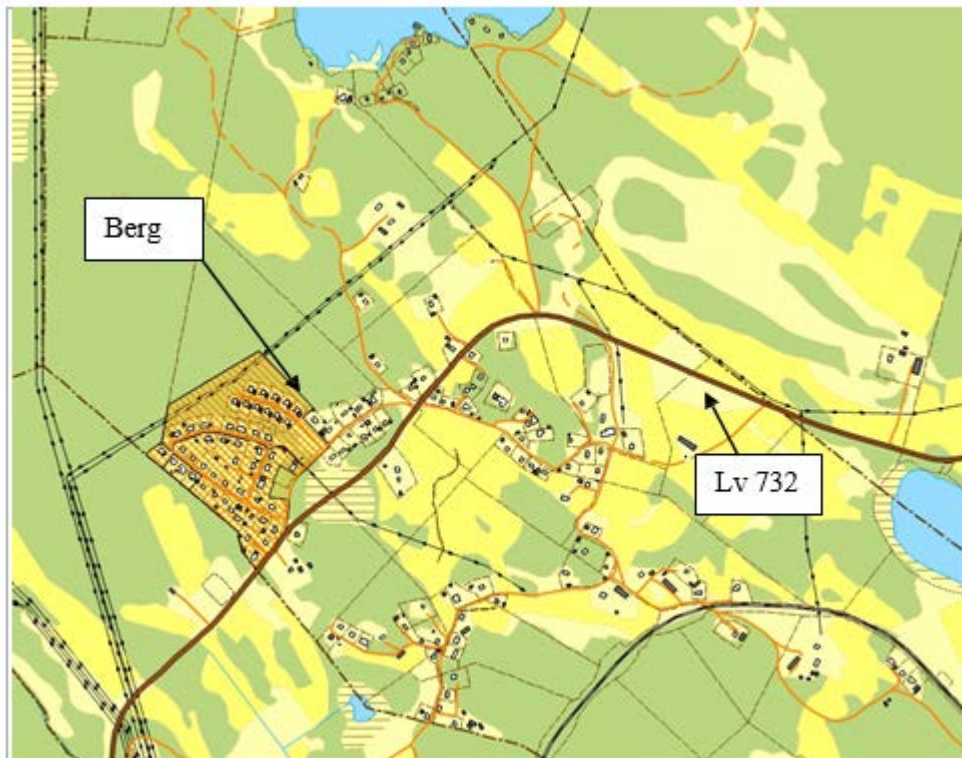
Enligt SGU:s jordartskarta är det en hel del lera i nordvästra delen, med inslag av morän, berg och isälvsediment, men även karrtorv. I Vrånghult är en stor blandning mellan olika jordarter och även fyllning förekommer. I nordost vid Östergården Norra Botorp är bergryggar med bl a morän, lera samt glacial silt mellan ryggarna. Öster om Håckla reningsverk är det bl a lera med inslag av berg nära sjön och berg samt morän med inslag av torv längre norrut. Mellan resecentrum och Håcklasjön förekommer bl a fyllning på lera och karrtorv. Längst i söder vid Humpa är det främst berg, morän och inslag av lera.

Berg

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för orten. Arbete med fördjupad översiktsplan för Åtvidabergs tätort, inklusive Berg, har tidigare skett. Utställningstiden för planen var mellan 2007-12-03 och 2008-02-15. Planen har ej antagits.

Ett område i västra delen av orten är detaljplanelagt. Berg hade 305 invånare år 2012.

I Berg saknas såväl offentlig som kommersiell service. Berg ligger på ca 2 km avstånd från Åtvidabergs centrala delar där diverse service finns. Orten saknar områden för verksamheter, idrottsanläggningar etc.

Berg

I området kring Berg, i huvudsak mellan länsväg 732 och Alsen finns större sammanhängande jordbruksområde.

Större delen av Berg omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvården i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"). Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

I Berg finns enstaka ekdunge samt 3-4 grova ekar av klass 1 enligt naturvårdsprogrammet. Ett par områden med ängs- och betesmark samt eklandskap (värdekärnor) finns i sydvästra delen av Berg.

Strandskydd 100 m gäller vid Bäckfalle göl i sydväst, liksom längs vattendrag i anslutning till gölen.

Några registrerade fornlämningar finns i sydvästra samt nordöstra delen av Berg. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

Inga utpekade områden för rekreation eller friluftsliv finns i orten.

Åtvidabergs vattenverk förser bl a Berg med dricksvatten. Avloppsvatten är kopplade till reningsverket i Åtvidaberg.

Beslutat verksamhetsområde för dagvatten finns för Berg. Kommunalt spillvatten- och dricksvatten finns inom i princip hela Berg och beslutat verksamhetsområde för spill- och dricksvatten finns för samma område. Kommunalt dagvattensystem finns för västra delen

av Berg (planlagt område).

En VA-plan "VA-plan för Åtvidabergs kommun" har arbetats fram (ej antagen). Denna plan anger att det finns en VA-anläggning (pumpstation) vid Lillgårdsvägen i Berg (Bäckfallegöl recipient) med stor risk för översvämning vid stora ytvattenflöden.

Utbyggnad av bredband med fiber via Berg mot Drängsbo och vidare till Yxnerum har skett.

Kollektivtrafik saknas till Berg. Från Berg till Åtvidabergs resecentrum är det ca 2 km.

Separat gång- och cykelväg leder längs Sunnebovägen till Åtvidaberg.

Kommunalt väghållaransvar finns för en del gator i västra Berg (planlagda delen). Staten har väghållaransvar för den genomgående länsvägen genom tätorten.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 732 genom Berg ca 780 fordon rörelser per dygn (varav tung trafik ca 35 st) år 2004.

Hastighetsbegränsningen på länsvägen genom samhället är 50 km/h (dock gäller 70 km/h förbi Hinrikstorp) enligt Trafikverkets websida. På vissa gator i berg är hastighetsbegränsningen 50 km/h.

Berg är i anslutning till järnvägen, vilken är av riksintresse för kommunikationer.

Berg ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten samt inom riksintresse vädderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft ca 5 km från Berg.

Kraftledning (regionnät) på 145 kV leder i nord-sydlig riktning ca 175 m väster om befintlig bebyggelse i Berg. Kraftledning på 400 kV (stamnät) passerar ca 450 m öster om befintlig bebyggelse i Alserum/Anderslund.

Ett flertal luftledningar med lägre styrkor leder inom olika delar av Berg.

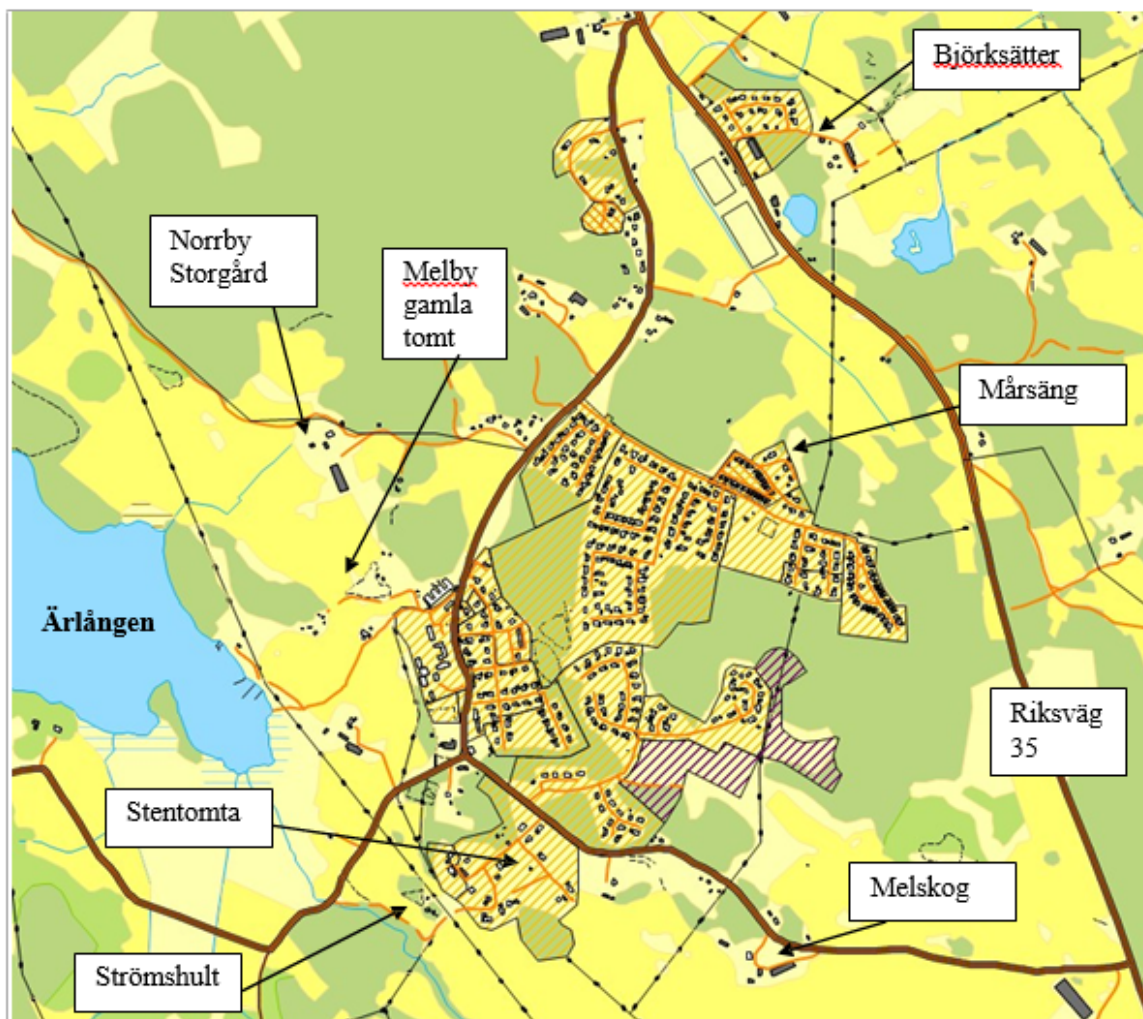
Bergs bebyggelse ligger, med undantag för några få bostäder, med minst ett par hundra meters avstånd från järnvägstrafiken.

Några särskilt störande verksamheter, industrier mm bedöms ej finnas i Berg. I Bergs östra delar finns vissa lantliga miljöer/verksamheter relativt nära övrig bebyggelse.

Enstaka plats i Berg är potentiellt förorenad enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO).

Enligt SGU:s jordartskarta är det i väster, norra delen av länsväg 732, en blandning av morän, ett lerstråk samt inslag av bergrygg. I väster, södra delen av länsväg 732, är det lerstråk mellan bergryggar och inslag av morän. Kring Bäckfallegöl med vattendrag är det kärrtorv. I övrigt är det varierande markförhållanden i Berg, där det i centrala området i huvudsak är morän med inslag av bl a berg, torv och lera. Lera finns kring länsväg 732 i kurvan söder om Dalsjön, båda sidor av länsvägen. I detta avsnitt finns även större områden med isälvs sediment, i synnerhet södra sidan länsväg 731.

Grebo

Grebo

För Grebo finns en fördjupad översiktsplan (FÖP) upprättad. Denna FÖP vann laga kraft-vunnen 1990-08-13.

Större delen av orten är detaljplanelagd (detaljplaner, stadsplaner samt byggnadsplaner). För ett område i sydost (söder/öster om Garpbergsvägen mm) gäller områdesbestäm-melser (inom lilarandigt område ovan).

Grebo hade 971 invånare år 2012.

I Grebo finns dagligvaruhandel samt pub i samma byggnad, skola/förskola (F-6-skola), kyrka med församlingshem. Samhället har även återvinningsstation.

Inom orten finns verksamheter av olika slag inom mer begränsade områden.

Samhället har olika fritids-/idrottsanläggningar såsom större gymnastikhall på Grebo skola, fotbollsplaner vid riksväg 35, tennisbana, isbana (ej konstfrusen), motions-spår/elljusspår samt skidbacke.

I området kring Grebo och i landskapet mellan Grebo och Åtvidaberg finns större sammanhängande jordbruksområde. Även trakterna mellan Grebo och Björsäter är relativt stora sammanhängande jordbruksområden.

Hela Grebo omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvärden i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"). Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

Ett flertal värdefulla naturvärden finns i Grebo, där flera av områdena som redovisas nedan utgörs av olika typer av naturvärden. En kort sammanfattning följer;

Eklandskap (värdekärnor) förekommer strax väster om Melby gamla tomt, liksom i nordvästra Grebo söder om Käringberget, vid Spökarebacken samt mellan Käringberget och Spökarebacken. Vidare finns eklandskap i sydöstra delen, sydost om Garpbergsvägen, liksom strax söder in Stentomta i södra Grebo samt i sydvästra Grebo vid Strömshult kring område med slaggvarp och befintligt vattendrag. Eklandskapen är av klass 1 i naturvårdsprogrammet förutom området vid Käringberget. Mark söder om eklandskapet vid Garpbergsvägen utgör öppen hage och har i naturvårdsprogrammet klassats som klass 4.

Vidare finns några ekar och naturobjekt (klass 4) enligt naturvårdsprogrammet i närheten av riksväg 35.

Områden med naturvärden enligt Skogsstyrelsen är i sydöstra Grebo, öster om Melskog, liksom strax norr om förskolan, samt vid Ekhult och vid Spökarebacken i nordvästra Grebo. Området strax norr om förskolan är även av klass 2 i naturvårdsprogrammet.

Nyckelbiotoper återfinns kring Käringberget i nordvästra Grebo, liksom strax norr om badplatsen. Dessutom finns nyckelbiotoper strax norr om länsväg 700 vid Stentomta, samt i sydvästra Grebo vid Strömshult kring slaggvarpen. Området vid Stentomta är även av klass 2 i naturvårdsprogrammet.

Ängs- och betesmark existerar vid Melskog - ett område söder om och ett norr om länsväg 700. Det som är södra sidan är av klass 1 i naturvårdsprogrammet.

Våtmark förekommer vid södra/sydvästra änden av Ärlången. Våtmarken är även av klass 3, naturvårdsprogrammet. Även mindre området Lundby ädellövskog (klass 1, naturvårdsprogrammet) finns vid badplatsen.

Käringberget har skogligt biotopskydd enligt Naturvårdsverket (och även Skogsstyrelsen). Detta gäller även ett område strax norr om badplatsen.

Naturvårdsavtal gäller för område strax sydost om motionsspåret.

Ett område mellan Garpbergsvägen och motionsspåret är av klass 4, naturvårdsprogrammet.

Utökat strandskydd om 150 m gäller längs Ärlången. Även ett vattendrag i södra/sydvästra delen, liksom vattendrag i nordvästra delen vid Norrby Storgård samt vattendrag i nordöstra delen vid fotbollsplanerna berörs av strandskydd (100 m strandskydd).

Ett större område i västra delen av Grebo, och även ortens omgivningar, utgör regionalt intresse för kulturmiljövården, benämnt "Grebo kyrkby".

Ett flertal registrerade fornlämningar finns i Grebo, i synnerhet i sydvästra delen samt nordvästra delen (i huvudsak inom ovan regionala intresse).

Ärlången och strandskyddat område på land är av riksintresse för friluftslivet. I sjöns sydligaste del finns båthamn och badplats och längs den västra stranden finns även en utkiksplats.

Större grundvattenförekomst återfinns från Ärlången och vidare åt sydost i riktning mot Ören, utmed södra delen av Grebo. Förekomsten är även ett skyddat område för dricksvatten enligt vattenförvaltningsförordningen.

Likaså finns en grundvattenförekomst i nordöstra delen, vid Björksätter, fotbollsplanerna utmed riksväg 35 mm.

Samhället får dricksvatten via överföringsledning från Åtvidabergs vattenverk. Det finns högreservoar i samhället. Det finns högreservoar i Grebo.

Åtvidabergs Vatten AB har under hösten 2014 grävt en ny ledning för att förbättra distributionen av dricksvatten i Grebo och Redinge.

Tätorten har ett reningsverk i västra delen (tillstånd för 2 200 pe).

Avloppspumpstation finns bl a mellan riksväg 35 och länsväg 704, strax nordväst om fotbollsplanerna.

Beslutat verksamhetsområde för spillvatten, dricksvatten samt dagvatten finns för Grebo. Kommunalt dagvattensystem finns inom delar av Grebo.

Ett större område med markavvattnings-/dikesföretag finns i norra delen vid fotbollsplanerna utmed riksväg 35, liksom söder om Melskog i södra Grebo.

En kraftledning (regionnät) på 130 kV leder genom västra Grebo i nord-sydlig riktning.

Utbyggnad av bredband via fiber har gjorts till Grebo.

Busslinjer som trafikerar Grebo är följande: 530 Åtvidaberg-Grebo-Bankekind-Linköping, och även linje 30 Åtvidaberg-Linköping (Expressbuss), vilken stannar längs riksväg 35 i anslutning till Grebo

Grebo har relativt väl utbyggt gång- och cykelnät.

Riksväg 35 genom området är av riksintresse för kommunikationer.

Kommunalt väghållaransvar finns för en hel del gator i Grebo. Staten har väghållaransvar för ett par genomfartsvägar genom tätorten.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på riksväg 35, från Grebo till kommungränsen i norr, ca 5310 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 420 st) år 2014. På riksväg 35 förbi Grebo var trafiken ca 4490 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 390 st) år 2014. På länsväg 704, från riksväg 35 och in till samhället, var trafiken ca 1090 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 50 st) år 2012. På länsväg 700, mellan Grebo och riksvägen, var trafiken ca 610 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 50 st) år 2012 och på länsväg 700 från Grebo mot Sturefors var trafiken ca 450 fordonrörelser per

dygn (varav tung trafik ca 15 st) år 2012.

Reningsverket och ytterligare en plats något söder om verket, liksom bensinstation samt ytterligare verksamhet utmed riksväg 35 i nordöstra tätorten redovisas som potentiellt förorenade enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO).

Grebo ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten samt inom riksintresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på närmare 20 km avstånd från byn.

En bensinstation ligger utmed riksväg 35 i Björksätter, nordöstra Grebo.

Riksväg 35 är rekommenderad led för farligt godstransporter.

Några särskilt störande verksamheter, industrier mm bedöms ej finnas i Grebo. Reningsverket i väster samt en träindustri som finns i norra Grebo uppmärksammas dock.

Området ligger ca 3 km från täktverksamhet (tillståndspliktig verksamhet).

Risk för översvämning finns vid Ärlångens södra ände, och även något längs sjöns östra sida, enligt utförd översvämningsskartering av SMHI (Översiktlig översvämningsskartering längs Stångån, sträckan från Brokind till utloppet i Roxen, SMHI/Räddningsverket, 2001).

Enligt SGU:s jordartskarta är det en hel del lera i nordväst (med inslag av morän och berg) samt mellan skolan och Ärlången. Lera är det även i sydost (söder om Garpbergsvägen) samt mellan Stentomta och Melskog i södra Grebo. Torv och lera finns kring båthamnen/badplatsen och torv förekommer också en hel del vid fotbollsplanerna vid riksvägen. I sydväst är det isälvsediment/isälvsediment-sand. Morän och berg återfinns norr om Mårsängsvägen, dock över går marken till lera österut vid Mårsäng.

Enligt FÖP för Grebo är det mycket dåliga grundförhållanden i sänkan som utbreder sig parallellt med riksväg vid idrottsplatsen (1983 upprättades en översiktlig geoteknisk utredning för de östra delarna enligt FÖP).

Björstätter

För Björstätter finns en fördjupad översiktsplan (FÖP) upprättad. Denna FÖP vann laga kraftvunnen 1991-12-04.

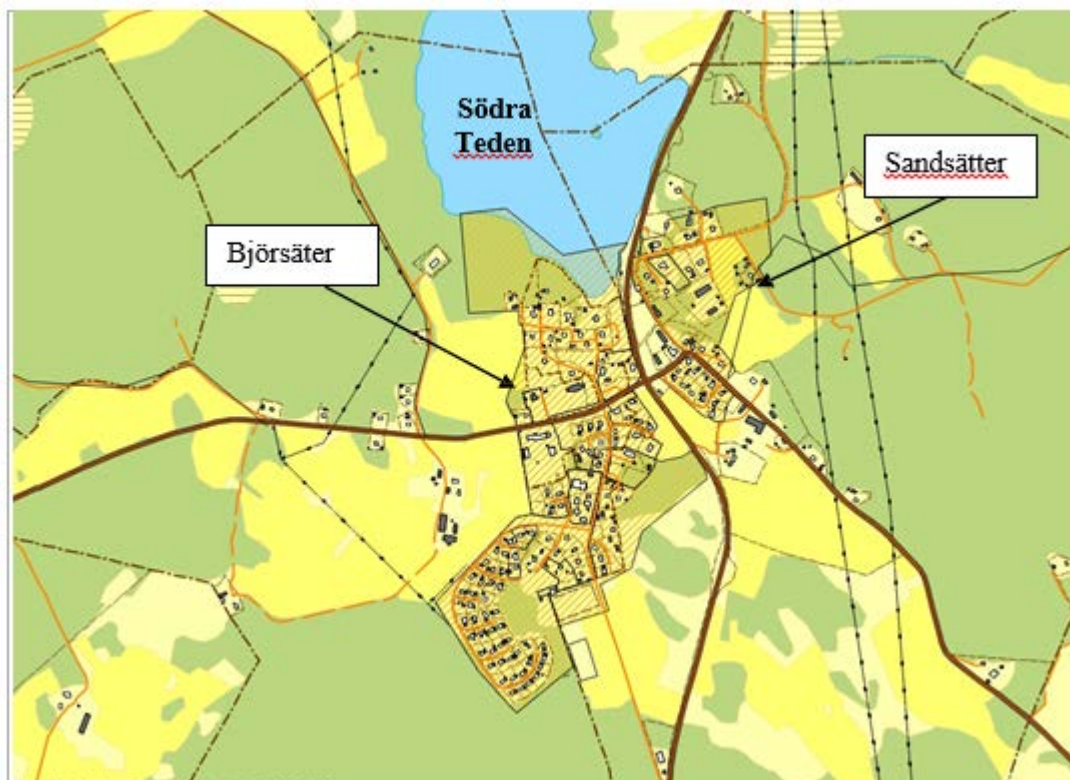
Större delen av orten är detaljplanelagd.

Björstätter hade 428 invånare år 2012.

I Björstätter finns dagligvaruhandel, skola/förskola (F-6-skola), kyrka med församlingshem. Samhället har även återvinningsstation.

Inom orten finns verksamheter av olika slag inom mer begränsade områden. Bl a har lokaler som tidigare disponerats av hemtjänsten i det före detta servicehuset nu omvandlats till lokaler för mindre företag (Ekgården).

Trakten kring orten har sammanhängande jordbruksområden, i synnerhet öster och väster om bebyggelsen.

Björsäter

Hela Björsäter omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvården i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"). Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

Ett område sydost om tätorten/länsväg 741 är ett naturvärdesobjekt, liksom ängs- och betesmark, eklandskap (värdekärnor) samt är av klass 1 i naturvårdsprogrammet. Strax norr om detta finns ytterligare eklandskap som är av klass 1 i naturvårdsprogrammet.

Väster om länsväg 741, mellan vägen och fotbollsplanen, finns ytterligare eklandskap som är av klass 1 i naturvårdsprogrammet.

Ett par områden som utgör eklandskap och är av klass 1 enligt naturvårdsprogrammet är lokaliserade något väster om kyrkan.

Mellan reningsverket och sjön ligger ett större naturvärdesobjekt, tillika eklandskap och objekt av 1 enligt naturvårdsprogrammet.

Likaså finns objekt i norr, vid Kärringtrötteberget. T ex allund och blandskog av klass 3, naturvårdsprogrammet. Kring Kärringtrötteberget finns även lövskog, grov ek, ekbryn. Objekten är även av klass 1 i naturvårdsprogrammet.

Öster om Hagen i norra delen är en nyckelbiotop, tillika eklandskap objekt av 1 enligt naturvårdsprogrammet beläget.

Något sydväst om Sandsätter finns ett eklandskap och objekt av klass 1 enligt naturvårds-

programmet.

Värdefull natur såsom eklandskap, nyckelbiotoper mm kan hittas i byns näromgivning.

Strandskydd 100 m gäller längs Södra Teden. Även ett vattendrag i norra delen, öster och norr om Talliden, berörs av strandskydd.

Björstätens kyrkomiljö utgör regionalt intresse för kulturmiljövården och bör värnas. Även andra karaktärsgivande objekt för orten bör nämnas, exempelvis gamla prästgården och Smedtorpet.

Några objekt med kulturhistoriska värden är skyddade via PBL inom ovan omfattning.

Ett fåtal registrerade fornlämningar finns i samhället, bl a ett färdvägssystem i norra delen.

Orten har gymnastiksal, fotbollsplaner samt motionsspår/elljusspår.

Samhället får dricksvatten via överföringsledning från Åtvidabergs vattenverk. Det finns högreservoar i Björstätens.

Ett reningsverk ligger i nordvästra delen av orten, nära sjön (ursprungligen dimensionerat för 1 000 pe, men är i nuläget anmält enligt Miljöbalkens bestämmelser för upp till 500 pe).

Beslutat kommunalt verksamhetsområde för spillvatten, dricksvatten samt dagvatten finns för tätorten.

Ett markavvattnings-/dikesföretag finns i norra delen vid Hagen/Talliden.

Utbyggnad av bredband via fiber har gjorts till Björstätens.

Ett par busslinjer (538 Åtvidaberg-Bersbo-Björstätens samt 539 Björstätens-Ringstorp-Örtomt-Askeby-Linköping) trafikerar samhället.

I Björstätens finns några separata gång- och cykelvägar. I FÖP från 1991 redovisades att gång- och cykelväg bör byggas ut en sträcka längs Värnavägen och Yxnerumsvägen. Utmed Värnavägen har därefter detta genomförts.

Kommunalt väghållaransvar finns i princip endast för enstaka gata i Björstätens tätort. Staten har väghållaransvar för ett par genomfartsvägar genom tätorten.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 741, norra delen, ca 690 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 60 st) år 2012. På länsväg 741, södra delen, var trafiken ca 420 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 35 st) år 2012. På länsväg 748 var trafiken ca 150 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 10 st) år 2007 och på länsväg 764 var trafiken ca 280 fordonsrörelser per dygn (tung trafik ca 12 st) år 2012.

Hastighetsbegränsningen är 30 km/h vid kyrkan/skolan, förskolan. Hastighetsbegränsningen på övriga vägar genom samhället är 50 km/h enligt Trafikverkets websida.

Gamla Åtvidsvägen, vid fotbollsplanen, har bristfällig bärighet med anledning av kärrtorv. Kommunen har diskuterat kring annan sträckning/ersättningsväg till Smedstorpsvägen.

gen för fordon och gång- och cykeltrafik, Gamla Åtvidsvägen, för att lösa bärighetsproblemen för nämnda väg.

Björnsäter ligger inom riksintresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på ca 15 km avstånd från byn.

Kraftledning (stamnät) på 400 kV leder i nord-sydlig riktning strax öster om tätorten.

Ett par luftledningar med lägre styrkor leder i östra respektive västra delen av orten.

Risk för skred/ras finns inom olika delar söder om sjön (enligt SGI).

Ett knappt 10-tal platser i olika delar av tätorten redovisas som potentiellt förorenade enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO).

Några särskilt störande verksamheter, industrier mm bedöms ej finnas i Björnsäter. Reningsverket i nordväst uppmärksammas dock.

Enligt SGU:s jordartskarta är det en hel del lera i väster, i sydost, centralt samt vid Sandsätter. I norra delen är det morän med inslag av berg. Vid Sandsätter är det förutom lera även isälvsediment och postglacial sand. I sydost är det förutom lera inslag av morän och berg. I sydväst vid motionsspåret/Smedstorpsvägens avslutning är det dels lera, dels morän. Strax öster om fotbollsplanen är det sämre grundförhållanden i form av kärrtorv.

I Björnsäter har en strategisk grupp bildats för att diskutera ortens utveckling. Sedan starten i juni 2011 har bland annat exploateringsfrågor och marknadsföring av Björnsäter diskuterats. Arbetet utgår också från den lokala handlingsplan för byalaget som finns.

Falerum

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för orten.

Ett område, mellan järnvägen och länsväg 744 är detaljplanelagt.

En (inaktuell) områdesplan (antagen 1980-02-28) finns för Falerum.

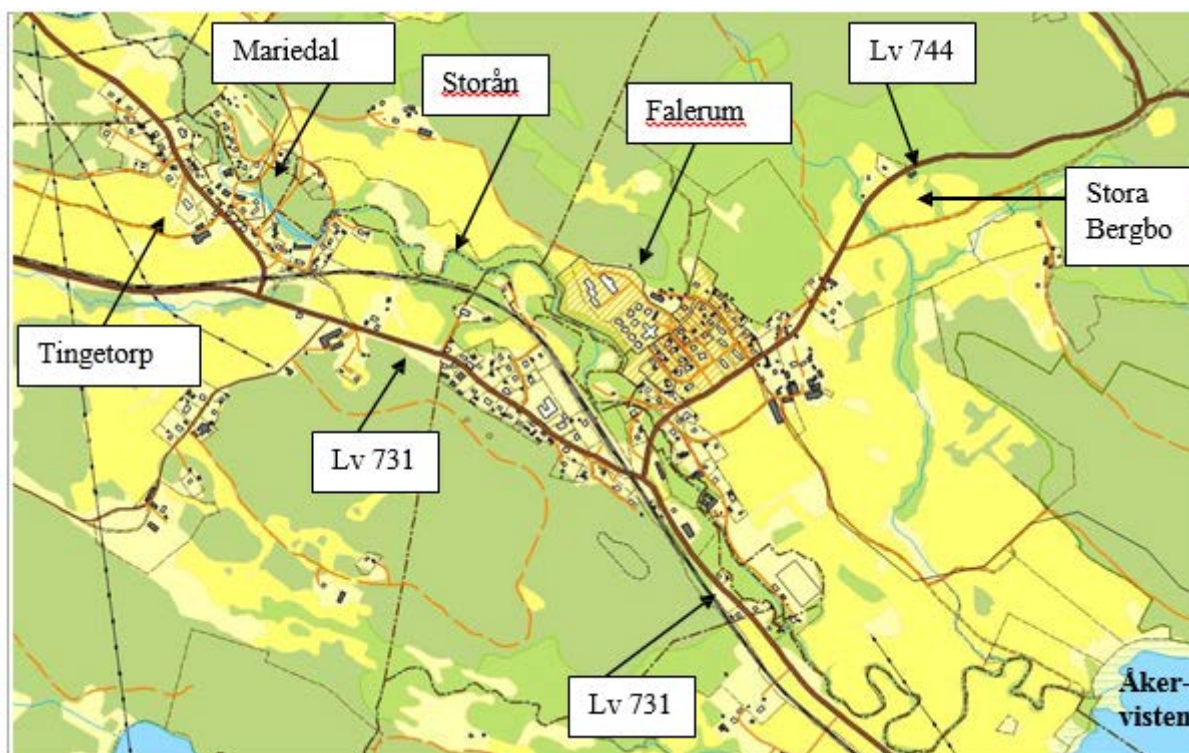
Falerum hade 231 invånare år 2012. Medelåldern på orten är hög, barnfamiljerna är få och invånarantalet har successivt minskat de senaste åren.

I Falerum finns dagligvarubutik, förskola och ett par caféer. Återvinningsstation i samhället. Kyrka finns i Gärdserum, ca 2 km från Falerum.

På orten finns många företag per capita. Klädhuset, som är kommunens största besöksmål, har 80 000-100 000 besökare per år (enligt www.vindommen.com).

Det finns även många föreningar i bygden. Fotbollsplan finns i sydost.

Trakterna mellan Gärdserum-Falerum har relativt stora sammanhängande jordbruksområden. Falerum ligger inom Uknadalen som är en sprickdalgång med branta bergsformationer samt en odlad dalbotten.

Falerum

Hela Falerum omfattas av riksintresse för naturvård (Uknadalen). Samma område utgör även klass 1 i naturvårdsprogrammet. Storån är av Natura 2000-dignitet. Ett naturreservat (Ekhultebergens naturreservat) som även är klassat som Natura 2000-område finns vid Åkervristen något öster om orten.

Vidare finns större objektet "Falerum vattendrag mm" (objektbeteckning Å205, med bäckraviner, landskapsformationer mm) enligt naturvårdsprogrammet (klass 1).

Inom ett område kring Storån nära förskolan finns naturvärdesobjekt, enligt Skogsstyrelsens inventering.

Särskilt värdefull natur såsom eklandskap (värdekärnor), nyckelbiotoper, ängs- och betesmarker finns i byns näromgivning.

Strandskydd 100 m gäller längs Storån. Även ett vattendrag i nordost som rinner förbi Stora Bergsbo och som ansluter med Storån berörs av strandskydd. Även för ett vattendrag längst i väster som ansluter med Storån gäller strandskydd.

Hela Falerum omfattas av riksintresse för kulturmiljövård (Uknadalen). Samma område utgör även regionalt intresse för kulturmiljövården.

Ett par registrerade fornlämningar finns centralt kring Storån och en fornlämning finns ett par hundra meter öster om skolan. På fastigheten Falerum 1:2 finns byggnadsminnen (11 objekt).

Östgötaleden och Tjustleden leder genom respektive utgår från Falerum.

Större grundvattenförekomst återfinns mellan Gärdesrum via Falerum till Åkervristen, i samma riktning som Storån.

För Öjsjön (ca 1 km norr om Falerum) som är vattentäkt för Falerums vattenförsörjning finns ett vattenskyddsområde.

Falerums vattenverk förser ca 300 personer i Falerums tätort och Gärdesrums kyrkby med dricksvatten.

Reningsverk är lokaliserat i tätortens sydöstra gräns (tillstånd för 350 pe).

Kommunalt spill- och dricksvattensystem finns i Falerum och beslutat verksamhetsområde för spill- och dricksvatten finns för stor del av orten. Kommunalt dagvattensystem finns inom en mindre del av Falerum. Beslutat verksamhetsområde för dagvatten finns för mindre del av tätorten.

Utbyggnad av bredband via fiber har gjorts till Falerum.

Kommunikationerna till Falerum är bra, med väl fungerande bussar och tåg. Busslinje 535 (Åtvidaberg-Falerum) åker till byn. Järnväg passerar Falerum. Persontåg mellan Linköping och Västervik stannar i samhället. Järnvägen är av riksintresse för kommunikationer.

I Falerum förekommer någon enstaka separat gång- och cykelväg.

Kommunalt väghållaransvar gäller för några få gator i Falerums tätort. Staten har väghållaransvar för några genomfartsvägar (länsvägar) genom Falerum, liksom genom Gärdesrum.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 731 genom Falerum, t o m korsningen med länsväg 744, ca 1280 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 70 st) år 2003. På länsväg 731 söder om länsväg 744 var trafiken ca 480 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 20 st) år 2003. På länsväg 744 var trafiken ca 520 fordonrörelser per dygn (varav tung trafik ca 45 st) år 2003.

Hastighetsbegränsningen på vägarna genom samhället är 50 km/h enligt Trafikverkets websida. Det gäller även för Gärdesrum och mellan de båda orterna.

Falerum ligger inom riksintresse för väderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft ca 2 km från Falerum.

Kraftledning (stamnät) på 400 kV leder i nord-sydlig riktning någon km väster om Falerum, i närheten av Tingetorp.

En träindustri finns i Alfhem strax väster om Falerum.

Risk för skred/ras finns inom olika delar i tätorten (enligt SGI).

Ett knappt 10-tal platser redovisas som potentiellt förorenade enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO).

I Falerum har en strategisk grupp bildats för att diskutera Falerums utveckling. På mötena har gruppen bl.a. diskuterat vilka områden som är viktiga för Falerums utveckling. Här kan nämnas marknadsföring, fysisk miljö samt turism och besöksnäring. Gruppen har också

påbörjat en lokal utvecklingsplan.

MINDRE ORTER

I detta avsnitt beskrivs områden kring mindre orter som kan vara lämpliga för utveckling av bostäder mm. För olika konflikter och motstående intressen (t ex riksintressen, natur- och kulturvärden, hälso- och säkerhetsfrågor mm), se även MKB med tillhörande Tema- kartor.

Hannäs

Hannäs

Ingen fördjupad översiktsplan eller dyl har upprättats för orten.

Ett område vid Vindåsen är detaljplanelagt.

I Hannäs socken bor ca 500 personer. I Hannäs/Vindåsen/Grävsätter uppskattas att ca 75 personer bor.

I Hannäs saknas kommersiell service.

På Hannäs Friskola finns förskola, fritidshem, samt öppen förskola. Verksamheten drivs i dagsläget av föräldrar (ekonomisk förening). Övrig offentlig service saknas på orten.

Kyrka finns i Hannäs.

Samlingslokaler finns såsom Hannäs Sockenhus, f d församlingshem, vilket drivs och uthyrs i privat regi. Likaså ligger Hembygdsgården i Domarvik vid Hannäs. Denna sköts och underhålls av Hannäs Hembygdsförening. Ladugården är ombyggd till samlingslokal och kök.

Hannäs socken har alltid haft ett stort föreningsliv, idag finns det ca 15-talet föreningar som har spridning i många olika intresseområden.

Hannäs Smide & Montage AB är ortens största arbetsplats med ca 20 anställda.

Ytterligare småföretag finns utspridda över socknen, några med hästinriktning och hundinriktning, andra med övernattningsmöjligheter och fiske. I Hannäs finns t ex ett vandrarhem och här finns också en större loppis med verksamhet hela sommaren. Det gamla församlingshemmet vid kyrkan kan hyras för olika ändamål. Hantverkare, frisör, ekonom och hovslagare är andra exempel.

Ett sammanhängande jordbruksområde sträcker sig i nord-sydlig riktning genom Hannäs.

Inga riksintresse-/Natura 2000-områden finns i Hannäs omgivning. Naturreservatet kring Hägerstads slott i Vindommen, ca 1 km söder om Hannäs, är av Natura 2000-dignitet.

Vindommen strax söder om Hannäs är av klass 2 enligt naturvårdsprogrammet. Norra delen av sjön utgör även våtmark enligt Länsstyrelsens inventering. Söder om Grävsätter/Vindåsen sträcker sig ett större område av klass 3 enligt naturvårdsprogrammet (Hannäs isälvsavlagring) samt Kvarnån (likaså klass 3). I södra delen av Hannäs finns inslag av eklandskap samt nyckelbiotop. Vid skolan finns ett område som är av klass 3 enligt naturvårdsprogrammet. En bit öster om kyrkan finns ett naturvärdesobjekt enligt Skogsstyrelsens inventering.

Vindommen har pekats ut som särskilt värdefullt vatten enligt Naturvårdsverket och värdefullt vatten enligt Fiskeriverket.

Strandskydd 100 m gäller bl a längs Vindommen, längs Kvarnån söder om länsväg 744 samt vattendrag som rinner bl a förbi kyrkogården. Likaså finns en mindre göl nordost om skolan som omfattas av strandskydd.

Hannäs kyrka och dess omgivning är av regionalt intresse för kulturmiljövården. Någon enstaka registrerad fornlämningar finns i orten.

Vid sevärheten Hägerstads slott och vid Näset, längre öster ut, finns en hamn där båtturer utgår ifrån. Det går även att fiska och paddla kanot i Vindommen.

En grundvattenförekomst sträcker sig från väster om kyrkan (väster om länsvägen) och vidare söderut mot Vindommen i Hannäs-området.

Ett markavvattningsföretag finns strax nordväst om kyrkan. Ytterligare markavvattningsföretag finns ett par hundra meter nordväst om skolan.

Två gemensamhetsanläggningar för avlopp finns i Hannäs-området (Avloppsföreningen Mantorp 1:10 samt Grävsätters samfällighetsförening, dimensionerade för 30 respektive 65 pe belastning).

Utbyggnad av bredband har gjorts till Hannäs. Fibernkabel finns längs Hannäsvägen från Falerum till Hannäs kyrka. I övrigt är det ADSL eller mobil uppkoppling som används i orten.

Staten har väghållaransvar för den genomgående länsvägen genom Hannäs. Kommunalt väghållaransvar saknas.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 744 förbi Grävsätter/Vindåsen år 2003 ca 300 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 30 st). På länsväg 727 genom Hannäs var trafiken ca 270 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 15 st) år 2004.

Hastighetsbegränsningen på länsväg 744 förbi Grävsätter/Vindåsen är enligt Trafikverkets websida 70 km/h. Genom Hannäs vid kyrkan mm på länsväg 727 är hastighetsbegränsningen enligt Trafikverkets websida 50 km/h.

Kraftledning med lägre styrka leder i öst-västlig riktning längs länsväg 744, södra sidan vägen. Likaså leder en kraftledning med lägre styrka i nord-sydlig riktning väster om länsväg 727.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) redovisas ett lämpligt område för vindkraft ca 4 km väster om Hannäs.

Några särskilt störande verksamheter, industrier mm bedöms ej finnas i Hannäs. Eventuella bostäder i närheten av Hannäs Smide & Montage bör dock uppmärksammas i fortsatt arbete.

Enligt SGU:s jordartskarta är det mycket varierade grundförhållanden kring Hannäs. Öster om länsväg 727 är isälvsediment. På högre mark något öster om länsväg 727 övergår isälvsedimenten till morän och urberg. Väster om länsväg 727 lera, silt och isälvsediment. Vid Lindbo finns även gyttjelera. Kring Vindåsen lera i lägre partier, bl a där bebyggelse finns, och morän samt urberg på högre nivåer. Kring Grävsätter är lera i lägre partier och längs länsväg 744 och morän samt urberg på högre nivåer.

I Hannäs har en strategisk grupp bildats för att diskutera ortens utveckling. Gruppen har diskuterat förutsättningar och viktiga utvecklingsområden för Hannäs socken, där orterna Hannäs, Kvarnvik och Rumma ingår. Man arbetar aktivt med att ta fram en lokal utvecklingsplan med stöd av "Hela Sverige ska leva Östergötland".

Kvarnvik

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för orten.

Inga områden i Kvarnvik/Holmbo är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser. I

Kvarnvik/Holmbo uppskattas att ett hundratal personer bor.

I Kvarnvik finns dagligvarubutik (Sjöberga lanthandel). Några mindre verksamheter/småföretag finns på orten.

Samlingslokalen Kvarnvik-Hannäs Bygdegård ligger i orten. Denna drivs av Kvarnvik- Hannäs Bygdegårdsförening. Det finns många föreningar i bygden.

Ett par fotbollsplaner finns i Kvarnvik med omnejd. Återvinningsstation

finns vid lanthandeln.

Ett sammanhängande jordbruksområde sträcker sig i öst-västlig riktning på södra sidan länsväg 739 och vidare mot vattendraget öster om Önn. Jordbruksmarker finns även vid Sjöände i väster, Önns nordvästra strand samt norr om Holmbos befintliga bebyggelse.

Kvarnvik

Inga riksintresse-/Natura 2000-områden eller naturreservat finns i Kvarnviks omgivning. I väster mellan Önn och Hällingsfall, längs länsväg 726, utgörs ett större sammanhängande område av klass 3 i naturvårdsprogrammet.

Ett sammanhängande öst-västligt stråk av klass 4 enligt naturvårdsprogrammet (2 st objekt – bäck samt odlingslandskap) gäller utmed vattendraget mellan Önn-Fåfallasjön (södra sidan länsväg 739).

Ett område strax norr om befintlig bebyggelse i Holmbo i öster är av klass 4 i naturvårdsprogrammet. Strömsholms bäck vid Holmbo är av klass 4 enligt naturvårdsprogrammet.

Inga klassade naturvärden i övrigt såsom eklandskap, nyckelbiotoper, ängs- och betesmarker, sumpskogar etc är lokaliserade i Kvarnviks direkta närhet.

Strandskydd 100 m gäller bl a i väster längs Storsjön, utmed Önn samt utmed vattendrag och ett par gölar mellan Önn och Fåfallasjön öster om Kvarnvik.

Inga klassade kulturmiljöer finns i Kvarnvik. 3 st registrerade fornlämningar finns något väster om lanthandeln.

Badplats finns vid sjön Önn, Kvarnvik (insjöbad).

Storsjön direkt väster om Kvarnvik är en sjö med goda fiskemöjligheter.

I Hannäs och Kvarnvik finns gemensamma dricksvattentäkter som försörjer orterna.

Gynnsamma grundvattentillgångar finns bl a mellan Gärdsnäs-Kvarnvik.

I Kvarnvik finns idag fyra gemensamhetsanläggningar för avloppsvatten. Dessa behöver om några år förnyas. Kvarnvik är ett område där utbyggnad av kommunalt VA avses ske. Nytt verksamhetsområde för VA planeras inom kort.

Någon utbyggnad av bredband har inte gjorts till Kvarnvik.

Länsvägarna 726 (förbi Hällingsfall), 727 (från Hannäs) och 739 (från Falerum) möts i västra delen av Kvarnvik. Genom Kvarnvik och vidare österut leder länsväg 739.

Staten har väghållaransvar för länsvägarna i Kvarnvik. Kommunalt väghållaransvar saknas.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 739 genom Kvarnvik år 2003 ca 460 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 30 st). I västra delen av Kvarnvik var det på länsväg 739 ca 240 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 20 st) år 2004, på länsväg 727 ca 220 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 10 st) år 2004 samt på länsväg 726 ca 60 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 0 st) år 2007.

Hastighetsbegränsningen på länsvägarna i Kvarnviksområdet är i huvudsak 50 km/h enligt Trafikverkets websida. Från träindustrin i västra delen mot Hällingsfall är hastighetsbegränsningen 70 km/h, liksom direkt öster om Holmbo.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) anges ett område på ca 5 km avstånd från Kvarnvik som lämpligt område för vindkraft.

Bensinstation finns i anslutning till Sjöberga lanthandel.

En träindustri finns i Kvarnvik. Ett sågverk finns i Holmbo.

I Smedsholm, direkt öster om Holmbo har tidigare funnits bilskrotningsanläggning. Denna är numera nedlagd.

Kraftledning med lägre styrka leder i öst-västlig riktning något norr om bebyggelsen längs länsväg 739. Likaså leder en kraftledning med lägre styrka i nord-sydlig riktning över länsväg 739 genom Holmbo samt söder om bebyggelsen längs länsväg 727 i västra Kvarnvik.

Potentiellt förorenade platser enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO) redovisas vid bensinstationen, vid träindustrin (2 platser) i väster, vid befintlig bebyggelse mellan Storsjön och Önn, vid såget i Holmbo samt ytterligare 3 platser i Holmbo.

Även en punkt nordväst om Önn anges som potentiellt förorenad mark i kommunens arbete med LIS-plan. (Planen utgör *ett underlag och exempel* på LIS-områden i fortsatt arbete med översiktsplanen. LIS-planen har inte varit på samrådsremiss eller omfattats av politiskt beslut eller dylikt). Se vidare angående LIS under rubriken LIS-områden senare i dokumentet.

Enligt SGU:s jordartskarta är det morän i stora delar längs södra sidan av länsväg 739 och befintlig bebyggelse Kvarnvik/Holmbo. Norra sidan länsväg 739 utgörs främst av morän samt några höjder med berg. Lera finns längs vattendraget som leder parallellt söder om länsväg 739, liksom mellan Storsjön och Önn vid befintlig bebyggelse. Från Önns norra strand och vidare norrut längs länsväg 726 mot Hällingsfall är ett stråk med isälvs sediment. En blandning av lera, morän och berg förekommer längst i öster, öster om Holmbo. Här finns även något inslag av kärrtorv.

I Hannäs har en strategisk grupp bildats för att diskutera ortens utveckling. Gruppen har diskuterat förutsättningar och viktiga utvecklingsområden för Hannäs socken, där orterna Hannäs, Kvarnvik och Rumma ingår. Man arbetar aktivt med att ta fram en lokal utvecklingsplan med stöd av "Hela Sverige ska leva Östergötland".

Noterbart: Se även ovan under beskrivningen över Hannäs, där Kvarnvik emellanåt inryms i diverse redovisning kring den orten.

Yxnerum

Yxnerum

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för orten.

Ett planlagt område för ca 20 bostadstomter finns strax väster om kursgården. I övrigt är marken inte planlagd eller försedd med områdesbestämmelser i Yxnerum.

I Yxnerum med dess näromgivning finns ett 20-tal hus/gårdar. Bedömningen är att ca 20 personer bor i Yxnerum med dess näromgivning i nuläget. I Borkhult, ca 1 km väster om Yxnerum finns likaså ett 20-tal hus/gårdar. Bedömningen är att ett drygt 30-tal personer i nuläget bor i Borkhult.

I Yxnerums finns en kyrka.

På orten finns kursgård/hotell- och konferensanläggning/restaurang. En

hembygdsförening finns på orten.

Längs länsvägens södra sida finns sammanhängande jordbruksmark, liksom ett område nordost om kyrkan och vidare till Stora Frödingen.

Yxningen med omgivning inklusive sydvästra delen av Yxnerum omfattas av riksintressant naturmiljö; *Yxningen-Borkhult*. Se beskrivning och motivering till riksintresset i detta dokument under rubriken *Natur/Riksintresse för naturvård*.

Hästenäs kyrkskogs naturreservat vid Yxnerum/Yxningen är även Natura 2000-område - såväl enligt habitatdirektivet som fågeldirektivet. Noterbart att naturreservatet är uppdelat i delområden båda sidor länsvägen.

Naturvårdsprogram klass 1 gäller för Yxningen (samma omfattning som riksintresseområdet för naturvård) samt större delen av Hästenäs kyrkskogs naturreservat, såväl södra som norra sidan länsvägen.

Strax nordväst om kyrkan, vid länsvägen, finns ett mindre område som utgör eklandskap. Objektet är av klass 2 enligt naturvårdsprogrammet. Nordväst om kyrkan finns även ett område med naturvårdsavtal enligt Skogsstyrelsens redovisning. Objektet är av klass 4 enligt naturvårdsprogrammet.

I västra delen av orten tangeras område som redovisas som ängs- och betesmark tillika eklandskap i Länsstyrelsens redovisning.

En ekskog (klass 2, naturvårdsprogrammet) återfinns vid kursgården.

Inom naturreservatet, relativt nära länsvägen, finns eklandskap (värdekärnor) och nyckelbiotoper (enligt Skogsstyrelsen), såväl södra som norra sidan länsvägen.

Vid kyrkan finns några grova ekar (klass 2, naturvårdsprogrammet). Bäck som passerar kyrkan är av klass 4 enligt naturvårdsprogrammet.

Naturvärdesobjekt finns södra sidan länsvägen, nära länsvägen, inom naturreservatet. Det finns även olika klassade naturvärden längre från länsvägen inom naturreservatet.

Strandskydd 100 m gäller bl a längs Yxningen, Borkhultsån samt vattendrag genom orten, bl a nära kyrkogården, mellan Stora Frödingen och Yxnerum.

Yxnerums kyrka är av regionalt intresse för kulturmiljövården.

Ett mindre antal fornlämningar i orten. Dessa är väster om kursgården, söder om kyrkan vid reservatsgränsen, ett par hundra meter nordost om kyrkan samt ett par fornlämningar i samhällets östra del vid reservatsgränsen.

I Yxningen finns ordnad plats där man kan lägga i båtar. Arrangerade båtturer förekommer på Yxningen.

Yxningen ger goda fiskemöjligheter.

Yxningen utgör ytvattentäkt (kommunal vattentäkt). Yxnerum har ett vattenverk. Yxnerums vattenverk levererar dricksvatten till Yxnerums kursgård samt den samlade bebyggelsen intill, totalt upp till cirka 150 personer vid full beläggning. Råvattnet pumpas från

sjön Yxningen.

Sjön Yxningen, saknar i nuläget vattenskyddsområde för vattentäkten. Vattenskyddsområde för sjön Yxningen i egenskap av viktig vattentäkt bör inrättas via gemensamt åtagande av såväl Åtvidabergs som Valdemarsviks kommuner, då sjön används som vattentäkt för båda kommunerna. Vattenskyddsområde planeras att skapas av kommunerna.

Sjön är regionalt viktig dricksvattenresurs enligt Länsstyrelsens redovisning. Fiskeriverket har pekat ut Yxningen som värdefull sötvattenmiljö och värdefullt vatten (Yxningen samt Borkhultsån) enligt Naturvårdsverkets redovisning.

I Yxnerum finns ett avloppsreningsverk som idag drivs av Åtvidabergs Vatten AB (tillstånd för 200 pe).

Delar av Yxnerum (främst längs länsvägen kring kursgården, kyrkan mm i sydvästra/centrala delen) ingår i kommunalt verksamhetsområde för VA.

Bredband har byggts ut från Åtvidaberg mot Drängsbo och vidare till Yxnerum.

Kollektivtrafikförbindelse saknas. Sk "Närtrafik" gäller för orten. Se vidare under rubriken *Kommunikationer*.

Staten har väghållaransvar för den genomgående länsvägen genom Yxnerum. Kommunalt väghållaransvar saknas. Noterbart att detaljplan för område med 20-talet bostäder (detaljplan lagakraftvunnen 2013) har allmän platsmark/gata där kommunalt huvudmannaskap avses genomföras enligt planen.

Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 732 genom Yxnerum år 2004 ca 120 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 15 st).

Hastighetsbegränsningen på länsväg 732 är enligt Trafikverkets websida 70 km/h förutom en sträcka på ca 400 m från kursgården till öster om kyrkan där 50 km/h gäller.

Yxnerum ligger strax utanför riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) är inriktningen att område ca 3 km söder om Yxnerum kan vara lämpligt område för vindkraft. Vidare anger vindkraftsplanen Yxnerum med näromgivning som restriktivt område för vindkraft.

En motorbana i Fröshult är på ca 1200 m avstånd från Yxnerum.

Några särskilt störande verksamheter, industrier mm i övrigt bedöms ej finnas i Yxnerum. Reningsverket uppmärksammas dock i fortsatt planering.

En luftledning med lägre styrka leder i nord-sydlig riktning strax öster om kyrkan.

Reningsverket är potentiellt förorenad plats enligt Länsstyrelsens inventering (MIFO).

Enligt SGU:s jordartskarta är det i huvudsak lera längs länsväg 732, i synnerhet i sydvästra delen och mellersta delen kring kyrkan samt nordost om kyrkan. Längst i nordost är en blandning mellan lera, morän och berg. Norr om kyrkan (längs vattendraget) finns ett parti med postglacial sand och strax jämte finns ett litet område med gyttejlera. Mellan kursgården och kyrkan (norra sidan länsvägen) finns morän. Svallsediment finns vid kursgårdens östra del.

LIS-OMRÅDEN

LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen)

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 5 § plan- och bygglagen framgå sådana områden för *landsbygdsutveckling i strandnära lägen* (LIS-områden) som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken (MB). Avsikten med LIS-områden är att de ska bidra till landsbygdens utveckling genom sysselsättning och/eller förstärkt underlag för service. Behovet av landsbygdsutveckling ska också vägas mot inverkan på strandskyddets syften. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden ska de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli som minst. I MB 7 kap. 18 e § framgår de grundläggande kriterier som ska vara uppfyllda för att ett LIS-område ska kunna pekas ut.

Den övergripande målsättningen för utpekande av LIS-områden i Östergötland ska enligt Länsstyrelsen vara att:

- Området ska vara lämpligt för landsbygdsutveckling.
- Det ska vara av allmänt intresse att området tas i anspråk.
- Utpekade områden får endast uppta en begränsad del av kommunens sjöar och vatten- drag samt ligga i områden med lågt bebyggelsestryck. Detta för att strandskyddets syften ska kunna tillgodoses långsiktigt i områdets närhet och i kommunen som helhet.
- Antalet LIS-områden ska vara realistiska i förhållande till översiktsplanens genomförandetid.
- Utpekade områden i och i anslutning till tätorter får endast ha liten betydelse för strandskyddets syften. Strandnära områden i tätorter har ett högt värde för rekreation och friluftsliv.

Definition landsbygd

I *Utveckling av Östergötlands Landsbygd 2007-2013*, som är en del av det regionala insatsprogrammet som utgår från det regionala utvecklingsprogrammet *Östgötaregionen 2020*, behandlas betydelsen av begreppet landsbygd. Det finns olika definitioner för vad som kan anses vara landsbygd och olika variationer inom begreppet som ”tätortsnära landsbygd” och ”glesbygd”. Det finns också flera definitioner inom statistiken för vad som är tätort, bland annat att det ska vara minst 200 invånare och max 200 meter mellan husen. Vänder man på tätortsdefinitionen får man också definitionen av landsbygd. I *Genomförandestrategin för landsbygdsprogrammet 2007-2013* utgår Länsstyrelsen Östergötland från Tillväxtverkets definition av landsbygd som innebär att orter som har en mindre befolkning än 3000 invånare ingår i begreppet landsbygd tillsammans med den rena landsbygden.

Detta innebär att alla orter i Åtvidabergs kommun, utom Åtvidabergs tätort, tillhör landsbygden.

Underlag till översiktsplanen för val av LIS-områden

Kommunen har upprättat en rapport (*LIS-plan, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen - Underlag och förslag*, Åtvidabergs kommun 2014) som behandlar *landsbygdsutveckling i strandnära lägen* som en del i den kommunala översiktsplaneringen. LIS-planen syftar till att klargöra innebörden av LIS, hur LIS-områden kan väljas ut, samt ge förslag på LIS-områden i Åtvidabergs kommun. Rapporten bygger på samma upplägg som en

LIS-plan men utgör *endast ett underlag och exempel* på vilka områden som kan tänkas vara möjliga att välja som LIS-områden i fortsatt arbete med översiktsplanen. LIS-planen har inte varit på samrådsremiss eller omfattats av politiskt beslut eller dylikt.

Rapporten och den inledande dialogen för LIS gjordes som ett praktikantprojekt. Rapporten bygger på kommunala rapporter och dokument samt kartmaterial och annan information från olika myndigheter, organisationer, föreningar och företag. Dialoger fördes med kommunala tjänstemän, företrädare för kommunens olika strategiska grupper som bildats i processen för översiktsplanen samt med berörda markägare och företagare. Förslaget som presenteras bygger på studier och analyser av dokument och kartmaterial samt de olika dialogerna och det underlag som tagits fram i processen för översiktsplanen.

LIS-planens syfte är att genom att ange områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen utveckla landsbygden och därmed öka dess konkurrensförutsättningar. Syftet är även att stimulera en lokal och regional utveckling där konkurrensfördelarna med vatten- nära lägen tas till vara vid skapandet av möjligheter för etablering av verksamheter och bostäder. Målet är att de områden som pekas ut i planförslaget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska ge långsiktiga och positiva sysselsättningseffekter eller bidra till upprätthållandet av landsbygdens serviceunderlag. Detta ska dock ske med hänsyn till naturvärden och strandskyddade områden så att det långsiktiga strandskyddet kan upprätthållas. Detta innebär att allmänheten fortfarande ska ha god tillgång till strandområden och att goda livsvillkor för djur- och växtlivet ska bibehållas i de strandnära områdena.

LIS-områden för bostäder innebär generellt permanentbostäder eller fritidshus, medan LIS-områden för verksamheter kan handla om bryggor, badplatser, stugbyar, vandrings- leder, osv. LIS-områden för bostäder och verksamheter är en kombination av ovan.

Urvalskriterier för LIS-områden för bostäder:

- I närhet till kollektivtrafik (inom 2 km) eller basal service (mataffär, mack, förskola, grundskola, postombud, bredband, VA m.m.)
- I närhet till befintlig tätort eller bebyggelseansamling
- I närhet till väg av god kvalitet

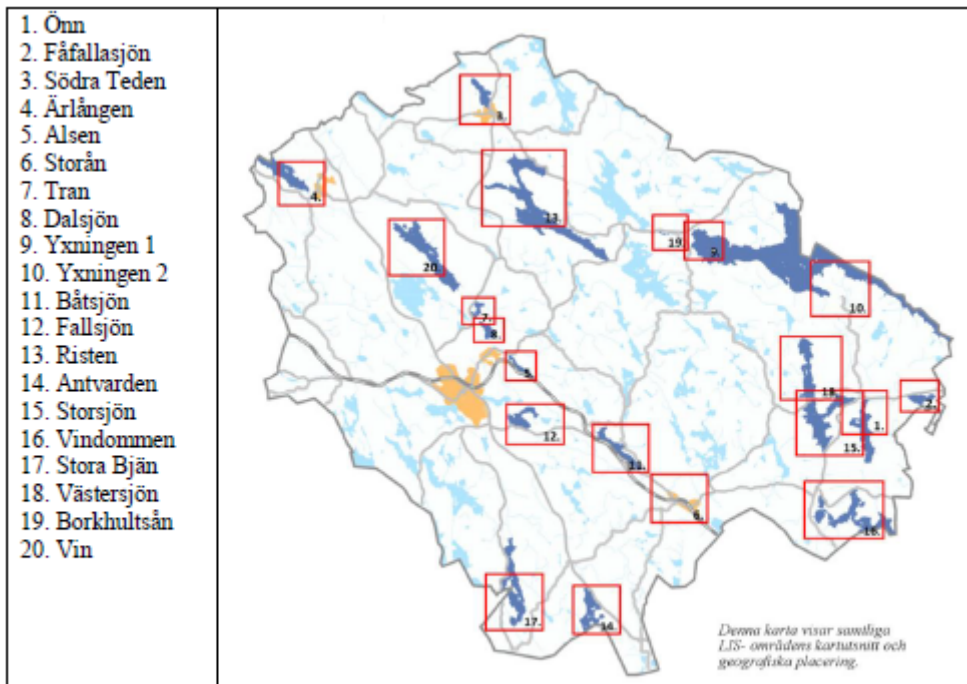
Urvalskriterier för LIS-områden för verksamhet:

- I närhet till befintlig verksamhet
- I närhet till natur-, kultur- och/eller friluftsvärden
- Strandmiljön ska vara en förutsättning eller åtminstone en avsevärd fördel för den tilltänkta verksamheten

Områden som bedömdes som ej lämpliga som LIS-områden:

- Sjöar med helt obebyggda stränder eller som ligger inom helt opåverkade områden
- Område med bristande tillgång till stränder
- Höga natur-, kultur- och friluftsvärden
- Översvämning- eller erosionsrisker
- Vattenskyddsområden
- Negativ påverkan på befintlig bebyggelse

I nämnda LIS-plan föreslås ett antal möjliga områden där bebyggelse kan medges i strandnära läge efter särskild prövning för att bidra till landsbygdsutvecklingen i kommunen. Av kommunens 250 större eller mindre sjöar och gölar berörs 20 stycken sjöar ursprungligen av LIS-planens förslag på urval av tänkbara LIS-områden. De 20 sjöarna redovisas nedan:

Urval av tänkbara LIS-områden enligt "LIS-plan, Landsbygdutveckling i strandnära lägen - Underlag och förslag", Åtvidabergs kommun 2014.

De LIS-områden, områden kring sjöar, som kommunen valt som lämpliga i denna översiktsplan redovisas nedan. De sjöar/områden som beskrivs är;

- Önn
- Fåfallasjön
- Antvarden
- Fallsjön
- Vin
- Risten - Missmyra
- Risten - Lakvik

Dessa områden kan ge möjligheter för såväl permanent- som fritidsboende och uthyrningsverksamhet.

Noterbart att det finns områden som hamnar inom strandskyddsområden i tätorterna Åtvidaberg, Berg, Grebo Björsäter, Falerum, liksom i de mindre orterna Hannäs, Kvarnvik och Yxnerum. Dessa behandlas dock under rubrikerna "Mindre orter" respektive "Tätorter".

Önn

Önn

Ingen fördjupad översiktsplan eller dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser.

Önn är belägen öster om väg 739 och kantas av Kvarnvik i norr. Sjön omges av omväxlande åker och skogsmark, där landskapet är mer flackt vid Kvarnvik i öster för att sedan utgöras av till stora delar kuperad terräng i de övriga väderstrecken. Det finns viss strandnära bebyggelse i Kvarnvik, men i övrigt är det mer sparsmakat med bebyggelse längs Önns stränder. Sjön uppnår ej god kemisk status men god ekologisk status.

Området omfattas inte av några riksintressen. Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen. Några områden utpekade i naturvårdsprogrammet finns i nordvästra delen (klass 3) och i östra delen 2 st objekt (klass 4) längs vattendraget som leder från Fåfallasjön. Inga klassade naturmiljöer i övrigt finns inom avgränsat LIS-område.

Markerna kring sjön består till största delen av skog med vissa inslag av åkermark och öppna marker. I sjöns nordliga del finns en badstrand i koppling till Kvarnvik. Ett par registrerade fornlämningar angränsar detta LIS-område i väster respektive nordväst. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

Väg 739, norr om Önn, trafikeras med kollektivtrafik från Östgötatrafiken som går mellan Åtvidaberg och Valdemarsvik, men det saknas gång- och cykelvägar kring sjön. Önns nordligaste delar är de mest tillgängliga då väg 739 går som närmast vattnet. Sjöns östra och västra stränder är desto mer otillgängliga med bil, där det saknas vägar eller endast går att ta sig fram på mindre grusvägar till enstaka gårdar och bostadshus.

Kvarnviksområdet är inte anslutet till det kommunala VA-nätet, utan försörjs genom gemensamma VA-anläggningar. Kvarnviksområdet är dock utpekad i det pågående arbetet med VA-planen som ett område som kan vara lämpligt att ansluta till kommunalt VA på

sikt. Närmaste serviceort är Kvarnvik som har lanthandel, bensinstation, frimärkesombud och andra mindre småföretag. Det finns inget bredband utbyggt till Kvarnvik. Staten har väghållaransvar för den genomgående länsvägen genom Kvarnvik. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 739 genom Kvarnvik år 2003 ca 460 fordons- rörelser per dygn (varav tung trafik ca 30 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen i detta avsnitt är 50 km/h enligt Trafikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön samt vattendrag som leder från Storsjön respektive från Fåfallasjön till Önn.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft ca 5 km väster om aktuellt område.

I Kvarnvik, ca 50 m norr om aktuellt område finns en bensinstation. Bensinstationen anges som potentiellt förorenad mark enligt Länsstyrelsens redovisning (MIFO). Även en punkt i nordvästra delen anges som potentiellt förorenad mark i kommunens arbete med LIS-plan.

En träindustri finns ca 200 m norr om aktuellt LIS-område. Kraftledning med lägre styrka finns i västra/nordvästra delen av detta LIS-område. Enligt SGU:s jordartskarta är det lera östra sidan Önn, isälvsediment nordvästra sidan sjön, lera i nordväst kring vattendraget från Storsjön, morän och isälvsediment i övrigt västra sidan Önn utom längs i sydväst (vid Öndal) där det i huvudsak är lera.

Fåfallasjön

Fåfallasjön

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser.

Fåfallasjön är belägen söder om gården Fåfalla, söder om väg 739 och öster om Kvarnvik och Holmbo. Sjön kantas av omväxlande åker och skogsmark och terrängen är flack i norr för att övergå i mer kuperad terräng i de övriga väderstrecken. Strandnära bebyggelse finns bara i ett fall, i övrigt är Fåfallasjöns stränder obebyggda. Sjön uppnår ej god kemisk status men måttlig ekologisk status.

Området omfattas inte av några riksintressen. Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen. Inga klassade naturmiljöer finns inom avgränsat LIS-område.

Naturen kring Fåfallasjön består till större delen av skog bortsett från ett åkerområde i norr. Inom strandskyddsområdet längs Fåfallasjöns södra strand (utanför LIS-området) finns ett biotopskyddsområde med nyckelbiotoper och vid åkermarken i norr finns också ett fornminne i form av ett gravfält. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

Därutöver finns en badstrand vid sjöns östra strandlinje.

Väg 739, norr om Fåfallasjön, trafikeras med kollektivtrafik från Östgötatrafiken som går mellan Åtvidaberg och Valdemarsvik, men det saknas gång- och cykelvägar längs sjön. Sjöns nordligaste delar är de mest tillgängliga då väg 739 går längs med vattnet. Sjöns östra strand och badstranden är tillgänglig genom en mindre väg, medan den västra och södra stranden är desto mer otillgängliga med bil eftersom det saknas vägar.

Området kring Fåfallasjön är inte anslutet till det kommunala VA-nätet. Området ligger dock i direkt närhet till Kvarnvikområdet som är utpekad i det pågående arbetet med VA-planen som ett område som kan vara lämpligt att ansluta till kommunalt VA på sikt. Närmaste serviceort är Kvarnvik som har lanthandel, bensinstation, frimärkesombud och andra mindre småföretag. Det finns inget bredband utbyggt till Fåfallasjön.

Staten har väghållaransvar för den genomgående länsvägen genom Kvarnvik. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsväg 739 förbi Fåfallasjön år 2003 ca 460 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 30 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen är 70 km/h enligt Trafikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön samt vattendrag i västra respektive östra ändarna av sjön.

Kraftledning med lägre styrka finns i nordöstra delen av detta LIS-område.

Ingen geoteknisk utredning bedöms finnas för området. Enligt SGU:s jordartskarta finns det en hel del lera i östra delen, med inslag av berg och gyttjelera närmast vattendraget. I västra delen är det främst morän, men även en del berg norr om länsvägen.

Antvarden

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser.

Antvarden

Antvarden är belägen väster om väg 35, söder om Sjöände och väster om Hattorp. Terrängen kring sjön har varierande nivåskillnader och består till största delen av skog med få inslag av åker och öppen mark i området kring Sjöände och Hattorp. Strandnära bebyggelse finns framförallt koncentrerad till sjöns nordliga och nordöstra stränder, men även ett antal stugor längs den västra stranden finns. Sjön uppnår god kemisk status och ekologisk status. Området omfattas inte av riksintresse för naturvården. Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen. Inga klassade naturmiljöer finns inom avgränsat LIS-område. Ett par områden som utgör eklandskap (värdekärnor) liksom naturvärdesobjekt enligt Skogsstyrelsens inventering angränsar aktuellt område. Dessa områden är likaså av klass 4 i naturvårdsprogrammet.

Naturen kring Antvarden består till största delen av skogsmark, med några inslag av öppna marker och åkrar i öster. Inom strandskyddsområdet längs Antvardenstränder (utanför LIS-området) finns naturvärden. Ett par fornlämningar (telegrafstolplinje i en längre sträcka samt vägmärke) angränsar området i nordost. Inga klassade kulturmiljöer i övrigt finns i området. Antvarden saknar kända värden för friluftsliv och rekreation.

Det saknas kollektivtrafikförbindelser och gång- och cykelvägar längs sjön och även framkomligheten med bil är begränsad längs den västra och sydliga stranden. Förutom längs med väg 35 i öster, går det endast att i enstaka fall ta sig till vattnet

på mindre grus- vägar som går till enstaka bostadshus eller stugområden. Tillgängligheten är också be- gränsad i öster då många privata tomter skärmar av stranden från vägen. Området saknar tillgång till service och teknisk försörjning i stor utsträckning, men ligger relativt nära Åtvidaberg. Dessutom pekas området Sjöände/Hattorp ut i VA- planen som lämpligt att på sikt att anordna gemensamhetsanläggning för VA.

Riksväg 35 (Rv 35) genom området är av riksintresse för kommunikationer. Vägen är även rekommenderad led för farligt godstransporter.

Staten har väghållaransvar för Rv 35. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på Rv 35 förbi Antvarden år 2014 ca 1350 fordonströrelser per dygn (varav tung trafik ca 140 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen är 80 km/h enligt Trafikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön.

LIS-området ligger inom Riksintresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

Den sjönära bebyggelsen i området ligger relativt lågt, 3-5 m över normal vattennivå vid sjön.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft ca 1 km norr om aktuellt område.

Enligt SGU:s jordartskarta är det berg östra sidan länsvägen i norr samt centralt i området och i övrigt i huvudsak isälvsediment. I södra delen finns inslag av torv.

Fallsjön

Fallsjön

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser. Närliggande Kwick- storp är planlagt område för ca 25 villor.

Fallsjön är belägen norr om Uknavägen (länsväg 731), norr om Kwickstorp. Terrängen kring sjön består i ett varierat skogs- och åkerlandskap med omväxlande flack och kupe- rad terräng. Strandnära bebyggelse förekommer i flertalet fall, framförallt koncentrerat till

Kwickstorp. Sjön uppnår måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status enligt VISS.

Området omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvården i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"). Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

Naturen kring Fallsjön består av omväxlande skog, öppna marker och åkrar. Inom strand-skyddsområdet längs Fallsjöns strand finns ett område utpekat som naturvärdesområde enligt Skogsstyrelsen. Detta område utgör även äng- och betesmark och eklandskap (värdekärnor) samt ingår även i kommunens naturvårdsprogram (klass 1). Ett mindre område vid Näset (vid LIS-området norra gräns) finns en mindre nyckelbiotop. I södra delen är mark av klass 3 enligt naturvårdsprogrammet.

Ingen registrerad fornlämning finns inom LIS-området. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

Vid Fallsjön finns en spontan (ej allmän) badplats. Fallsjön och Storån som leder vidare österut från sjön används som kanotled.

Uknavägen (länsväg 731), söder om Fallsjön, trafikeras med kollektivtrafik från Östgöta- trafiken som går mellan Åtvidaberg och Valdemarsvik. Det saknas gång- och cykelvägar längs sjön och även framkomligheten med bil är begränsad runt i princip hela sjön. I öv- rigt går det endast att i enstaka fall ta sig till vattnet på mindre grusvägar som går till en- skilda bostadshus eller längs vattnet. Området ligger invid sträckningar för både bredband och kommunalt VA och en anslutning till kommunalt VA har beslutats om. Fallsjöns omgivning saknar service men ligger nära Åtvidaberg och relativt nära Falerum.

Staten har väghållaransvar för länsväg 731. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsvägen förbi aktuellt område vid Fallsjön år 2013 ca 1320 fordon rörelser per dygn (varav tung trafik ca 90 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen är 70 km/h enligt Tra- fikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön. Ett vattendrag finns något öster om, men föreslaget LIS-område berör ej strandskyddsområdet för nämnda vattendrag.

LIS-området ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten samt inom riksin- tresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft ca 2 km söder om aktuellt område.

Till Korshults avfallsanläggning/deponi (tillståndspliktig verksamhet) är ca 1 km. Av- rinning från anläggningen mot sjöns sydöstra del måste beaktas.

En 400 kV kraftledning leder ca 150 m öster om LIS-området.

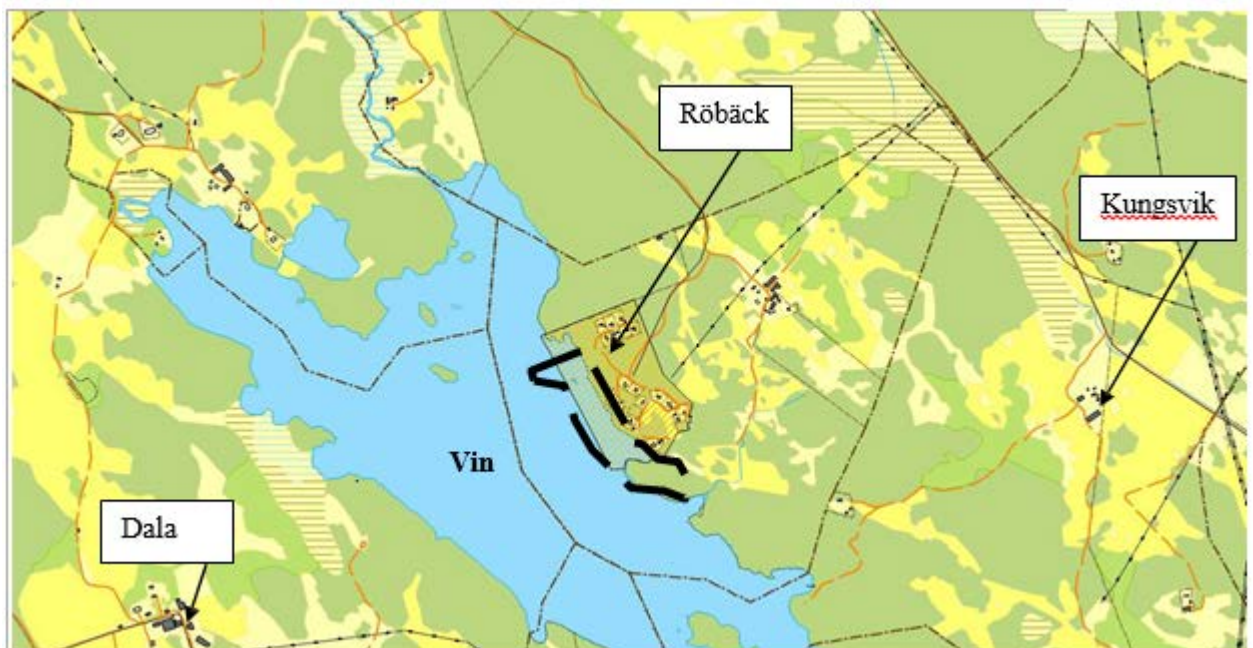
Ingen geoteknisk utredning bedöms finnas för området. Enligt SGU:s jordartskarta är det i norra delen dels morän med blockrik markyta och dels lera. I södra delen är det lera samt något isälvsediment och morän.

Vin

Ingen fördjupad översiktsplan eller dyl har upprättats för området.

I Röbbäck är bebyggelsen med omgivning detaljplanlagd.

Vin är belägen öster om väg 35. Terrängen kring sjön är relativt flack med åkrar och öppna marker samt skogspartier. Strandnära bebyggelse finns i viss omfattning. Sjön uppnår god kemisk och ekologisk status.

Vin

Området omfattas av det större sammanhängande riksintresset för naturvården i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"). Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen. Närmaste Natura 2000-område är på ca 700 m avstånd.

Naturen kring Vin består av omväxlande skog, öppna marker och åkrar. Inom strand-skyddsområdet längs Vins stränder finns naturvården samt områden utpekade vid inventering av våtmarker, äng- och betesmarker, äng- och hagmarker samt eklandskap. Inom eller i direkta närheten av LIS-området finns dock ingen klassad natur (enligt t ex Länsstyrelsens eller Skogsstyrelsens redovisning).

Ingen registrerad fornlämningar finns inom LIS-området. Något öster om området finns en fornlämning.

Vin saknar kända värden för friluftsliv och rekreation. Det finns dock en badplats tillhörande stugområdet väster om Röbbäck.

Det saknas kollektivtrafikförbindelser och gång- och cykelvägar längs sjön och även framkomligheten med bil är begränsad. Det går endast att i enstaka fall ta sig till vattnet på mindre grusvägar som går till enstaka bostadshus eller stugområden. Området saknar även tillgång till service och teknisk försörjning i stor utsträckning, men ligger relativt nära Grebos och Åtvidabergs service.

Till Röbbäck leder endast en enskild väg (enskilt huvudmannaskap). Ingen genomfartstrafik förekommer, utan vägen slutar i Röbbäck. Avståndet till länsväg 741 (Grebo-Bersbo) är ca 2 km.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön. Ett mindre vattendrag något sydost om LIS-området berörs av strandskydd (strandskyddsområdet för vattendraget innefattas dock ej i LIS- området).

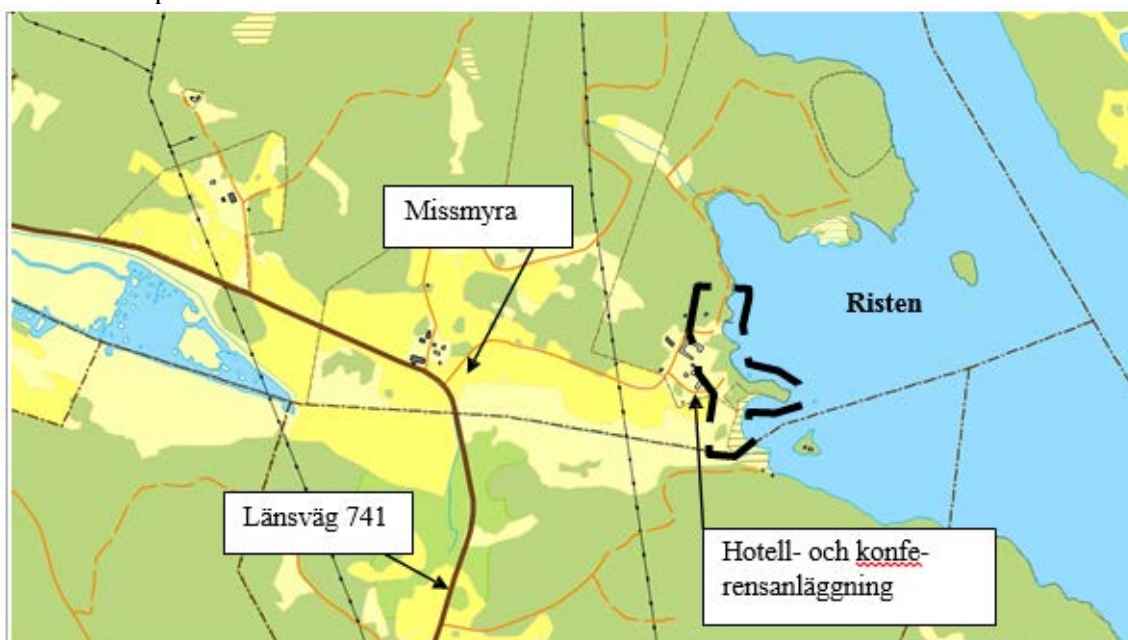
Området är inte anslutet till det kommunala VA-nätet, utan försörjs genom gemensam VA-anläggning. Det finns inget bredband utbyggt till Röbbäck.

En punkt i nordvästra delen anges som potentiellt förorenad mark i kommunens arbete med LIS-plan. Denna punkt med eventuell förorening finns dock inte med i länsstyrelsens MIFO-inventering, men torde avse befintlig avloppsanläggning.

LIS-området ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten samt inom riksintresse väderradar (20 km), försvarsmakten.

Området ligger ca 2 km från täktverksamhet (tillståndspliktig verksamhet).

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på mer än 10 km avstånd från LIS-området.

Risten - Missmyra

Ingen fördjupad översiktsplan e dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser.

Norra delarna av Risten är belägna sydöst om Björsäter, öster om väg 741. Terrängen kring sjön i norr består i ett varierat skogs- och åkerlandskap med omväxlande flack och kuperad terräng.

Sjön uppnår ej god kemisk status men god ekologisk status.

LIS-området vid Missmyra ligger strax öster om det större sammanhängande riksintresset för naturvården i västra/norra delen av kommunen ("Eklandskapet Linköping-Åtvidaberg"), men omfattas ej av riksintresset. Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

Naturen kring Risten vid Missmyra består av omväxlande skog, öppna marker och åkrar. Inom eller i direkta närheten av LIS-området finns dock ingen klassad natur (enligt t ex Länsstyrelsens eller Skogsstyrelsens redovisning). Några nyckelbiotoper och eklandskap finns på några hundra meters avstånd från LIS-området Missmyra.

En registrerad fornlämning (fyndplats för liten yxa av gråsten) finns vid hotell- och konferensanläggningen. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

I området finns en badplats samt Missmyras hotell- och konferensverksamhet. Det finns även möjlighet att hyra stugor i närheten, paddla kanot och fiska. Sevärdhet som Lakviks museijärnväg finns några km norr om Missmyra. Stigar finns till fornborgen på Valberget. Missmyra fågelsjö med fågeltorn ligger i omgivningen.

Väg 741, väster om Risten, trafikeras med kollektivtrafik från Östgötatrafiken som går mellan Åtvidaberg och Björsäter. Det saknas gång- och cykelvägar längs sjön och framkomligheten med bil är begränsad runt i princip hela sjön, bortsett från vissa vägpartier som går invid vattnet. Det finns gemensam VA-anläggning (avlopp) och Missmyra är anslutet till Åtvidabergs vattenverk (överföringsledning mellan Åtvidaberg och Björsäter passerar Missmyra). Tillgång till bredband finns vid Lakvik, ett par km norr om Missmyra. Norra Ristens omgivning saknar service men ligger nära Björsäter som har service.

Staten har väghållaransvar för länsväg 741. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsvägen förbi aktuellt område vid Missmyra år 2012 ca 420 fordonsrörelser per dygn (varav tung trafik ca 35 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen är 70 km/h enligt Trafikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön. Även ett vattendrag som leder från Missmyra fågelsjö till Risten i södra delen av LIS-området berörs av strandskydd.

LIS-området ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på mer än 10 km avstånd från LIS-området.

Vid konferensanläggningen finns en plats som anges som potentiellt förorenad mark (avloppsanläggning) enligt Länsstyrelsens redovisning (MIFO).

Området ligger ca 3 km från täktverksamhet (tillståndspliktig verksamhet).

En 400 kV kraftledning leder strax väster om LIS-området.

För åkermark kring vattendraget som leder från Missmyra fågelsjö till Risten, finns markavvattnings-/invallningsföretag.

Enligt SGU:s jordartskarta finns det en hel del lera vid konferensanläggningen, isälvssediment mellan konferensanläggningen och sjön, morän och berg norr om anläggningen, och lera och kärrtorv i södra delarna.

Risten - Lakvik

Risten - Missmyra

Ingen fördjupad översiktsplan eller dyl har upprättats för området.

Inga områden är planlagda eller försedda med områdesbestämmelser.

Norra delarna av Risten är belägna sydost om Björsäter, öster om väg 741. Terrängen kring sjön i norr består i ett varierat skogs- och åkerlandskap med omväxlande flack och kuperad terräng.

Strandnära bebyggelse förekommer i Lakvik. Sjön uppnår ej god kemisk status men god ekologisk status.

LIS-området vid Lakvik omfattas ej av riksintresse för naturvård. Inga Natura 2000-områden eller naturreservat finns i omgivningen.

Naturen kring Risten vid Lakvik består av omväxlande skog, öppna marker och åkrar. Inom eller i direkta närheten av LIS-området finns dock ingen klassad natur (enligt t ex Länsstyrelsens eller Skogsstyrelsens redovisning). En nyckelbiotoper finns ett par hundra meter norr om LIS-området Lakvik.

Ingen registrerad fornlämning finns inom eller i närheten av området. Inga klassade kulturmiljöer finns i övrigt i området.

Byrumsbadets badplats är på ca 4 km avstånd via mindre grusvägar (gång- eller cykeltrafik). Det finns även möjlighet att hyra stugor i närheten, paddla kanot och fiska. Sevärdhet som Lakviks museijärnväg finns i direkt anslutning till området.

Väg 741, väster om Risten, trafikeras med kollektivtrafik från Östgötatrafiken som går mellan Åtvidaberg och Björsäter. Det saknas gång- och cykelvägar längs sjön och framkomligheten med bil är begränsad runt i princip hela sjön, bortsett från vissa vägpartier som går invid vattnet. Genom LIS-området finns en enskild väg som leder till bostad i östra delen vid Nässjö.

Enskilt vatten- och avloppssystem råder i området. Gemensam avloppsanläggning finns för närliggande Mulstad/Pyttstan-området (ca 1 km norrut). En överföringsledning för dricksvatten mellan Åtvidabergs vattenverk och Björsäter passerar några hundra meter öster om LIS-område Lakvik.

Tillgång till bredband finns vid Lakvik. Norra Ristens omgivning saknar service men ligger nära Björsäter som har service.

Staten har väghållaransvar för länsväg 741. Enligt Trafikverkets websida var trafiken på länsvägen förbi aktuellt område vid Lakvik år 2012 ca 420 fordon rörelser per dygn (varav tung trafik ca 35 st). Hastighetsbegränsningen på länsvägen är 70 km/h enligt Trafikverkets websida.

Strandskydd 100 m gäller längs sjön.

LIS-området ligger inom riksintresse hinderfritt flyg, försvarsmakten.

I Vindkraftsplan för Åtvidaberg kommun (ej antagen plan) finns lämpligt område för vindkraft på mer än 10 km avstånd från LIS-området.

I västra delen fanns tidigare ett sågverk med dopplning, en plats som anges som stor risk för föroreningar i mark enligt Länsstyrelsens redovisning (MIFO). Potentiella föroreningar inom området är klorfenoler och dioxin.

Området ligger ca 3 km från täktverksamhet (tillståndspliktig verksamhet).

En 400 kV kraftledning leder genom den östra delen av LIS-området.

Enligt SGU:s jordartskarta är det morän på blockrik markyta längst i väster, lera och isälvsediment kring gårdsbebyggelsen, en blandning av lera, morän och berg centralt i området och en hel del lera med inslag av blockrik morän och berg kring Nässjö i öster.